

د افغانستان انتقالي اسلامي دولت

د عدلي وزارت

رسمي جريده

فوق العاده گڼه

د افغانستان اساسي قانون

قانون اساسي افغانستان

د چاپ نېټه: د ۱۱۸۳ هـ. ش کال د سلواغې د میاشتې (۸) - پرله پسې گڼه (۸۱۸)

در این شماره:

- ۱- فرمان شماره (۱۰۳) مؤرخ ۱۳۸۲/۱۱/۶ رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان در مورد توشیح قانون اساسی افغانستان.
- ۲- قانون اساسی افغانستان.
- ۳- فهرست الفبائی (اندکس)

دامتياز خاوند : دعدي وزارت

مسؤول چلوونكي : شاه جهان "بيگزاد"

مرمستيال : نور علم

رسمي جریده

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

د افغانستان د اساسي قانون د توشیح

په باب د افغانستان د انتقالي اسلامي

دولت د رئیس

فرمان

گڼه: (۱۰۳)

نېټه: ۱۳۸۲/۱۱/۶

دلوی خدای په نامه او د افغانستان دنجیبو

خلکو د نېکمرغی په هیله، نوی اساسي

قانون چې د ۱۳۸۲ هجري لمريز کال

د ليندۍ له ۲۲ څخه دمرغومي تر ۱۴

نېټې پورې په کابل ښار کې د جوړې شوې

لويې جرگې لخوا په ۱۲ فصلونو او ۱۶۲

مادوکې درأبويه اتفاق تصویب شو،

توشیح او انفاذ يې اعلاموم.

د متعال خدای له در بار څخه هیله کوم

تر څو دغه اساسي قانون د اسلام دمبین دین

د حکمونو په رعایت سره دملي یووالي

د ټینګښت، ددموکراسۍ دهدفونو دتحقق

دمدني ټولني دجوړولو، دټوليزې

اقتصادي، اجتماعي، سياسي او فرهنگي

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فرمان

رئیس دولت انتقالي اسلامي

افغانستان در مورد توشیح قانون

اساسي افغانستان

شماره: (۱۰۳)

تاریخ: ۱۳۸۲/۱۱/۶

پيام خداوند بزرگ و به آرزوی سعادت

مردم نجیب و صلحدوست افغانستان،

قانون اساسی جدید را که توسط لویه

جرگه تاریخی ۲۲ قوس الی ۱۴ جلدی

۱۳۸۲ هجری شمسی، منعقدۀ شهر

کابل در ۱۲ فصل و ۱۶۲ ماده به اتفاق

آراء تصویب گردید، توشیح و انفاذ آنرا

اعلام می دارم.

از بار گاه خداوند متعال استدعا دارم تا

این قانون اساسی با رعایت احکام دین

مبین اسلام، تحکیم وحدت ملی، تحقق

اهداف دموکراسی، اعمار جامعه مدنی،

رفاه همگانی اقتصادی، اجتماعی،

سیاسی و فرهنگی، مشعل راه دولت

رسمي جریده

سوکالی، د دولت او دمهواد دخلکو و
دلارې ډیوه شي، سوله، برابري او وروړوڼي
دافغانستان دملت تر منځ تامین کړي.
ومردم کښور گردیده، صلح، برابري و
برادري را بين ملت افغانستان تامین
نماید.

ومن الله توفيق

حامد کرزی

ومن الله توفيق

حامد کرزی

رئيس دولت انتقالی اسلامی افغانستان

۶/دلو/ ۱۳۸۲ هجري شمسی

شهر کابل

دافغانستان دانتقالي اسلامي دولت رئيس

۶/سلواغه/ ۱۳۸۲ هجري شمسي

دکابل ښار

رسمي جريده

فهرست		فهرست	
تعداد ماده	عنوان	دمادوشمېر	عنوان
	مقدمه		سريزه
(ماده ۲۱)	فصل اول: دولت	(مادې ۲۱)	لومړۍ فصل: دولت
(ماده ۳۸)	فصل دوم: حقوق اساسي و وجايب اتباع	(مادې ۳۸)	دویم فصل: د اتباعو اساسي حقوق او وجايب
(ماده ۱۱)	فصل سوم: رئيس جمهور	(مادې ۱۱)	درېم فصل: جمهور رئيس
(ماده ۱۰)	فصل چهارم: حکومت	(مادې ۱۰)	څلورم فصل: حکومت
(ماده ۲۹)	فصل پنجم: شورای ملی	(مادې ۲۹)	پنجم فصل: ملي شوري
(ماده ۶)	فصل ششم: لويه جرگه	(مادې ۶)	شپږم فصل: لويه جرگه
(ماده ۲۰)	فصل هفتم: قضاء	(مادې ۲۰)	اووم فصل: قضاء
(ماده ۷)	فصل هشتم: اداره	(مادې ۷)	اتم فصل: اداره
(ماده ۶)	فصل نهم: حالت اضطرار	(مادې ۶)	نهم فصل: د اضطرار حالت
(ماده ۲)	فصل دهم: تعديل	(مادې ۲)	لسم فصل: تعديل
(ماده ۷)	فصل يازدهم: احكام متفرقه	(مادې ۷)	يوولسم فصل: متفرقه حکمونه
(ماده ۵)	فصل دوازدهم: احكام انتقالي	(مادې ۵)	دوولسم فصل: انتقالي حکمونه

رسمي جريده

۱

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام

على سيد الانبياء والمرسلين محمد ﷺ

وعلى آله واصحابه اجمعين.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام

على سيد الانبياء والمرسلين محمد ﷺ

وعلى آله واصحابه اجمعين.

سريزد

مور دافغانستان خلکو:

■ دلوی خدای ﷺ پر سپیڅلي ذات په ټینگ ایمان، د حق تعالی په مشیت پر توکل او د اسلام په سپیڅلي دین پر اعتقاد؛

■ د تېرو بې عدالتیو او ناخو الو په درک او زموږ پر هېواد راغلیو بې شمېره مصیبتونو ته په پاملرنه؛

■ دافغانستان د ټولو خلکو د سر بنسټونو، تاریخي مبارزو، جهاد او بر حق مقاومت دستایلو او د وطن د آزادۍ د لارې د شهیدانو لوړ مقام ته په ارزښت ورکولو؛

■ په دې درک سره چې واحد او یو مونی افغانستان د دې خاورې په ټولو قومونو او خلکو اړه لري؛

■ دملگرو ملتو دمنشور په رعایت او د بشردحقوقو نړیوالې اعلاميې ته په درناوي؛

■ د ملي وحدت د ټینګښت او د هېواد د استقلال، ملي حاکمیت او زمکنی

مقدمه

ما مردم افغانستان:

■ با ایمان راسخ به ذات پاک خداوند ﷻ و توکل به مشیت حق تعالی و اعتقاد به دین مقدس اسلام؛

■ با درک بی عدالتی ها و نابسامانی های گذشته و مصایب بی شماری که بر کشور ما وارد آمده است؛

■ با تقدیر از فداکاری ها، مبارزات تاریخی، جهاد و مقاومت بر حق تمام مردم افغانستان و ارج گذاری به مقام والای شهدای راه آزادی کشور؛

■ با درک این که افغانستان واحد و یکپارچه به همه اقوام و مردم این سرزمین تعلق دارد؛

■ با رعایت منشور ملل متحد و با احترام به اعلامیه جهانی حقوق بشر؛

■ به منظور تحکیم وحدت ملی و حراست از استقلال، حاکمیت ملی

رسمي جریده

بشپړتيا دساتنې په منظور؛

■ دخلکو پر اراده او دموکراسۍ ولاړ

نظام دتاسيس لپاره؛

■ له ظلم، استبداد، تبعيض او

تاوتریخوالي پاکې؛ پرقانونیت، اجتماعي

عدالت، دانساني حقوقو او کرامت پر

خوندي تابه ولاړې مدني ټولني دجوړولو

او دخلکو داساسي حقوقو او آزاديو

دتامين په منظور؛

■ دهبود دسياسي، اجتماعي، اقتصادي

او دفاعي بنسټو نود پياوړي کولو لپاره؛

■ ددې خاورې ټولو او سپدونکيو ته

ديو هوسا ژوندانه او د ژوند دسالم

چاپيريال دتامين په منظور؛

■ او بالاخره په نړيواله کورنۍ کې

دافغانستان لپاره دوړخای دثبیت په

منظور؛

دهبود تاريخي، فرهنگي او ټولنيزو

واقعيونو او دزمان له غوښتنو سره سم

مودغه اساسي قانون دخپلو استازيو له

لارې ديو زرو درې سوه دوه اتيايم

لمريز هجري کال دمرغومي دمیاشتي

په خوارلسمه نېټه دکابل په ښار کې

تصويب کړ.

وتمامیت ارضی کشور؛

■ به منظور تاسيس نظام متکی بر

اراده مردم ودموکراسۍ؛

■ به منظور ایجاد جامعه مدنی عاری

از ظلم، استبداد، تبعيض و خشونت

ومبتي بر قانونمندی، عدالت

اجتماعي، حفظ کرامت و حقوق انساني

وتامين آزادی ها و حقوق اساسی

مردم؛

■ به منظور تقویت بنیاد های سیاسی،

اجتماعي، اقتصادی و دفاعی کشور؛

■ به منظور تامین زندگی مرفه

ومحیط زیست سالم برای همه ساکنان

این سر زمین؛

■ و سر انجام، به منظور تثبیت جایگاه

شایسته افغانستان در خانواده بین

المللی؛

این قانون اساسی را مطابق به

واقعییت های تاریخی، فرهنگی

واجتماعی کشور ومقتضیات عصر، از

طریق نمایندگان منتخب خود در لویه

جرگه مورخ چهاردهم جدی سال یک

هزار و سه صد و هشتاد و دو هجری

شمسی در شهر کابل تصویب کردیم.

رسمي جریده

فصل اول دولت

لومړی فصل دولت

ماده اول

افغانستان، دولت جمهوري اسلامي، مستقل، واحد و غیر قابل تجزیه می باشد.

لومړۍ ماده

افغانستان، خپلواک، واحد، او نه بېلېدونکي اسلامي جمهوري دولت دی.

ماده دوم

دین دولت جمهوري اسلامي افغانستان، دین مقدس اسلام است. پیروان سایر ادیان در پیروی از دین و اجرای مراسم دینی شان در حدود احکام قانون آزاد می باشند.

دویمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت دین، د اسلام سپېڅلی دین دی. د نورو ادیانو پیروان د خپل دین په پیروی او د خپلو دیني مراسمو په اجرا کې د قانون د حکمونو په حدود وکې آزاد دي.

ماده سوم

در افغانستان هیچ قانون نمی تواند مخالف معتقدات و احکام دین مقدس اسلام باشد.

درېیمه ماده

په افغانستان کې هېڅ قانون نشي کولای چې د اسلام د سپېڅلي دین د معتقداتو او احکامو مخالف وي.

ماده چهارم

حاکمیت ملی در افغانستان به ملت تعلق دارد که به طور مستقیم یا توسط نمایندگان خود آنرا اعمال می کند.

څلورمه ماده

په افغانستان کې ملي حاکمیت په ملت پورې اړه لري چې په مستقیم ډول یې په خپله یا یې د خپلو استازيو له لارې عملي کوي.

رسمي جریده

ملت افغانستان عبارت است از تمام
افرادیکه تابعیت افغانستان را دارا
باشند.

ملت افغانستان متشکل از اقوام پشتون،
تاجک، هزاره، ازبک، ترکمن، بلوچ،
پشه یی، نورستانی، ایماق، عرب، قرغیز،
قزلباش، گوجر، براهوی، وسایر اقوام
میباشد.

بر هر فرد از افراد ملت افغانستان
کلمهٔ افغان اطلاق می شود.

هیچ فرد از افراد ملت از تابعیت
افغانستان محروم نمی گردد.

امور مربوط به تابعیت و پناهندگی
توسط قانون تنظیم می گردد.

مادهٔ پنجم

تطبیق احکام این قانون اساسی
وسایر قوانین، دفاع از استقلال،
حاکمیت ملی و تمامیت ارضی و
تأمین امنیت و قابلیت دفاعی
کشور از وظایف اساسی دولت
می باشد.

د افغانستان ملت عبارت دی له هغو
ټولو افرادو څخه چې د افغانستان تابعیت
ولري.

د افغانستان ملت له پښتون، تاجک،
هزاره، ازبک، ترکمن، بلوچ، پشه یی،
نورستاني، ایماق، عرب، قرغیز، قزلباش،
گوجر، براهوي او نورو قومونو څخه
جوړ دی.

د افغان کلمه د افغانستان د ملت پر هر
فرد اطلاق کېږي.

د ملت هېڅ یو فرد د افغانستان له تابعیت
څخه نه محرومېږي.

په تابعیت او پناه ورکولو پورې مربوطې
چارې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

پنځمه ماده

ددې اساسي قانون او نورو قوانینو
د حکمونو تطبیق، له استقلال، ملي
واکمنۍ او زمکنۍ بشپړتیا څخه دفاع او
د هېواد د امنیت او دفاعي قابلیت
تأمین، د دولت له اساسي وظایفو
څخه دي.

رسمي جریده

۵

شپږمه ماده

دولت ، د انساني کرامت د ساتلو، بشري حقوقو د ملاتړ، د دموکراسۍ د تحقق، ملي وحدت د تامين، د ټولو قومونو او قبايلو ترمنځ د برابرۍ او د هېواد په ټولو سيمو کې د متوازي پراختيا او ټولنيز عدالت، پر بنسټ د يوې هوسا او پر مختللي ټولني په جوړولو مکلف دی.

ماده ششم

دولت به ايجاد يک جامعه مرفه و مترقي بر اساس عدالت اجتماعي، حفظ کرامت انساني، حمايت حقوق بشر، تحقق دموکراسۍ، تامين وحدت ملي، برابري بين همه اقوام و قبايل و انکشاف متوازن در همه مناطق کشور مکلف می باشد.

اوومه ماده

دولت د ملگرو ملتونو د منشور، د بين-الدول معاهدو، د نړيوالو ميثاقونو چي افغانستان له هغو سره تړاو لري او د بشري حقوقو د نړيوالي اعلامي رعايت کوي.

ماده هفتم

دولت منشور ملل متحد، معاهدات بين الدول، ميثاق های بين المللي که افغانستان به آن ملحق شده است و اعلاميه جهاني حقوق بشر را رعايت می کند.

دولت د هر راز تروريستي اعمالو، د مخدره موادو د کرلو او قاچاق او د مسکراتو د توليد او استعمال مخنيوی کوي.

دولت از هر نوع اعمال تروريستي، زرع و قاچاق مواد مخدر و توليد و استعمال مسکرات جلوگیری می کند.

اتمه ماده

دولت د هېواد خارجي سياست د خپلواکۍ، ملي گټو او زمکني بشپړتيا په

ماده هشتم

دولت سياست خارجي کشور را بر مبنای حفظ استقلال، منافع ملی و

رسمي جریده

تمامیت ارضی و عدم مداخله، حسن همجواری، احترام متقابل و تساوی حقوق تنظیم می نماید.

ساتلو، نه مداخلې ښه گاونډيتوب، متقابل احترام او د حقوقو د برابرۍ پربنسټ تنظيموي.

ماده نهم

معادن و ساير منابع زیر زمینی و آثار باستانی ملکیت دولت می باشند. حفاظت و ادارهٔ املاک دولت و طرز استفادهٔ درست از منابع طبیعی و ساير املاک عامه توسط قانون تنظیم می گردد.

نهمه ماده
کانونه او نورې تر زمکې لاندې زېرمې او لرغونې آثار د دولت ملکیت دي. د دولت د ملکیتونو ساتنه او اداره او له طبیعي زېرمو او نورو عامه ملکیتونو څخه د سمې استفادې ډول د قانون له ليارې تنظيمېږي.

ماده دهم

دولت، سرمایه گذاريها و تشبثات خصوصی را مبتنی بر نظام اقتصاد بازار، مطابق به احکام قانون، تشویق، حمایت و مصونیت آنها را تضمین می نماید.

لسمه ماده
دولت، خصوصي پانگې اچونې او خصوصي تشبثات د بازار د اقتصاد د نظام پربنسټ د قانون له حکمونو سره سم هڅوي، ملاتړ يې کوي او مصونیت يې تضمينوي.

ماده يازدهم

امور مربوط به تجارت داخلی و خارجی، مطابق به ايجابات اقتصادی کشور و مصالح مردم، توسط قانون تنظیم می گردد.

يوولسمه ماده
په کورنۍ او بهرنۍ سودا گری پورې تړلې چارې، د هېواد له اقتصادي غوښتنو او د خلکو له گټو سره سمې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

رسمي جریده

دولسمه ماده

د افغانستان بانک، د دولت مرکزي او مستقل بانک دی.

د پيسو نشرول، د هېواد د پوښي سياست طرح او تطبيق، د قانون له حکمونو سره سم د مرکزي بانک صلاحيت دی.

مرکزي بانک د پيسو د چاپ په برخه کې د ولسي جرگې له اقتصادي کمېسيون سره مشوره کوي.

د دې بانک تشکيل او د کار ډول د قانون له ليارې تنظيمېږي.

ماده دوازدهم

د افغانستان بانک، بانک مرکزی دولت و مستقل می باشد.

نشر پول و طرح و تطبيق سياست پوښي کشور، مطابق به احکام قانون، از صلاحيت بانک مرکزی می باشد.

بانک مرکزی در مورد چاپ پول با کمیسیون اقتصادی ولسی جرگه مشوره می نماید.

تشکيل و طرز فعالیت این بانک توسط قانون تنظيم می شود.

ديارلسمه ماده

دولت د صنايعو د پراختيا، د توليد د ودې او د خلکو د ژوند د سطحې د لوړتيا او د کسبگرو د فعاليتونو د ملاتړ لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبيقوي.

ماده سيزدهم

دولت برای انکشاف صنايع، رشد توليد، ارتقای سطح زندگی مردم و حمایت از فعاليتهاي پيشه وران، پروگرامهای مؤثر طرح و تطبيق می نماید.

خوارلسمه ماده

دولت د کرنې او مالدارۍ د پراختيا، د بزگرانو او مالدارانو د اقتصادي، ټولنيزو او د ژوند د شرايطو د ښه کولو او د کوچيانو د ميشتولو او د دوی د

ماده چهاردهم

دولت برای انکشاف زراعت و مالدارۍ، بهبود شرايط اقتصادي، اجتماعي و معيشتي دهقانان و مالداران و اسکان

رسمي جریده

و بهبود زندگی کوچیان، در حدود بیه مالی دولت، پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق می نماید.

دولت به منظور تهیه مسکن و توزیع ملکیت‌های عامه برای اتباع مستحق، مطابق به احکام قانون و در حدود امکانات مالی، تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده پنزدهم

دولت مکلف است در مورد حفظ و بهبود جنگلات و محیط زیست تدابیر لازم اتخاذ نماید.

ماده شانزدهم

از جمله زبانهای پشتو، دری، ازبکی، ترکمنی، بلوچی، پشه یی، نورستانی، پامیری و سایر زبانهای رایج در کشور، پشتو و دری زبانهای رسمی دولت میباشند.

در مناطقیکه اکثریت مردم به یکی از زبان های ازبکی، ترکمنی، پشه یی، نورستانی، بلوچی و یا پامیری تکلم می

ژوند د سمون لپاره د دولت د مالي توان په حدودو کې اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبیقوي.

دولت مستحقو اتباعو ته د استوګنځای د برابرولو په منظور او د عامه ملکیتونو د وپس لپاره، د قانون له حکمونو سره سم او د مالي امکاناتو په حدود وکې لازم تدبیرونه نیسي.

پنځلسمه ماده

دولت مکلف دی چې د ځنگلونو او د چاپیریال د خوندي کولو او ښه والي لپاره لازم تدبیرونه ونیسي.

شپاړسمه ماده

د پښتو، دري، ازبکي، ترکمني، بلوخي، پشه یی، نورستاني، پاميري او په هېواد کې د نورو مروجو ژبو له جملې څخه پښتو او دري د دولت رسمي ژبي دي.

په هغو سيمو کې چې د خلکو اکثریت له ازبکي، ترکمني، بلوخي، پشه-یي، نورستاني او یا پاميري ژبو څخه

رسمي جریده

نماینده آن زبان علاوه بر پشتو و دری به حیث زبان سوم رسمی می باشد و نحوه تطبیق آن توسط قانون تنظیم می گردد.

دولت برای تقویت و انکشاف همه زبانهای افغانستان پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق مینماید.

نشر مطبوعات و رسانه های گروهی به تمام زبانهای رایج در کشور آزاد می باشد.

مصطلحات علمی و اداری ملی موجود در کشور حفظ میگردد.

ماده هفدهم

دولت برای ارتقای معارف در همه سطوح، انکشاف تعلیمات دینی، تنظیم و بهبود وضع مساجد، مدارس و مراکز دینی تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده هجدهم

مبداء تقویم کشور بر هجرت پیغمبر اکرم ﷺ استوار است.

پروپوزی خبری کوی له پښتو او دری سرېره هغه ژبه درېمه رسمي ژبه ده، د تطبیق ډول یې د قانون له لیسارې تنظیمېږي.

دولت د افغانستان د ټولو ژبو د پیاوړتیا او پراختیا لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبیقوي.

په هېواد کې د مطبوعاتو، راډیو او ټلوویزیون خپرونې د هېواد پر ټولو مروجو ژبو آزادې دي.

په هېواد کې موجود ملي، علمي او اداري مصطلحات ساتل کېږي.

اوه لسمه ماده

دولت په بېلا بېلو سطحو کې د معارف د ودې او د دیني زده کړو د پراختیا، د جوماتونو، مدرسو او دیني مرکزونو د وضعې د ښه والي او تنظیم لپاره لازم تدبیرهونه نیسي.

اتلسمه ماده

د هېواد د تقویم مبداء د پیغمبر اکرم ﷺ پر هجرت ولاړ دی.

رسمي جریده

مبنای کار ادارات دولتی تقویم هجری شمسی می باشد.

روز های جمعه، ۲۸ اسد و ۸ ثور تعطیل عمومی است. سایر رخصتی ها توسط قانون تنظیم می گردد.

د دولتی ادارو د کار بنسټ هجري لمريز کال دی.

د جمعې ورځې، د اسد ۲۸ او د ثور ۸ عمومي رخصتۍ دي، نورې رخصتۍ د قانون له ليارې تنظيمېږي.

ماده نهم

بیرق افغانستان مرکب است از: سه قطعه با رنگ های سیاه، سرخ و سبز که به صورت عمودی، به اندازه های مساوی، از چپ به راست، در کنار هم واقع شده، عرض هر رنگ برابر نصف طول آن است و در وسط آن نشان ملی افغانستان قرار دارد.

نشان ملی افغانستان عبارت از محراب و منبر به رنگ سفید می باشد که در دو گوشه آن دو بیرق و در وسط آن در قسمت فوقانی، کلمه مبارک لا اله الا الله محمد رسول الله و الله اکبر و اشعه خورشید در حال طلوع و در قسمت تحتانی آن تاریخ ۱۲۹۸ هجری شمسی و کلمه

نولسمه ماده

د افغانستان بیرغ له: دریو تور، سور او زرغون رنگه ټوټو څخه جوړ دی درې واړه ټوټې په مساوي ډول له کيڼ نه ښي لور ته په عمودي ډول سره پرتې وي او د هر رنگ سور د هغه د اوږدو نیمایي دی چې په منځ کې یې د افغانستان ملي نښان ځای پر ځای شوی دی.

د افغانستان د دولت ملي نښان له سپين رنگي محراب او منبر څخه جوړ دی چې په دوو څنډو کې يې دوه بيرغونه او دمنځ په برنۍ برخه کې يې د لا اله الا الله محمد رسول الله مبارکه کلمه او الله اکبر او د راختونکي لمړ وړانگې او په لاندنۍ برخه کې يې د ۱۲۹۸ هجري شمسي تاريخ او د افغانستان کلمه راغلي

رسمي جریده

افغانستان، جا داشته و از دو طرف با
خوشه های گندم احاطه شده است.
طرز استفاده از بirq و نشان ملی
توسط قانون تنظیم می گردد.

چې له دوو خواوو د غښو وږي پرې
راگرځول شوي دي.
له بړغ او ملي نښان څخه د استفادې
څرنگوالی د قانون له ليارې تنظيمېږي.

ماده بیستم

سرود ملی افغانستان به زبان پشتو و با
ذکر الله اکبر و نام اقوام افغانستان می
باشد.

شلمه ماده

د افغانستان ملي سرود په پښتو ژبه دی،
الله اکبر او د افغانستان د قومونو نومونه
به پکې راځي.

ماده بیست و یکم

پایتخت افغانستان شهر کابل می باشد.

یوویشتمه ماده

د افغانستان پایتخت د کابل ښار دی.

فصل دوم

حقوق اساسی و وجایب اتباع

دوه یم فصل

د اتباعو اساسي حقوق او وجایب

ماده بیست و دوم

هر نوع تبعیض و امتیاز بین اتباع
افغانستان ممنوع است.
اتباع افغانستان اعم از زن و مرد در
برابر قانون دارای حقوق و وجایب
مساوی می باشند.

دوه ویشتمه ماده

د افغانستان د اتباعو ترمنځ هر راز تبعیض
او امتیاز منع دی.
د افغانستان اتباع ښځې او نارینه
د قانون په وړاندې مساوي حقوق او
وجایب لري.

ماده بیست و سوم

زندگی موهبت الهی و حق طبیعی انسان
است. هیچ شخص بدون مجوز قانونی

درویشتمه ماده

ژوند د خدای ﷻ بڅېنه او دانسان
طبيعي حق دی، هېڅوک له قانوني مجوزه

رسمي جریده

از این حق محروم
نمی گردد.

پرتله له دې حقه بې برخې
کېدای نشي.

ماده بیست و چهارم

آزادی حق طبیعی انسان است. این حق
جز آزادی دیگران و مصالح عامه که
توسط قانون تنظیم میگردد، حدودی
ندارد.

آزادی و کرامت انسان از تعرض
مصون است.

دولت به احترام و حمایت آزادی و
کرامت انسان مکلف می باشد.

خلبریشتمه ماده

آزادي د انسان طبيعي حق دی. دا حق د
نورو له آزادی- اوله عامه مصالحو پرتله
چې د قانون له ليارې تنظيمېږي حدود نه
لري.

د انسان آزادي او کرامت له ټبري
خوندي دی.

دولت د انسان د آزادی- او کرامت په
ساته او درناوي مکلف دی.

ماده بیست و پنجم

برائت ذمه حالت اصلی است.
متهم تا وقتی که به حکم قطعی
محکمه با صلاحیت محکوم علیه فرار
نگیرد، بی گناه شناخته می شود.

پنځه ویشتمه ماده

د ذمي برائت اصلي حالت دی
ترهغې چې د باصلاحیت محکمې په قطعي
حکم متهم محکوم علیه ثابت نشي، بې
گناه گڼل کېږي.

ماده بیست و ششم

جرم یک عمل شخصی است.
تعقیب، گرفتاری یا توقیف متهم و تطبیق
جزا براو به شخص دیگری سرایت
نمی کند.

شپږ ویشتمه ماده

جرم یو شخصي عمل دی.
د متهم تعقیبول، نیول یا توقیفول او پرهغه
بساندې د جزا تطبیق بل هېچانه سرایت
نه کوي.

رسمي جریده

اوه ويستمه ماده

هېڅ يو عمل جرم نه گڼل کېږي خو دهغه قانون له مخې چې د جرم تر ارتکاب دمخه نافذ شوی وي.

هېڅوک د قانون له حکمونه پرته تعقيبېدای، نيول کېدای او يا توقيفېدای نه شي.

هېچاته سزا نشي ورکول کېدای مگر، د با صلاحيته محکمې په حکم او د هغه قانون له احکامو سره سم چې د اتهام وړ فعل تر ارتکابه مخکې نافذ شوی وي.

ماده بیست وهفتم

هیچ عملی جرم شمرده نمی شود مگر به حکم قانونی که قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد.

هیچ شخص را نمی توان تعقیب ، گرفتار و یا توقیف نمود مگر بر طبق احکام قانون.

هیچ شخص را نمی توان مجازات نمود مگر به حکم محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد.

اته ويستمه ماده

د افغانستان هېڅ يو تبعه په جرم باندي د متهم کېدو له امله، بهرني دولت ته نه سپارل کېږي، مگر د ورته معاملي او د هغو بين الدول تر و نو نو له مخې چې افغانستان ورسره تړاو لري.

هېڅ افغان د تابعیت په سلبېدو او په افغانستان کې دننه يا بهر په شړل کېدو نه محکومېږي.

ماده بیست وهشتم

هیچ یک از اتباع افغانستان به علت اتهام به جرم، به دولت خارجی سپرده نمی شود مگر بر اساس معامله بالمثل و پیمان های بین الدول که افغانستان به آن پیوسته باشد.

هیچ افغان به سلب تابعیت و یا تبعید در داخل یا خارج افغانستان محکوم نمی شود.

رسمي جریده

نهنه ویشتمه ماده

دانسان تعذیب منع دی.

هېڅوک نه شي کولای چې له بل شخص څخه حتی د حقایقو د ترلاسه کولو لپاره که څه هم تر تعقیب، نیولې یا توقیف لاندې وي او یا په جزا محکوم وي، دهنه دتعذیب لپاره اقدام وکړي یاې دتعذیب امر ورکړي.

د انساني کرامت مخالفې جزا ټاکل منع دي.

ماده بیست نهم

تعذیب انسان ممنوع است.

هیچ شخص نمی تواند حتی به مقصد کشف حقایق از شخص دیگر، اگر چه تحت تعقیب، گرفتاری یا توقیف ویا محکوم به جزا باشد، به تعذیب او اقدام کند یا امر بدهد.

تعیین جزایی که مخالف کرامت انسانی باشد، ممنوع است.

دېرشمه ماده

له متهم یا بل شخص څخه په زور تر لاسه شوي څرگندونې، اقرار یا شهادت اعتبار نلري.

په جرم اقرار دمتهم هغه اعتراف نه وایي چې په بشپړه خوښه او د عقلی روغتیا په حالت کې یې د با صلاحیته محکمې په وړاندې کړی وي.

ماده سی ام

اظهار، اقرار و شهادتی که از متهم یا شخص دیگری به وسیله اکراه به دست آورده شود، اعتبار ندارد.

اقرار به جرم عبارت است از اعتراف متهم با رضایت کامل و در حالت صحت عقل، در حضور محکمه با صلاحیت.

یودېرشمه ماده

هر څوک کولای شي چې له نیول کېدو سره سم له خانه داتهام دلري

ماده سی ویکم

هر شخص می تواند برای دفع اتهام به مجرد گرفتاری ویا برای اثبات حق

رسمي جریده

خود، وکیل مدافع تعیین کند.

متهم حق دارد بمجرد گرفتاری، از اتهام منسوب اطلاع یابد و در داخل معادی که قانون تعیین می کند در محکمه حاضر گردد.

دولت در قضایای جنایی برای متهم بی بضاعت وکیل مدافع تعیین می نماید.

محرمیت مکالمات، مراسلات و مخابرات بین متهم و وکیل آن، از هر نوع تعرض مصون میباشد.

وظایف و صلاحیت های وکلای مدافع توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و دوم

مدیون بودن شخص موجب سلب یا محدود شدن آزادی وی نمی شود.

طرز و وسایل تحصیل دین توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و سوم

اتباع افغانستان حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را دارا می باشند.

کولو او یا بحق دثابتو لو لپاره مدافع وکیل و ټاکی.

متهم حق لري چې له نیولوسره سم له منسوب اتهامه ځان خبر کړي او دهغې مودې دننه چې قانون یې ټاکی، محکمه کې حاضر شي.

دولت په جنایي پیښو کې دپوزي متهم لپاره مدافع وکیل ټاکی.

دمتهم او دهغه دوکیل ترمنځ مکالمات، مراسلات او مخابرات له هر ډول تعرض څخه خوندي دي.

دمدافع وکیلانو وظایف او واکونه دقانون له لپارې تنظیمېږي.

دو دېرشمه ماده

پور دپوروري د آزادی دسلېدو یا محدودېدو سبب کېدای نشي.

دپور دېرته اخیستلو لارې چارې او وسایل دقانون له لپارې تنظیمېږي.

دري دېرشمه ماده

دافغانستان اتباع دانتخابولو او دانتخابېدلو حق لري.

رسمي جریده

شرایط و طرز استفاده از این حق توسط قانون تنظیم می گردد.

له دې حق څخه دگني اخیستو شرایط او لارې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده ۴ سی و چهارم

آزادی بیان از تعرض مصون است. هر افغان حق دارد فکر خود را به وسیله گفتار، نوشته، تصویر و یا وسایل دیگر، بازعایت احکام مندرج این قانون اساسی اظهار نماید.

هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون، به طبع و نشر مطالب، بدون ارائه قبلی آن به مقامات دولتی، پردازد.

احکام مربوط به مطابع، رادیو و تلویزیون، نشر مطبوعات و سایر وسایل ارتباط جمعی توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده ۵ سی و پنجم

اتباع افغانستان حق دارند به منظور تأمین مقاصد مادی و یا معنوی، مطابق به احکام قانون، جمعیتها تأسیس نمایند.

څلور دېرشمه ماده

د بیان آزادي له تېري څخه خوندي ده. هر افغان حق لري چې خپل فکر دوینا، لیکنې، انځور او یا نورو وسیلو له لارې، په دې اساسي قانون کې دراغلو حکمونو په رعایت، څرگند کړي.

هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم مطالب، یې له دې چې هغه مخکې له مخکې دولتي مقامونو ته وښي، خپاره او نشر کړي.

دمطبعو، رادیو او تلویزیون، د مطبوعاتو د خپرولو او دجمعی ارتباط په نورو وسایلو پورې مربوط حکمونه د قانون له لیسارې تنظیمېږي.

پنځه دېرشمه ماده

د افغانستان اتباع حق لري چې دخپلو مادي او یا معنوي غوښتنو دتأمین لپاره، د قانون له حکمونو سره سم ټولني جوړې کړي.

رسمي جریده

۱۷

اتباع افغانستان حق دارند، مطابق به احکام قانون، احزاب سياسي تشکيل دهند، مشروط بر اینکه:

۱. مرامنامه و اساسنامه حزب، مناقض احکام دين مقدس اسلام و نصوص و ارزشهای مندرج این قانون اساسی نباشد؛

۲. تشکيلات و منابع مالی حزب علنی باشد؛

۳. اهداف و تشکيلات نظامی و شبه نظامی نداشته باشد؛

۴. وابسته به حزب سياسي و یا دیگر منابع خارجی نباشد؛

تأسیس و فعالیت حزب بر مبنای قومیت، سمت، زبان و مذهب فقهی جواز ندارد.

جمعیت و حزبی که مطابق به احکام قانون تشکيل می شود، بدون موجبات قانونی و حکم محکمه با صلاحیت منحل نمی شود.

د افغانستان اتباع حق لري دقانون له حکمونو سره سم، سياسي گوندونه جوړ کړي، په دې شرط چې:

۱. دگوند مرامنامه او اساسنامه داسلام دسپېڅلي دين داحکامو او په دې اساسي قانون کې دراغلو نصوصو او ارزښتونو مخالف نه وي؛

۲. دگوند تشکيلات او مالي منابع څرگند وي؛

۳. نظامي او نظامي ډوله تشکيلات او هدفونه ونه لري؛

۴. له بهرنيو سياسي گوندونو يا نورو بهرنيو منابعو سره تړلې نه وي؛

دقوم، سيمې، ژبې او فقهې مذهب پر بنسټ د گوند جوړول او فعالیت کول، جواز نه لري.

هغه جمعیت او گوند چې دقانون له حکمونو سره سم جوړېږي دقانوني موجباتو او يا صلاحيتي محکمې له حکمه پرته نه منحل کېږي.

رسمي جریده

شپږ دېرشمه ماده

د افغانستان اتباع حق لري چې د روا او سوله ییزو غوښتنو د تامین لپاره له قانون سره سم یې وسلې غونډې او مظاهرې وکړي.

ماده ۴ سی و ششم

اتباع افغانستان حق دارند برای تأمین مقاصد جایز و صلح آمیز، بدون حمل سلاح، طبق قانون اجتماع و تظاهرات نمایند.

اوه دېرشمه ماده

دا شخصو د مخابراتې او لیکونو آزادي او محرمیت که په لیکلي ډول وي یا د ټیلیفون او تلگراف یا نورو وسیلو له لارې، له تېرې څخه خوندي دي. دولت دا شخصو د مخابراتو او لیکونو د پلټنې حق نه لري مگر د قانون له حکمونو سره سم.

ماده ۵ سی و هفتم

آزادی و محرمیت مراسلات و مخابرات اشخاص چه به صورت مکتوب باشد و چه به وسیلهٔ تلفون، تلگراف و وسایل دیگر، از تعرض مصون است. دولت حق تفتیش مراسلات و مخابرات اشخاص را ندارد، مگر مطابق به احکام قانون.

اته دېرشمه ماده

د شخص استوګنځی له تېرې څخه خوندي دی.

ماده ۶ سی و هشتم

مسکن شخص از تعرض مصون است.

هېڅوک د دولت په ګډون نشي کولای داستوګن له اجازې يا د واکمنې محکمې له قراره پرته او يې له هغو حالاتو او لارو چې په قانون کې ښوول شوي، دچاکور ته ورننوزي يايې وپلټي.

هیچ شخص، به شمول دولت، نمی تواند بدون اجازهٔ ساکن یا قرار محکمهٔ با صلاحیت و به غیر از حالات و طرزی که در قانون تصریح شده است، به مسکن شخص داخل شود یا آن را تفتیش نماید.

رسمي جریده

۱۹

در مورد جرم مشهود ، مامور مسؤل می تواند بدون اجازه قبلی محکمه، به مسکن شخص داخل شود یا آن را تفتیش کند. مامور مذکور مکلف است بعد از داخل شدن یا اجرای تفتیش ، در خلال مدتی که قانون تعیین می کند قرار محکمه را حاصل نماید.

دخترگند جرم په مورد کې مسؤل مامور کولای شي دمحکمې له مخکینې اجازې پرته د شخص کورته ور ننوزي یا هغه وپلټي. نوموړی مامور مکلف دی کورته له ننوتو یا پلټنې وروسته ، په هغه موده کې چې قانون یې ټاکي د محکمې قرار ترلاسه کړي.

ماده سی و نهم

هر افغان حق دارد به هر نقطه کشور سفر نماید و مسکن اختیار کند؛ مگر در مناطقی که قانون ممنوع قرار داده است. هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون به خارج افغانستان سفر نماید و به آن عودت کند. دولت از حقوق اتباع افغانستان در خارج از کشور حمایت می نماید.

نېهه ډېر شمه ماده
هر افغان حق لري د هېواد هر ګوټ ته سفر وکړي او استوګن شي خو له هغو سيمو پرته چې قانون منع کړې وي.
هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم له افغانستان څخه بهر سفر وکړي او بېرته راستون شي.
دولت له هېواد څخه بهر دافغانستان د اتباعو د حقوقو ساتنه کوي.

ماده چهارم

ملکیت از تعرض مصون است. هیچ شخص از کسب ملکیت و تصرف در آن منع نمی شود، مگر در حدود احکام قانون.

خلو پښتېمه ماده

ملکیت له ټبري څخه خوندي دی. هېڅوک دملکیت د ترلاسه کولو او په هغه کې له تصرف کولو څخه نه منع کېږي. مگر دقانون داحکامو په حدودو کې.

رسمي جریده

ملکیت هیچ شخص، بدون حکم قانون و فیصله محکمه با صلاحیت مصادره نمی شود.

استملاک ملکیت شخص، تنها به مقصد تأمین منافع عامه، در بدل تعویض قلی و عادلانه، به موجب قانون مجاز می باشد.

تفتیش و اعلان دارایی شخص، تنها به حکم قانون صورت می گیرد.

ماده چهل و یکم

اشخاص خارجی در افغانستان حق ملکیت اموال عقاری را ندارند.

اجاره عقار بمنظور سرمایه گذاری، مطابق باحکام قانون مجاز می باشد.

فروش عقار به نمایندگی های سیاسی دول خارجی و به موسسات بین المللی

که افغانستان عضو آن باشد، مطابق به احکام قانون، مجاز میباشد.

ماده چهل و دوم

هر افغان مکلف است مطابق به احکام قانون به دولت مالیه و

د هېچا ملکیت د قانون د حکم او د باصلاحیته محکمې له پوپکړې پرته نه مصادره کېږي.

د شخص د ملکیت استملاک یوازې د عامه گټو د تأمین په مقصد، د محکمې او عادلانه بدل په ورکولو، د قانون له مخې مجاز دی.

د شخص د شتمنی پلټنه او اعلان یوازې د قانون په حکم کېدای شي.

یو څلورېنځمه ماده

بهرني اشخاص په افغانستان کې د عقاري مالونو د ملکیت حق نه لري.

د عقار اجاره د پانگې اچونې په منظور د قانون له حکمونو سره سم جواز لري.

د بهرنیو ملکونو پر سیاسي نمایندگیو او پر هغو بین المللي مؤسسو چې افغانستان

پکې غړیتوب لري د عقاري مالونو پلورل د قانون له حکمونو سره سم جواز لري.

دو څلورېنځمه ماده

هر افغان مکلف دی د قانون له حکمونو سره سم دولت ته

رسمي جریده

ماليه او محصول ورکړي. محصلون تاديه کند.

هېڅ راز ماليه او محصول، دقانون له حکمه پرته نه وضع کېږي.

د ماليې او محصول اندازه او د ورکړې ډول يې د ټولنيز عدالت په رعايت د قانون په وسيله بنوول کېږي.

دا حکم د بهرنيو کسانو او مؤسسو په برخه کې هم تطبیقېږي.

هر ډول ورکړه شوې ماليه، محصول او عايدات، دولتي واحد حساب ته تحویلېږي.

محصول تاديه کند. هېڅ نوع ماليه و محصول، بدون حکم قانون، وضع نمی شود.

اندازه ماليه و محصول و طرز تاديه آن، با رعايت عدالت اجتماعي، توسط قانون تعيين می گردد.

اين حکم در مورد اشخاص و مؤسسات خارجي نیز تطبيق می شود.

هر نوع ماليه، محصول و عوايد تاديه شده، به حساب واحد دولتي تحویل داده می شود.

دري څلورېنېتمه ماده

زده کړه د افغانستان دټولو اتباعو حق دی چې د لېسانس تر درجې پورې وړيا د دولت له خوا تامينېږي.

دولت مکلف دی چې په ټول افغانستان کې د متوازن معارف دعاملولو او د منځنيو اجباري زده کړو د تامين لپاره اغېزمن پروگرام طرح او تطبيق کړي او د مورنيو ژبو د تدريس لپاره په هغو

ماده چهل و سوم

تعليم حق تمام اتباع افغانستان است که نا درجه ليسانس در مؤسسات تعليمی دولتي به صورت رایگان از طرف دولت تامين ميگردد.

دولت مکلف است به منظور تعميم متوازن معارف در تمام افغانستان، تامين تعليمات متوسطه اجباري، پروگرام مؤثر طرح و تطبيق نمايد و زمينه تدريس زبانهای مادري را در

رسمي جریده

مناطقى که به آنها تکلم می کنند فراهم کند.

سیمو کې چې پرې خبرې کېږي لاره هواره کېږي.

مادهٔ چهل و چهارم

دولت مکلف است به منظور ایجاد توازن و انکشاف تعلیم برای زنان، بهبود تعلیم کوچیان و امحای بی سوادى در کشور، پروگرامهای مؤثر طرح و تطبیق نماید.

خلور څلورېنېنمه ماده

دولت مکلف دی دښخو د زده کړو د پراختیا او توازن د ایجاد په منظور، د کوچیانو د زده کړو د ښه والي او په هېواد کې د بي سوادۍ د له منځه وړلو لپاره اغېزمن پروگرامونه طرح او تطبیق کړي.

مادهٔ چهل و پنجم

دولت نصاب واحد تعلیمی را، بر مبنای احکام دین مقدس اسلام و فرهنگ ملی و مطابق با اصول علمی، طرح و تطبیق می کند و نصاب مضامین دینى مکاتب را، بر مبنای مذهب اسلامی موجود در افغانستان، تدوین می نماید.

پنځه څلورېنېنمه ماده

دولت د اسلام د سپېڅلي دين د حکمونو او ملي فرهنگ پر بنسټ او له علمي اصولو سره سم، واحد تعلیمي نصاب طرح او تطبیقوي او د ښوونځيو د ديني مضمونونو نصاب په افغانستان کې د شخو اسلامي مذهبو نو پر بنسټ تدوینوي.

مادهٔ چهل و ششم

تأسیس و ادارهٔ مؤسسات تعلیمات عالی، عمومی و اختصاصی وظیفهٔ دولت است.

شپږ څلورېنېنمه ماده

د لوړو، عمومي او اختصاصی زده کړو د مؤسسو جوړول او اداره کول، د دولت وظیفه ده.

رسمي جریده

۲۳

اتباع افغانستان می توانند به اجازه دولت به تأسیس مؤسسات تعلیمات عالی، عمومی، اختصاصی و سواد آموزی اقدام نمایند.

دولت می تواند تأسیس مؤسسات تعلیمات عالی، عمومی و اختصاصی را به اشخاص خارجی نیز مطابق به احکام قانون اجازه دهد.

شرایط شمول در مؤسسات تعلیمات عالی دولتی و سایر امور مربوط به آن، توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده چهارم و هفتم

دولت برای پیشرفت علم، فرهنگ، ادب و هنر پروگرامهای مؤثر طرح می نماید.

دولت حقوق مؤلف، مخترع و کاشف را تضمین می نماید و تحقیقات علمی را در تمام عرصه ها تشویق و حمایت می کند و استفاده مؤثر از نتایج آن را، مطابق به احکام قانون، تعمیم می بخشد.

د افغانستان اتباع کولای شی د دولت په اجازه د لوړو، عمومي، اختصاصي او دسواد زده کړو موسسې جوړې کړي.

دولت کولای شي بهرنیو کسانو ته هم د قانون له حکمونو سره سم د لوړو، عمومي او اختصاصي زده کړو د موسسو د جوړولو اجازه ورکړي.

د لوړو زده کړو په دولتي موسسو کې د شاملېدو شرطونه او له هغو سره نوري مربوطې چارې، د قانون له ليارې تنظيمېږي.

اوه څلورېنيمه ماده

دولت د علم، فرهنگ، ادب او هنر د پرمختګ لپاره اغېزمن پروګرامونه طرح کوي.

دولت د مؤلف، مخترع او کاشف حقوق تضمینوي او په ټولو برخو کې علمي څېړنې هڅوي او ملاتړ یې کوي او د هغو له نتيجو څخه د اغېزمنې ګټې اخيستل د قانون له حکمونو سره سم عاموي.

رسمي جریده

اته څلورېنېنمه ماده

کار، د هر افغان حق دی.

د کار د ساعتونو ټاکل، او با معاشه رخصتي، د کار او کارگر حقوق او له هغو سره نورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظيمېږي.

د قانون د حکمونو په حدودو کې د کار او کسب انتخاب آزاد دی.

ماده ٤٧ چهل و هشتم

کار حق هر افغان است.

تعيين ساعات کار، رخصتي با مزد، حقوق کار و کارگر وسایر امور مربوط به آن توسط قانون تنظيم می گردد.

انتخاب شغل و حرفه، در حدود احکام قانون، آزاد می باشد.

ننه څلورېنېنمه ماده

د جبري کار تحميل منع دی.

د جگړې، آفتونو او نورو داسې حالاتو کې چې عامه ژوند او هوساينه تهديد کړي فعاله برخه اخيسته د هر افغان ملي وجيبه ده.

پرماشومانو د کار تحميل جواز نه لري.

ماده ٤٨ چهل و نهم

تحميل کار اجباری ممنوع است.

سهم گیری فعال در حالت جنگ، آفات وسایر حالاتی که حیات و آسایش عامه را تهدید کند، از وجایب ملی هر افغان می باشد.

تحميل کار بر اطفال جواز ندارد.

پنځوسمه ماده

دولت مکلف دی چې د يوې سالمې ادارې او د هېواد په اداري سيستم کې د سمون د رامنځ ته کېدو لپاره، لازم تدبیرونه ونیسي.

اداره خپل اجراءات په بشپړه بې طرفی

ماده ٤٩ پنجاهم

دولت مکلف است به منظور ایجاد اداره سالم و تحقق اصلاحات در سیستم اداری کشور تدابیر لازم اتخاذ نماید.

اداره اجراءات خود را با بیطرفی کامل

رسمي جریده

۲۵

و مطابق به احکام قانون عملی می سازد.

اتباع افغانستان حق دسترسی به اطلاعات از ادارات دولتی را در حدود احکام قانون دارا می باشند. این حق جز صدمه به حقوق دیگران و امنیت عامه حدودی ندارد.

اتباع افغانستان بر اساس اهلیت و بدون هیچگونه تبعیض و به موجب احکام قانون به خدمت دولت پذیرفته می شوند.

ماده پنجاه و یکم

هر شخص که از اداره بدون موجب متضرر شود مستحق جبران خساره می باشد و می تواند برای حصول آن در محکمه دعوا اقامه کند.

به استثنای حالاتی که در قانون تصریح گردیده است، دولت نمی تواند بدون حکم محکمه با صلاحیت به تحصیل حقوق خود اقدام کند.

او د قانون له حکمونو سره سم عملی کوي.

د افغانستان اتباع حق لري د قانون د حکمونو په حدودو کې له دولتي ادارو څخه اطلاعات تر لاسه کړي. دا حق د نورو حقوقو او عامه امنیت ته له زیان رسولو پرته، حدود نه لري.

د افغانستان اتباع د اهلیت له مخې او له هر ډول توپیر څخه پرته د قانون له حکمونو سره سم د دولت خدمت ته منل کېږي.

یو پنځوسمه ماده

هر څوک چې له ادارې څخه بې وجهه زیانمن شي د تاوان اخیستلو مستحق دی او کولای شي د تاوان د ترلاسه کولو لپاره په محکمه کې د عوا اقامه کړي.

له هغو حالاتو پرته چې قانون ښوولي، دولت نشي کولای د با صلاحیته محکمې له حکمه پرته د خپلو حقوقو د ترلاسه کولو لپاره اقدام وکړي.

رسمي جریده

دو پنځوسمه ماده

دولت د افغانستان د ټولو اتباعو لپاره د ناروغيو د مخنيوي او د وړيا علاج وسيلې او روغتيايي اسانتياوې د قانون له حکمونو سره سم تضمینوي.

دولت له قانون سره سم د خصوصي طبي خدمتونو او روغتيايي مرکزونو جوړول او پراختيا هڅوي او ملاتړ يې کوي.

دولت د سالمې بدني روزنې د پياوړتيا او دملي او سيمه ييزو ورزشونو د پراختيا لپاره لازم تدبیره نيسي.

ماده پنجاه و دوم

دولت وسايل وقايه و علاج امراض و تسهيلات صحي رايگان را برای همه اتباع مطابق به احکام قانون تضمین می نماید.

دولت تاسیس و توسعه خدمات طبي و مراکز صحي خصوصي را مطابق به احکام قانون تشويق و حمايت می کند.

دولت به منظور تقويت تربيت بدني سالم و انکشاف ورزشهای ملي و محلي تدابير لازم اتخاذ می نماید.

درې پنځوسمه ماده

دولت د شهيدانو او مفقودينو له پساتي کسانو، دمعلولينو او معيوبينو ديبا خواکمنی او په ټولنه کې د هغوی د فعالې ونډې اخيستنې په خاطر د مالي مرستو او روغتيايي خدمتونو د تنظيم لپاره د قانون له حکمونو سره سم لازم تدبیره نيسي.

دولت د متقاعدينو حقوق تضمینوي او له زړو کسانو، بې سر پرسته ښځو، معيوبينو او معلولينو او بې وسه يتمانو سره د

ماده پنجاه و سوم

دولت به منظور تنظيم خدمات طبي و مساعدت مالي برای بازماندگان شهداء و مفقودين و برای باز توانی معلولين و معيوبين و سهم گيری فعال انسان در جامعه، مطابق به احکام قانون، تدابير لازم اتخاذ می نماید.

دولت حقوق متقاعدین را تضمین نموده، برای کهن سالان، زنان بی سرپرست، معيوبين و معلولين و ایتام

رسمي جریده

۲۷

بی بضاعت مطابق به احکام قانون
کمک لازم به عمل می آورد.

قانون له حکمونو سره سم
لازمې مرستې کوي.

ماده پنجاه و چهارم

خانواده رکن اساسی جامعه را
تشکیل می دهد و مورد حمایت
دولت قرار دارد.

دولت به منظور تأمین سلامت
جسمی و روحی خانواده، بالاخص
طفل و مادر، تربیت اطفال و
برای از بین بردن رسوم مغایر با
احکام دین مقدس اسلام تدابیر لازم
اتخاذ می کند.

خلور پنخوسمه ماده

کورنی د ټولني اساسي
رکن دی او د دولت تر پاملرني
لاندې ده.

دولت د کورنۍ او په ځانگړې توگه د
مور او ماشوم د جسمي او روحي روغتيا
د تأمین، د ماشومانو د روزني او د اسلام
د سپېڅلي دين له احکامو سره د مغایرو
رسومو د له منځه وړو لپاره لازم تدبیره
نیسي.

ماده پنجاه و پنجم

دفاع از وطن وجیه تمام اتباع
افغانستان است.

شرایط اجرای دوره مکلفیت عسکری
توسط قانون تنظیم می گردد.

پنځه پنخوسمه ماده

له هېواد څخه دفاع د افغانستان د ټولو
اتباعو وجیه ده.

د عسکري مکلفیت د دورې د تېرولو
شرطونه د قانون له لپارې تنظیمېږي.

ماده پنجاه و ششم

پیروی از احکام قانون اساسی، اطاعت
از قوانین و رعایت نظم و امن عامه
وجیه تمام مردم افغانستان است.

شپږ پنخوسمه ماده

داساسي قانون د حکمونو پیروي، د قوانینو
اطاعت او د عامه نظم او امنیت رعایت
د افغانستان د ټولو خلکو وجیه ده.

رسمي جریده

بي خبری از احكام قانون عذر دانسته
نمی شود.

د قانون له حکمونو څخه بي خبري عذر
نه گڼل کېږي.

ماده پنجاه و هفتم

دولت حقوق و آزادی های اتباع
خارجی را در افغانستان، طبق قانون
تضمین می کند. این اشخاص در حدود
قواعد حقوق بین المللی به رعایت قوانین
دولت افغانستان مکلف می باشند.

اوه پنخوسمه ماده

دولت په افغانستان کې د خارجي اتباعو
حقوق او آزادی له قانون سره سم
تضمینوي. دا کسان د بین المللي حقوقو د
قواعدو په حدودو کې د افغانستان د
دولت د قوانینو په رعایت مکلف دي.

ماده پنجاه و هشتم

دولت به منظور نظارت بر رعایت
حقوق بشر در افغانستان و بهبود و
حمایت از آن، کمیسیون مستقل حقوق
بشر افغانستان را تأسیس می نماید.

اته پنخوسمه ماده

دولت په افغانستان کې د بشر د حقوقو د
رعایت د څارنې، ښه والي او ملاتړ لپاره،
د افغانستان د بشر د حقوقو خپلواک
کمیسیون جوړوي.

هر شخص می تواند در صورت نقض
حقوق بشری خود، به این کمیسیون
شکایت نماید.

هر څوک کولای شي د خپلو بشري
حقوقو د نقض په صورت کې دې
کمیسیون ته شکایت وکړي.

کمیسیون می تواند موارد نقض حقوق
بشری افراد را به مراجع قانونی راجع
سازد و در دفاع از حقوق آنها
مساعدت نماید.

کمیسیون کولای شي د افرادو د بشري
حقوقو د نقض موارد مربوطو قانوني
څانگو ته راجع کړي او د هغوی له
حقوقو څخه په دفاع کې مرسته وکړي.

تشکیل و طرز فعالیت این کمیسیون
توسط قانون تنظیم می گردد.

د دې کمیسیون جوړښت او د کار ډول
بي د قانون له ليارې تنظيمېږي.

رسمي جریده

نهه پنخوسمه ماده

هېڅوک نشي کولای په دې اساسي قانون کې له راغلو آزادیو او حقوقو څخه په ناوړه استفادې د هېواد د خپلواکۍ، زمکنۍ بشپړتیا، ملي واکمنۍ او ملي وحدت پر ضد عمل وکړي.

ماده پنجاه و نهم

هیچ شخص نمی تواند با سوء استفاده از حقوق و آزادیهای مندرج این قانون اساسی، بر ضد استقلال، تمامیت ارضی، حاکمیت و وحدت ملی عمل کند.

دریم فصل

جمهور رئیس

شپتمه ماده

جمهور رئیس د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت په سر کې دی چې خپل واکونه په اجرائیه، مقننه او قضائیه برخو کې ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم عملي کوي.

جمهور رئیس دوه، لومړی او دویم مرستیالان لري.

د جمهوري ریاست کانديد د خپلو مرستیالانو نومونه د خان له کانديدولو سره یو ځای ملت ته اعلاموي.

د جمهور رئیس لومړی مرستیال د جمهور رئیس د غیاب، استعفاء او یا مړینې په

ماده شصتم

رئیس جمهور در رأس دولت جمهوری اسلامی افغانستان قسرار داشته، صلاحیت های خود را در عرصه های اجرائیه، تقنینیه و قضائیه، مطابق به احکام این قانون اساسی، اعمال می کند.

رئیس جمهور دارای دو معاون، اول و دوم، می باشد.

کانديد ریاست جمهوری نام هر دو معاون را همزمان با کانديد شدن خود به ملت اعلام میدارد.

معاون اول رئیس جمهور درحالت غیاب، استعفاء و یا وفات رئیس جمهور،

رسمي جریده

مطابق به احکام مندرج این قانون اساسی، عمل می کند.
 در غیاب معاون اول رئیس جمهور، معاون دوم مطابق به احکام مندرج این قانون اساسی عمل می کند.

حالاتی که ددی اساسی قانون له مندرجو حکمونو سره سم کار کوي.
 د جمهور رئیس د لومړي مرستیال په غیاب کې، دوه یم مرستیال د اساسی قانون له مندرجو احکامو سره سم عمل کوي.

ماده شصت و یکم

رئیس جمهور با کسب اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرای رأی دهندگان از طریق رأی گیری آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب میگردد.

وظیفه رئیس جمهور در اول جوزای سال پنجم بعد از انتخابات پایان می یابد.

انتخابات به منظور تعیین رئیس جمهور جدید در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان کار رئیس جمهور برگزار میگردد.

هر گاه در دور اول هیچ یک از کاندیدان نتواند اکثریت بیش از پنجاه فیصد آرا را بدست آورد، انتخابات

یو شپېتمه ماده

جمهور رئیس د رای ورکونکیو د آزادو، عمومی، پتو او مستقیمو رایو له لارې په سلو کې تر پنخوسو زیاتو رایو په تولاسه کولو انتخابېږي.

د جمهور رئیس وظیفه تر انتخاباتو وروسته د پنجم کال د غیرکونې په لومړۍ نېټه پای ته رسېږي.

د جمهور رئیس د کار ترپای ته رسېدو دمخه د نوي جمهور رئیس د ټاکنو لپاره انتخابات، له دېرشو تر شپېتو ورځو پورې، موده کې کېږي.

که چېرې په لومړي پړاو کې له کاندیدانو څخه یو هم ونه کړای شي چې په سلو کې تر پنخوسو زیاتې رایې تولاسه کړي.

رسمي جریده

برای دور دوم در ظرف دو هفته از تاریخ اعلام نتایج انتخابات برگزار می گردد و در این دور تنها دو نفر از کاندیدانی که بیشترین آرا را در دور اول بدست آورده اند، شرکت می نمایند.

در دور دوم انتخابات، کاندیدی که اکثریت آرا را کسب کند، رئیس جمهور شناخته می شود.

هر گاه یکی از کاندیدان ریاست جمهوری در جریان دور اول یا دوم رأی گیری و یا بعد از انتخابات و قبل از اعلام نتایج انتخابات وفات نماید، انتخابات مجدد مطابق به احکام قانون برگزار می گردد.

ماده شصت و دوم

شخصی که به ریاست جمهوری کاندید می شود، واجد شرایط ذیل می باشد:

۱. تبعه افغانستان، مسلمان و متولد

انتخابات د دوهم خل لپاره د انتخاباتو د نتایجو د نېټې تر اعلان وروسته د دوو اوونیو په اوږدو کې تر سره کېږي. دا خل یوازې هغه دوه تنه کاندیدان په انتخاباتو کې برخه اخلي چې په لومړي پړاو کې یې تر ټولو زیاتي رایې ترلاسه کړې وي.

د انتخاباتو په دویم پړاو کې هغه څوک چې د رایو اکثریت ترلاسه کړي، جمهور رئیس گڼل کېږي.

که چېرې د جمهوري ریاست یو کاندید د رای گیری د لومړي یا دویم پړاو په جریان او یا تر انتخاباتو وروسته او یا د انتخاباتو د نتایجو له اعلان څخه پخوا مړ شي، نوي انتخابات د قانون له حکمونو سره سم کېږي.

دوه شپږمه ماده

څوک چې جمهوري ریاست ته کاندیدېږي، باید د لاندینو شرطونو لرونکی وي:

۱. د افغانستان تبعه، مسلمان، له افغان

رسمي جریده

از والدین افغان بوده و تابعیت کشور دیگری را نداشته باشد؛

۲. در روز کاندید شدن سن وی از چهل سال کمتر نباشد؛

۳. از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.

هیچ شخص نمی تواند بیش از دو دوره به حیث رئیس جمهور انتخاب گردد.

حکم مندرج این ماده در مورد معاونین رئیس جمهور نیز تطبیق می گردد.

ماده شصت و سوم

رئیس جمهور قبل از تصدی وظیفه، مطابق به طرز العمل خاص که توسط قانون تنظیم می گردد، حلف آتی را بجا می آورد:

بسم الله الرحمن الرحيم
 «به نام خداوند بزرگ ﷻ سوگند یاد می کنم که دین مقدس اسلام را

مور او پلار څخه زېږېدلی وي او د بل هېواد تابعیت ونلري؛

۲. د کاندیدېدو په وړخ يې عمر تر څلويښتو کلونو لږ نه وي؛

۳. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، او جنایت په ارتکاب او يا له مدني حقوقو څخه په محرومي محکوم شوی نه وي؛

هیڅ شخص نشي کولای له دوو دورو زیات د جمهور رئیس په حیث وټاکل شي.

په دې ماده کې راغلي حکم د جمهور رئیس د مرستیالانو په برخه کې هم تطبیقېږي.

دري شپېتمه ماده

جمهور رئیس د کار تر پیل دمخه، د خانګړې کرنلارې سره سم، چې د قانون له ليارې تنظيمېږي دا لاندې لوړه يادوي:

بسم الله الرحمن الرحيم
 «د لسوی خدای ﷻ په نامه لوړه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دین پــرووي او

رسمي جریده

۳۳

اطاعت و از آن حمایت کنم. قانون اساسی و سایر قوانین را رعایت و از تطبیق آن مواظبت نمایم. از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی افغانستان حراست و حقوق و منافع مردم افغانستان را حفاظت کنم و با استعانت از بارگاه پروردگار متعال و پشتیبانی ملت، مساعی خود را در راه سعادت و ترقی مردم افغانستان بکار برم. «

ساتنه و کرم. د اساسي قانون او نورو قوانینو رعایت او د تطبیق خارنه و کرم. د افغانستان د خپلواکۍ، ملي واکمنۍ، زمکنۍ بشپړتیا ساتنه او د افغانستان د خلکو حقوق او گټې خوندي کسرم او د لوی خدای (ج) له در بار څخه د مرستې په غوښتلو او د ملت په ملاتړ د افغانستان د خلکو د پرمختګ او هوساینې په لاره کې خپلې هڅې جاري وساتم.»

ماده شصت و چهارم

رئيس جمهور دارای صلاحيتها و وظائف ذیل می باشد:

۱. مراقبت از اجرای قانون اساسی؛
۲. تعیین خطوط اساسی سیاست کشور به تصویب شورای ملی؛
۳. قیادت اعلاى قواى مسلح افغانستان؛
۴. اعلان حرب و متارکه بيه تاييد شورای ملی؛
۵. اتخاذ تصمیم لازم در حالت

څلور شپږمه ماده

جمهور رئيس لاندې واکونه او وظيفې لري:

۱. د اساسي قانون د اجرا څارل؛
۲. د ملي شوري په تصویب د هېواد د سیاست د اساسي کړنو ټاکل؛
۳. د افغانستان دوسله والوخواکونو ستر مشرتوب؛
۴. د ملي شوري په تاييد د جگړې او متارکې اعلانول؛
۵. د زمکنۍ بشپړتیا او د خپلواکۍ

رسمي جریده

- دفاع از تمامیت ارضی و
تصمیم نیول؛
حفظ استقلال؛
۶. فرستادن قطعات قوای
د ملی شورې په تایید له افغانستان
مسلح به خارج افغانستان به تائید
خوځه بهر ته د وسله والو ځواکونو د
شورای ملی؛
ټولگيو لېږل؛
۷. ددې اساسي قانون په (ننه شپېتمه)
ماده کې له راغلي حالت پرته، د لويې
جرگې راغونښتل؛
۸. د ملي شورې په تائید د اضطراري
حالت اعلان او دهغه پای ته رسول؛
۹. د ملي شورې او لويې جرگې دغونډو
پرانستل؛
۱۰. د جمهوري ریاست د مرستیالانو د
استعفي منل؛
۱۱. د ولسي جرگې په تایید د وزیرانو،
لوی څارنوال، د مرکزی بانک، د ملی
امنیت او سرې میاشتي د رئیسانو ټاکل او
د هغوی عزلول او د استعفي منل؛
۱۲. د ولسي جرگې په تائید د مسترې
محکمې د رئیس او غړيو ټاکل؛
۱۳. د قانون له حکمونو سره سم د
- دفاع از تمامیت ارضی و
حفظ استقلال؛
۶. فرستادن قطعات قوای
مسلح به خارج افغانستان به تائید
شورای ملی؛
۷. دایر نمودن لویه جرگه به استثنای
حالت مندرج ماده شصت و نهم این
قانون اساسی؛
۸. اعلان حالت اضطرار به تائید
شورای ملی و خاتمه دادن به آن؛
۹. افتتاح اجلاس شورای ملی و لویه
جرگه؛
۱۰. قبول استعفاى معاونین ریاست
جمهوری؛
۱۱. تعیین وزراء، لوی څارنوال، رئیس
بانک مرکزی، رئیس امنیت ملی و
رئیس سره میاشت به تائید ولسی جرگه
و عزل و قبول استعفاى آنها؛
۱۲. تعیین رئیس و اعضاى مسترې
محکمه به تائید ولسی جرگه؛
۱۳. تعیین، تقاعد، قبول استعفاء و

رسمي جریده

۳۵

عزل قضات، صاحب منصبان
قوای مسلح، پولیس و امنیت ملی
و مامورین عالی رتبه مطابق به
احکام قانون؛

۱۴. تعیین سران نمایندگی های سیاسی
افغانستان نزد دول خارجی و مؤسسات
بین المللی؛

۱۵. قبول اعتماد نامه های نمایندگان
سیاسی خارجی در افغانستان؛

۱۶. توشیح قوانین و فرامین
تقنینی؛

۱۷. اعطای اعتبار نامه به غرض عقد
معاهدات بین الدول مطابق به احکام
قانون؛

۱۸. تخفیف و عفو مجازات مطابق به
احکام قانون؛

۱۹. اعطای مدالها، نشانها و
القاب افتخاری مطابق به احکام
قانون؛

۲۰. تأسیس کمیسیونها به منظور بهبود
اداره کشور مطابق به احکام قانون؛

قاضیانو، د وسله والو خواکونو، پولیسو،
د ملی امنیت د منصبدارانو او د لوړ رتبه
مامورینو ټاکل، تقاعد ورکول، د استعفی
منل او عزلول؛

۱۴. په بهرنیو هېوادونو او نړیوالو
مؤسسو کې د افغانستان د سیاسي
نمایندگیو د مشرانو ټاکل؛

۱۵. په افغانستان کې د بهرنیو سیاسي
نمایندگانو د باور لیکونو منل؛

۱۶. د قوانینو او تقنیني فرمانونو توشیح
کول.

۱۷. د قانون له حکمونو سره سم د
دولتونو ترمنځ د معاهدو د عقد لپاره د
باور لیکونو ورکول؛

۱۸. د قانون له حکمونو سره سم د
جزاگانو تخفیف او بېخېل؛

۱۹. د قانون له حکمونو سره سم د
مدالونو، نشانونو او افتخاري لقبونو
ورکول؛

۲۰. د هېواد د ادارې د سمون په منظور،
د قانون له مخې، د کمیسیونونو جوړول؛

رسمي جریده

۲۱. سایر صلاحیتها و وظایف مندرج
این قانون اساسی.

۲۱. په دې اساسي قانون کې نور راغلي
واکونه او وظایف.

ماده شصت و پنجم

رئيس جمهور می تواند در موضوعات
مهم ملی سیاسی، اجتماعی و یا
اقتصادی به آرای عمومی مردم
افغانستان مراجعه نماید.

مراجعه به آرای عمومی نباید مناقض
احکام این قانون اساسی و یا مستلزم
تعدیل آن باشد.

پنځه شپېتمه ماده

جمهور رئیس کولای شي په مهمو ملي،
سیاسي، ټولنيزو او يا اقتصادي چارو کې د
افغانستان د خلکو ټولپوښتنې ته مراجعه
و کړي.

ټولپوښتنه باید ددې اساسي قانون د
حکمونو مخالفه او دهغه دتعدیل مستلزم
نه وي.

ماده شصت و ششم

رئيس جمهور در اعمال
صلاحیتهای مندرج این قانون
اساسی، مصالح عالیای مردم
افغانستان را رعایت می کند.

رئيس جمهور نمی تواند بدون حکم
قانون ملکیت های دولتی را بفروشد یا
اهدا کند.

رئيس جمهور نمی تواند در
زمان تصدی وظیفه از مقام خود
به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی،

شپږ شپېتمه ماده

جمهور رئیس په دې اساسي قانون کې د
راغلو واکونو د عملي کولو په برخه کې
د افغانستان د خلکو لوړ مصلحتونه په پام
کې نیسي.

جمهور رئیس نشي کولای چې د قانون له
حکمه پرته دولتي ملکیتونه او شتمنی
و پلوري او یا یې وبخښي.

جمهور رئیس نشي کولای د خپل کار په
دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنيو،
سیمه ییزو، قومي، مذهبي او ګوندي

رسمي جریده

ملحوظاتو گڻه واخلی.

مذهبی و حزبی استفاده نماید.

اووه شپټمه ماده

ماده شصت و هفتم

د جمهور رئیس د استعفی، عزل، مړینې او یا په صعب العلاجه ناروغی د اخته کېدلو په صورت کې چې د وظیفې د اجرا مخه نیسي د جمهور رئیس لومړی مرستیال د جمهور رئیس واکونه او وظایف په غاړه اخلی.

در صورت استعفا، عزل یا وفات رئیس جمهور و یا مریضی صعب-العلاج که مانع اجراء وظیفه شود، معاون اول رئیس جمهور صلاحیتها ووظایف رئیس جمهور را به عهده می گیرد.

جمهور رئیس خپله استعفی په خپله ملي شوري ته اعلاموي.

رئیس جمهور استعفاي خود را شخصاً به شورای ملی اعلام می نماید.

د صعب العلاجه ناروغی تثبیت د هغه طبي هیئت له خوا کېږي چې ستره محکمه یې ټاکی.

تثبیت مریضی صعب العلاج توسط هیئت طبي با صلاحیت که از طرف ستره محکمه تعیین می گردد صورت می گیرد.

په داسې حالاتو کې د نوي جمهور رئیس د ټاکلو لپاره په درې مياشتو کې دننه ددې اساسي قانون د یو شپټمي مادې له حکم سره سم انتخابات کېږي.

درین حالاتو در خلال مدت سه ماه انتخابات به منظور تعیین رئیس جمهور جدید طبق ماده شصت و یکم این قانون اساسی بر گزار می گردد.

د جمهور رئیس لومړی مرستیال د لڼد مهاله جمهور رئیس په توگه، د وظیفې د ترسره کولو په موده کې

معاون اول رئیس جمهور در زمان تصدی به حیث رئیس جمهور موقت امور ذیل

رسمي جریده

لاندېني چارې نشي ترسره کولای:

را انجام داده نمی تواند:

۱. د اساسي قانون تعديل؛

۱. تعديل قانون اساسي؛

۲. د وزيرانو عزل؛

۲. عزل وزرا؛

۳. ټولپوښتنه.

۳. مراجعه به آراء عامه.

د جمهور رئيس مرستيالان د دې اساسي قانون له حکمونو سره سم کولای شي خان جمهوري رياست ته کاندید کړي.

معاونين رئيس جمهور می تواند مطابق به احکام این قانون اساسي خود را بيه رياست جمهوری کاندید نمایند.

د جمهور رئيس په غياب کې د لومړي مرستيال وظيفې د جمهور رئيس په واسطه ټاکل کېږي.

در صورت غياب رئيس جمهور، وظيفې معاون اول توسط رئيس جمهور تعيين می گردد.

اټه شپټمه ماده

که چېرې د جمهور رئيس يو مرستيال استعفی وکړي او يا مرشي د هغه پر ځای بل شخص د جمهور رئيس له خوا او د ولسي جرگې په تأيید ټاکل کېږي.

ماده شصت و هشتم

هر گاه یکی از معاونين رئيس جمهور استعفاء و يا وفات نماید عوض وی شخص دیگری توسط رئيس جمهور به تأيید ولسي جرگه تعيين می گردد.

د جمهور رئيس او د هغه د لومړي مرستيال د يو ځايي مړينې په صورت کې په ترتيب سره دويم مرستيال، د مشرانو جرگې رئيس د ولسي جرگې رئيس او د بهرنيو چارو وزير يو په بل پسې د دې اساسي قانون د (اووه شپټمي) مادې له

در صورت وفات همزمان رئيس جمهور و معاون اول وی، بالترتيب معاون دوم، رئيس مشرانو جرگه، رئيس ولسي جرگه و وزير خارجه یکی بعد دیگری مطابق به حکم مندرج ماده شصت و هشتم این قانون اساسي

رسمي جریده

وظایف رئیس جمهور را به عهده می گیرد.

حکم سره سم د جمهور رئیس وظیفې په غاړه اخلي.

ماده شصت و نهم

رئیس جمهور در برابر ملت و ولسی جرگه مطابق به احکام این ماده مسؤل میباشد.

اتهام علیه رئیس جمهور به ارتکاب جرائم ضد بشری، خیانت ملی یا جنایت از طرف یک ثلث کل اعضای ولسی جرگه تقاضا شده می تواند.

در صورتیکه این تقاضا از طرف دو ثلث کل آرای ولسی جرگه تأیید گردد، ولسی جرگه در خلال مدت یک ماه لویه جرگه را دایر مینماید.

هر گاه لویه جرگه اتهام منسوب را به اکثریت دو ثلث آرای کسل اعضا تصویب نماید، رئیس جمهور از وظیفه منفصل و موضوع به محکمه خاص محول می گردد. محکمه خاص متشکل است از رئیس مشرانو جرگه، سه نفر از اعضای ولسی جرگه و سه

نهمه شپتمه ماده

جمهور رئیس د ملت او ولسی جرگې په وړاندې ددې مادې د احکامو مطابق مسؤل دی.

پر جمهور رئیس د بشري ضد جرمونو، ملی خیانت یا جنایت د ارتکاب تور لگول د ولسي جرگې د ټولو غړيو د درېيمې برخې له خوا غوښتل کېدای شي.

که چېرې دا غوښتنه د ولسي جرگې د ټولو غړيو له دريو څخه د دوو برخو د رایو له خوا تأیید شي، ولسي جرگه د یوې مېاشتې دننه لویه جرگه دایروي.

که لویه جرگه منسوب شوی اتهام د ټولو غړيو له دريو څخه د دوو برخو د رایو په اکثریت تصویب کړي، جمهور رئیس له وظیفې څخه گوښه او موضوع ځانگړې محکمې ته سپارل کېږي. ځانگړې محکمه د ولسی جرگې له درېو غړيو، د سترې محکمې له درېو غړيو چې لویه

رسمي جریده

نفر از اعضای ستره محکمه به تعیین لویه جرگه. اقامه دعوی توسط شخصیکه از طرف لویه جرگه تعیین میگردد صورت می گیرد.

در این حالت احکام مندرج ماده شصت و هفتم این قانون اساسی تطبیق می گردد.

جرگه بی تاکی او د مشرانو جرگې له رئیس څخه جوړېږي. دعوي د هغه شخص له خوا چې د لوي جرگې له خوا ټاکل کېږي، اقامه کېږي.

په دې حالت کې د دې اساسي قانون په (اووه شپېتمه) ماده کې راغلي حکمونه تطبیقېږي.

ماده هفتم

معاش و مصارف رئیس جمهور توسط قانون تنظیم می گردد.

رئیس جمهور بعد از ختم دوره خدمت، با استثنای حالت عزل، برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره ریاست جمهوری مطابق به احکام قانون مستفید می شود.

اویایمه ماده

د جمهور رئیس تنخوا او لگښتونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

جمهور رئیس د خدمت د دورې تر ختمېدو وروسته د عزل له حالته پرته د خپل ژوند په پاتې موده کې د جمهوري ریاست د دورې له مالي حقوقو څخه د قانون له حکمونو سره سم، کټه اخلي.

فصل چهارم

حکومت

ماده هفتادو یکم

حکومت متشکل است از وزرا که تحت ریاست رئیس جمهور اجرای وظیفه می نمایند.

څلورم فصل

حکومت

یو اویایمه ماده

حکومت له وزیرانو څخه جوړ دی چې د جمهور رئیس تر ریاست لاندې کار کوي.

رسمي جریده

تعداد وزرا ووظایف شان توسط قانون تنظیم می گردد.

د وزیرانو شمېر او وظایف د قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده هفتادو دوم

شخصی که به حیث وزیر تعیین می شود واجد شرایط ذیل میباشد:

۱. تنها حامل تابعیت افغانستان باشد.

هر گاه کاندید وزارت تابعیت کشور دیگری را نیز داشته باشد، ولسی جرگه صلاحیت تأیید و یار د آنرا دارد.

۲. دارای تحصیلات عالی، تجربه کاری و شهرت نیک باشد؛

۳. سن وی از سی و پنج سال کمتر نباشد؛

۴. از طرف محکمه به ارتکاب جرائم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.

ماده هفتادو سوم

وزرا می توانند از اعضای شورای ملی

دوه او یایمه ماده

څوک چې د وزیر په توگه ټاکل کېږي باید لاندیني شرطونه ولري:

۱. یوازې د افغانستان دتابعیت لرونکی وي.

که چېرې د کوم وزارت کاندید د بل هېواد تابعیت هم ولري ولسی جرگه د هغه د تأیید یا رد صلاحیت لري؛

۲. لوړ تحصیلات، کاري تجربه او ښه شهرت ولري؛

۳. عمرېې تر پنځه دېرش کلونو لږ نه وي؛

۴. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومي محکوم شوی نه وي.

دري او یایمه ماده

کېدای شي وزیران د ملي شوري له

رسمي جریده

غ یو او یا له هغو د باندې وټاکل شي.

کله چې د ملي شوري غړی د وزیر په توگه وټاکل شي، په شوری کې خپل غړیتوب له لاسه ورکوي او د هغه پر ځای بل شخص د قانون له حکم سره سم ټاکل کېږي.

یا خارج از آن تعیین شوند.

هر گاه عضو شورای ملی به حیث وزیر تعیین شود، عضویت خود را در شوری از دست می دهد و در عوض وی شخص دیگری مطابق به حکم قانون تعیین میگردد.

څلور اويايمه ماده

وزیران د وظیفې له پیله مخکې د جمهور رئیس په وړاندې، لاندینې لورې کوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

«د لوی خدای ﷻ په نامه لورې کوم چې د اسلام د سپېڅلي دین د حکمونو حمایت، د اساسي قانون او د افغانستان د نورو قوانینو رعایت، د اتباعو د حقوقو حفاظت، د افغانستان د خپلواکي، زمکنی بشپړتیا او د خلکو د ملي وحدت ساتنه وکړم او په خپلو ټولو اعمالو کې خدای ﷻ حاضر ګڼم او خپلې راسپارل شوې وظیفې په رښتینولي سرته رسوم.»

ماده هفتادو چهارم

وزرا قبل از تصدی وظیفه حلف آتی را به حضور رئیس جمهور، بجا می آورند:

بسم الله الرحمن الرحيم

«بنام خداوند بزرگ ﷻ سوگند یاد می کنم که دین مقدس اسلام را حمایت، قانون اساسی و سایر قوانین افغانستان را رعایت، حقوق اتباع را حفاظت و از استقلال، تمامیت ارضی و وحدت ملی مردم افغانستان حراست کنم و در همه اعمال خود خداوند ﷻ را حاضر دانسته، و ظایف محوله را صادقانه انجام دهم.»

پنځه اويايمه ماده

حکومت لاندینې وظیفې لري:

ماده هفتادو پنجم

حکومت دارای وظایف ذیل می باشد:

رسمي جریده

۴۳

۱. ددې اساسي قانون او نورو قوانينو دا حکامو او د محکمو د قطعي پرېکړو عملي کول؛
۲. د خپلواکۍ ساتل، له زمکنۍ بشپړتيا څخه دفاع او په نړيواله ټولنه کې د افغانستان د حيثيت او گټو ساتل؛
۳. د عامه نظم او امن ټينگول او د هر راز اداري فساد له منځه وړل؛
۴. د بودجې ترتيبول، د دولت د مالي وضعې تنظيمول او د عامه شتمنۍ ساتل؛
۵. د ټولنيزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژيکي د پرمختيايي پروگرامونو طرح او تطبيق؛
۶. ملي شوري ته د مالي کال په پای کې د سرته رسېدلو چارو او د نوي مالي کال د مهمو پروگرامونو په باب گزارش ورکول؛
۷. د هغو نورو وظيفو تر سره کول چې ددې اساسي قانون او نورو قوانينو له مخې د حکومت له وظيفو څخه گڼل شويدي.
۱. تعميل احکام اين قانون اساسی و ساير قوانين و فيصله های قطعی محاکم؛
۲. حفظ استقلال، دفاع از تماميت ارضی و صيانت منافع و حيثيت افغانستان در جامعه بين المللی؛
۳. تأمین نظم و امن عامه و از بين بردن هر نوع فساد اداری؛
۴. ترتيب بودجه، تنظيم وضع مالی دولت و حفاظت داراي عامه؛
۵. طرح و تطبيق پروگرامهای انکشافی اجتماعي، فرهنگي، اقتصادي و تکنالوژيکي؛
۶. ارائه گزارش به شورای ملی در ختم سال مالی در باره امور انجام شده و پروگرام های عمده سال مالی جديد؛
۷. انجام ساير وظيفی که به موجب اين قانون اساسی و قوانين ديگر از وظيف حکومت دانسته شده است.

رسمي جریده

شپږ اويايمه ماده

حکومت د هېواد د سياست د اساسي کړنو د تطبيق او د خپلو وظيفو د تنظيمولو لپاره مقررات وضع او تصويوي. دا مقررات بايد د هيڅ قانون له نص يا روح سره منافض نه وي.

ماده هفتاد و ششم

حکومت برای تطبيق خطوط اساسي سياست کشور و تنظيم وظيف خود مقررات وضع و تصويب می کند. اين مقررات بايد منافض نص يا روح هيچ قانون نباشد.

اوه اويايمه ماده

وزيران خپل وظيف د اداري واحدونو د آرمينو په توگه په هغو حدودو کې چې دا اساسي قانون او نور قوانين يې ټاکي، سرته رسوي.

ماده هفتادو هفتم

وزرا وظيف خود را به حيث آمرين واحد های اداري در داخل حدودی که اين قانون اساسي وسایر قوانین تعیین می کند، اجرا می نمایند.

وزيران له خپلو ټاکلو وظيفو څخه د جمهور رئيس او ولسي جرگې په وړاندې مسوليت لري.

وزرا از وظيف مشخصه خود نژد رئيس جمهور وولسی جرگه مسولیت دارند.

اته اويايمه ماده

که چېرې وزير په بشري ضد جرمونو، ملي خيانت او يا په نورو جرمونو متهم شي، موضوع ددې اساسي قانون د(يو سلو څلوردېرشمې) مادې په رعايت ځانگړې محکمې ته سپارل کېږي.

ماده هفتادو هشتم

هر گاه وزير به ارتکاب جرائم ضد بشری، خیانت ملی و یا سایر جرائم متهم گردد، قضیه با رعایت ماده یکصنویسی و چهارم این قانون اساسی به محکمه خاص محول می گردد.

رسمي جریده

۴۵

نهنه اویایمه ماده

حکومت کولای شی د ولسی جرگه د تعطیل په حالت کې له بودجې او مالي چارو پرته، د بېرني اړتیا پر اساس تقیني فرمانونه ترتیب کړي.

تقیني فرمانونه د جمهور رئیس تر توشیح وروسته د قانون حکم پیدا کوي. تقیني فرمانونه باید د ملي شوري د لومړۍ غونډې تر جوړېدو وروسته د دېرشو ورځو په اوږدو کې هغې ته وړاندې شي.

او که د ملي شوري له خوا رد شي، اعتبار نلري.

ماده هفتادو نهم

حکومت می تواند در حالت تعطیل ولسی جرگه در صورت ضرورت عاجل، به استثنای امور مربوط به بودجه و امور مالی، فرامین تقیني را ترتیب کند.

فرامین تقیني بعد از توشیح رئیس جمهور حکم قانون را حایز می شود. فرامین تقیني باید در خلال ۳۰ روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه شورای ملی به آن تقدیم شود.

و در صورتیکه از طرف شورای ملی رد شود، از اعتبار ساقط می گردد.

اتیایمه ماده

وزیران نشي کولای د خپل کار په دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنيو، سيمه یيزو، قومې، مذهبي او ګوندي ملحوظاتو ګټه واخلي.

ماده هشتادم

وزرا نمی توانند در زمان تصدی وظیفه از مقام خود به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی، مذهبی و حزبی استفاده نمایند.

رسمي جریده

پنجم فصل

ملي شوری

یو اتیایه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت ملي شوري، دسر تقينی ارگان په توگه د افغانستان د خلکو د ارادې ښکارندويه ده او د ټول ملت نمایندگي کوي.

د شوری هر غړی د رایې د خرگندونې په وخت کې، د افغانستان د خلکو عمومي مصلحتونه او سترې گټې د خپل قضاوت محور ټاکي.

دو اتیایه ماده

ملي شوري له دوو مجلسونو: ولسي جرگې او مشرانو جرگې څخه جوړه ده. هېڅوک نشي کولای په يوه وخت کې د دواړو مجلسونو غړی وي.

درې اتیایه ماده

دو لسي جرگې غړي د خلکو د آزادو، عمومي، پټو او مستقيمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي.

د ولسي جرگې د کار دوره د پنجم کال

فصل پنجم

شورای ملی

ماده هشتادویکم

شورای ملي دولت جمهوري اسلامي افغانستان بحيث عالی ترین ارگان تقينی مظهر اراده مردم آن است و از قاطبه ملت نمایندگی می کند.

هر عضو شوری در موقع اظهار رأی، مصالح عمومی و منافع علیای مردم افغانستان را مدار قضاوت قرار می دهد.

ماده هشتاد و دوم

شورای ملی متشکل از دو مجلس: ولسی جرگه و مشرانو جرگه می باشد. هیچ شخص نمی تواند در یک وقت عضو هر دو مجلس باشد.

ماده هشتاد و سوم

اعضای ولسی جرگه توسط مردم از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب میگردند.

دوره کار ولسی جرگه به تاریخ اول

رسمي جریده

۴۷

سرطان سال پنجم، بعد از اعلان نتایج انتخابات به پایان می رسد و شورای جدید به کار آغاز می نماید.

انتخابات اعضای ولسی جرگه در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان دوره ولسی جرگه بر گزار می گردد.

تعداد اعضای ولسی جرگه به تناسب نفوس هر حوزه حداکثر دوصدو پنجاه نفر می باشد.

حوزه های انتخاباتی و سایر مسائل مربوط به آن در قانون انتخابات تعیین می گردد.

در قانون انتخابات باید تدابیری اتخاذ گردد که نظام انتخاباتی، نمایندگی عمومی و عادلانه را برای تمام مردم کشور تأمین نماید و به تناسب نفوس از هر ولایت طور اوسط حد اقل دو وکیل زن در ولسی جرگه عضویت یابد.

د چنگاښ په لومړۍ نېټه دانتخاباتو د نتیجه داعلان څخه وروسته پای ته رسېږي او نوې شوری په کار پیل کوي.

دولسي جرگې د دورې تر ختمېدو دمخه له دېرشو څخه تر شپږو ورځو پورې موده کې دولسي جرگې دغړيو انتخابات کېږي.

دولسي جرگې دغړيو شمېر دهرې حوزې د نفوسو د شمېر په تناسب زيات نه زيات تر (۲۵۰) کسانو پورې دی.

انتخاباتي حوزې، او ورسره نور مربوط مسائل د انتخاباتو په قانون کې ټاکل کېږي.

د انتخاباتو په قانون کې باید داسې تدبیرونه ونیول شي چې انتخاباتي نظام دافغانستان د ټولو خلکو لپاره عمومي او عادلانه استازیتوب تأمین کړي او دنفوسو په تناسب دې له هر ولایت څخه په اوسط ډول لږ تر لږه دوه ښځینه و کیلي په اولسي جرگه کې غړیتوب ترلاسه کړي.

رسمي جریده

څلور اټايکه ماده

د مشرانو جرگې غړي په لاندې ډول
انتخاب او ټاکل کېږي:

۱. دهرې ولایتي جرگې له غړيو څخه
یون دمرېوې جرگې په انتخاب، د
څلورو کلونو لپاره؛

۲. دهر ولایت د ولسوالیو د
جرگو له غړيو څخه یون، د
مربوطو جرگو په انتخاب، ددریو کلونو
لپاره؛

۳. پاتي دریمه برخه غړي د معلولینو او
معویینو د دوو تنو او کوچیانو د دوو تنو
استازیو په ګډون د هېواد له خپرو او
تجربه لرونکو کسانو څخه د پنځو
کلونولپاره د جمهور رئیس له خوا ټاکل
کېږي.

جمهور رئیس له دې اشخاصو څخه په
سلو کې پنځوسر شخصي ټاکي.

هغه شخص چې د مشرانو جرگې د غړي
په توګه انتخابېږي په مربوطه جرګه کې
خپل غړیتوب له لاسه ورکوي او دده

ماده هشتاد و چهارم

اعضای مشرانو جرگه به ترتیب ذیل
انتخاب و تعیین می شوند:

۱. از جمله اعضای شورای هر
ولایت، یک نفر به انتخاب شورای
مربوط برای مدت چهار سال؛

۲. از جمله اعضای شوراهای
ولسالیهای هرولایت، یک نفر به
انتخاب شورا های مربوط برای مدت
سه سال؛

۳. یک ثلث باقی مانده از جمله
شخصیت های خیر و با تجربه به
شمول دو نفر از نمایندگان معلولین و
معویین و دو نفر نمایندگان کوچی ها
به تعیین رئیس جمهور برای مدت
پنج سال.

رئیس جمهور تعداد پنجاه فیصد از این
اشخاص را از بین زنان تعیین می نماید.
شخصی که به حیث عضو مشرانو
جرگه انتخاب می شود، عضویت خود
را درشورای مربوطه از دست داده،

رسمي جریده

۴۹

به عوض او شخص دیگری مطابق به احکام قانون تعیین می گردد.

برخای د قانون له حکمونو سره سم بل شخص ټاکل کېږي.

ماده هشتادو پنجم

شخصی که به عضویت شورای ملی کاندید یا تعیین می شود، علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد اوصاف ذیل میباشد:

۱. تبعه افغانستان بوده یا حد اقل ده سال قبل از تاریخ کاندید یا تعیین شدن تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشد؛

۲. از طرف محکمه به ارتکاب جرائم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد؛

۳. اعضای ولسی جرگه سن بیست و پنج سالگی را در روز کاندید شدن و اعضای مشرانو جرگه سن سی و پنج سالگی را در روز کاندید یا تعیین شدن تکمیل کرده باشند؛

پنځه اټایمه ماده

هغه څوک چې د ملي شوری غړیتوب ته کاندید یا ټاکل کېږي، د ټاکونکو پر شرطونو سربېره، دا لاندې صفتونه هم باید ولري:

۱. د افغانستان تبعه وي یا لږ تر لږه د کاندیدېدو یا تعیین تر نېټې لس کاله پخوا یې د افغانستان د دولت تابعیت ترلاسه کړی وي؛

۲. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومي محکوم شوی نه وي؛

۳. دولسي جرگې غړيو دکاندیدېدو په ورځ د عمر پنځه ویشته کاله او دمشرانو جرگې غړيو دکاندیدېدو یا ټاکنې په ورځ د عمر پنځه دیرش کاله بشپړ کړي وي.

رسمي جریده

شپړاټيايمه ماده

د ملي شوري د غړيو انتخاباتي وثيقي ، د انتخاباتو د څارني د خپلواک کميسيون له خوا د قانون له حکمونو سره سم خپرل کېږي.

ماده ۸ هشتادو ششم

وټايق انتخاباتي اعضای شوري ملي توسط کميسيون مستقل انتخابات مطابق به احکام قانون تدقيق مي گردد.

اوه اټيايمه ماده

د ملي شوري له دواړو جرگو څخه هره يوه د کار د دورې په پيل کې له خپلو غړيو څخه يو تن درئيس په توگه ديوې تقيني دورې لپاره، دوه تنه دلومړي نايب او دويم نايب او دوه تنه د منشي او د منشي د نايب په توگه ، د يو کال لپاره انتخابوي.

ماده ۹ هشتادو هفتم

هر يک از دو مجلس شوري ملي، در آغاز دوره کار، يک نفر از اعضاي خود را به حيث رئيس برای يک دوره تقينيه و دو نفر را به حيث نايب اول و نايب دوم و دو نفر را به حيث منشي و نايب منشي برای مدت يکسال انتخاب مي کند.

دا اشخاص دولسي جرگې او مشرانو جرگې اداري هيت جوړوي.

این اشخاص هيت اداري ولسي جرگه و مشرانو جرگه را تشکیل مي دهند.

د اداري هيت وظيفي د هرې جرگې د داخلي وظيفو په اصولو کې ټاکلې کېږي.

وظايف هيت اداري در اصول ووظايف داخلي هر مجلس تعيين مي شود.

اته اټيايمه ماده

د ملي شوري له دواړو جرگو څخه هره يوه د بحث وړ موضوعاتو د کتني لپاره د داخلي وظيفو د اصولو له مخې

ماده ۱۰ هشتادو هشتم

هر يک از دو مجلس شوري ملي برای مطالعه موضوعات مورد بحث، بر طبق اصول ووظايف داخلي، کميسيون ها

رسمي جریده

کمیسیونونه جوړوي.

تشکیل می دهد.

نهنه اټیايمه ماده

ولسي جرگه واک لري دغړيو د دريمې برخې په پښهاد، د حکومت د اعمالو د څېړنې او کتنې لپاره، يو ځانگړی کمیسیون وټاکي.

ددې کمیسیون جوړښت او کړنلاره د ولسي جرگې د داخلي وظایفو په اصولو کې تنظیمېږي.

ماده هشتادو نهم

ولسي جرگه صلاحیت دارد به پښهاد یک ثلث اعضا، جهت بررسی و مطالعه اعمال حکومت، کمیسیون خاص تعیین نماید.

ترکیب و طرز العمل این کمیسیون در اصول و ظایف داخلی ولسي جرگه تنظیم می گردد.

نوي يمه ماده

ملي شوري دالاندې واکونه لري:

۱. د قوانینو او تقنیني فرمانونو تصویب، تعدیل یا لغو کول؛

۲. د ټولنیزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژیکي پرمختیايي پروگرامونو تصویب؛

۳. د دولتي بودجې تصویب او د پور اخیستو یا ورکولو اجازه؛

۴. د اداري واحدونو منځته راوړل، تعدیل او یا لغو کول؛

ماده نودم

شورای ملی دارای صلاحیتهاى ذیل می باشد:

۱. تصویب، تعدیل یا لغو قوانین و یا فرامین تقنینی؛

۲. تصویب پروگرامهای انکشافی اجتماعي، فرهنگي، اقتصادي و تکنالوژیکي؛

۳. تصویب بودجه دولتي و اجازه اخذ یا اعطای قرضه؛

۴. ایجاد واحد های اداری، تعدیل و یا الغای آن؛

رسمي جریده

۵. تصدیق معاهدات و میثاقهای
بین المللی یا فسخ الحاق
افغانستان به آن؛
۶. سایر صلاحیتهای مندرج این قانون
اساسی.

۵. د دولتونو ترمنځ د تړونونو او
بین المللي میثاقونو تصدیق او یا له هغو
څخه د افغانستان بېلول؛
۶. په دې اساسي قانون کې نور مندرج
واکونه.

ماده نودو یکم

ولسی جرگه دارای صلاحیت های
اختصاصی ذیل می باشد:

۱. اتخاذ تصمیم در مورد استیضاح از
هریک از وزرا مطابق به حکم ماده
نودودوم این قانون اساسی؛
۲. اتخاذ تصمیم راجع به پروگرامهای
انکشافی و بودجه دولتی؛
۳. تأیید یا رد مقرریها مطابق به احکام
این قانون اساسی؛

ماده نودودوم

ولسی جرگه به پیشنهاد بیست فیصد
کل اعضا، می تواند از هریک از وزرا
استیضاح به عمل آورد.
هرگاه توضیح ارائه شده قناعت بخش
نباشد، ولسی جرگه موضوع رأی عدم

یونوي یمه ماده

ولسي جرگه لاندې ځانگړي واکونه
لري:

۱. له هر يوه وزير څخه د استیضاح په
برخه کې ددې اساسي قانون د دوه نوي -
یمې مادې له حکم سره سم تصمیم نیول؛
۲. د پرمختیایي پروگرامونو او دولتي
بودجې په باب تصمیم نیول؛
۳. ددې اساسي قانون له حکمونو سره
سم د مقرریو تأیید یا ردول؛

دوه نوي یمه ماده

ولسي جرگه د ټولو غړیو د شلو فیصدو په
پیشنهاد کولای شي، له هر يوه وزير څخه
استیضاح وکړي.
که وړاندې شوې توضیح د قناعت وړ نه
وي، ولسي جرگه د نسه باور د رای

رسمي جریده

موضوع څېړي.

په وزیر باندې د نه باور رایه باید صریحه، مستقیمه او پر پنځو دلایلو ولاړه وي، دغه رایه د ولسي جرگې د ټولو غړيو د رایسو په اکثریت صادرېږي.

اعتماد را بررسی می کند.

رای عدم اعتماد از وزیر باید صریح، مستقیم و بر اساس دلایل موجه باشد. این رای به اکثریت آراء کل اعضای ولسی جرگه صادر میگردد.

دري نوي یمه ماده

د ملي شوري د دواړو جرگو هر یو کمیسیون کولای شي له هر یوه وزیر څخه په ټاکلو موضوعاتو کې پوښتنې وکړي.

هغه څوک چې پوښتنه ترې شوې کولای شي شفاهي یا لیکلې ځواب ورکړي.

ماده نودو سوم

هریک از کمیسیونهای هر در مجلس شورای ملی می تواند از هریک از وزرا در موضوعات معین سؤال نماید.

شخصی که از او سوال به عمل آمده، می تواند جواب شفاهی یا تحریری بدهد.

څلور نوي یمه ماده

قانون هغه مصوبه ده چې د ملي شوري د دواړو جرگو له خوا تصویب او د جمهور رئیس له خوا توشیح شوې وي. مگر دا چې په دې اساسي قانون کې بل ډول څرگنده شوې وي.

که جمهور رئیس د ملي شوري له مصوبې سره موافقه ونه لري کولای

ماده نودو چهارم

قانون عبارت است از مصوبه هر دو مجلس شورای ملی که به توشیح رئیس جمهور رسیده باشد، مگر اینکه در این قانون اساسی طور دیگر تصریح گردیده باشد.

در صورتیکه رئیس جمهور با مصوبه شورای ملی موافقه نداشته باشد می

رسمي جریده

تواند آنرا در ظرف پانزده روز از تاریخ تقدیم با ذکر دلایل به ولسی جرگه مسترد نماید. با سپری شدن این مدت و یا در صورتی که ولسی جرگه آنرا مجدداً با دو نلث آرای کل اعضا تصویب نماید، مصوبه توشیح شده محسوب و نافذ می گردد.

ماده نود و پنجم

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت یا اعضای شوری و در ساحه تنظیم امور قضایی از طرف ستره محکمه توسط حکومت صورت گرفته میتواند. پیشنهاد طرح قانون در مورد بودجه و امور مالی صرف از طرف حکومت صورت می گیرد.

ماده نود و ششم

هرگاه پیشنهاد طرح قانون حاوی تکلیف جدید یا تنقیص در عایدات دولت باشد، به شرطی در فهرست کار داخل میشود که در متن پیشنهاد،

شی چی د وړاندې کېدو تر نېټې وروسته یې په پنځلسو ورځو کې د دلایلو له بنوولو سره ملي شوری ته مسترده کړي. ددې وخت په تېرېدو او یا دا چې ولسي جرگه یو ځل بیا هغه د ټولو غړیو له دريو برخو څخه په دوو برخو رایو تصویب کړي، مصوبه توشیح شوي گڼله کېږي او نافذېږي.

پنځه نوي یمه ماده

د قانون د طرحې پیشنهاد د حکومت یا د شوري دغړیو او د قضایی چارو د تنظیم په برخه کې د سترې محکمې له خوا دحکومت له ليارې وړاندې کېدای شي. د بودجې او مالي چارو په برخه کې دقانون د طرحې پیشنهاد یوازې دحکومت له خوا کېږي.

شپږ نوي یمه ماده

که دقانون د طرحې پیشنهاد پر دولت د نوي تکلیف یا دعایداتو د لږولو لرونکی وي، په دې شرط د کار په فهرست کې نیول کېږي چې د پیشنهاد په متن کې د

رسمي جریده

مدرک جبران نیز پیش بینی شده باشد.

جبرانولو مدرک هم پیشینی شوی وی.

اوه نوي یمه ماده

ماده نودو هفتم

دحکومت له خوا د قانون د طرحي
پیشنهاد لومړی ولسي جرگې ته وړاندې
کېږي.

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت
نخست به ولسي جرگه تقدیم می
گردد.

ولسي جرگه د بودجې او مالي چارو په
شمول دقانون دطرحي پیشنهاد او دپسور
اخيستو او يا ورکولو پیشنهاد له بحث
وروسته ديو کل په توگه تصویب يا
ردوي.

ولسي جرگه پیشنهاد طرح قانون را،
به شمول بودجه و امور مالی و پیشنهاد
اخذ ويا اعطای قرضه را، بعد از
بحث به صورت یک کل تصویب يا
رد میکند.

ولسي جرگه نشي کولای وړاندې
شوې طرح تر یوې میاشني زیات
وخنلوي.

ولسي جرگه نمی تواند طرح پیشنهاد
شده را بیش از یک ماه به تأخیر
اندازد.

ولسي جرگه د پیشنهاد شوي قانون طرح
تر تصویب وروسته مشرانو جرگې ته
سپاري.

ولسي جرگه طرح قانون پیشنهاد شده
را بعداز تصویب به مشرانو جرگه می
سپارد.

مشرانو جرگه د پنځلسو ورځو په
اوږدو کې دهغه په باره کې تصمیم نیسي.

مشرانو جرگه در ظرف پانزده روز در
مورد آن تصمیم اتخاذ می کند.

ملي شوري د دولت دهغو قوانینو، معاهدو
او پرمختیایي پروگرامونو په باره کې
تصمیم نیولو ته لومړیتوب ورکوي چې د

شورای ملی به اتخاذ تصمیم در مورد
طرح قوانین، معاهدات و پروگرامهای
انکشافی دولت که به اساس پیشنهاد

رسمي جریده

حکومت ایجاب رسیدگی عاجل را نماید
اولویت میدهد.

هرگاه پیشنهاد طرح قانون از طرف ده
نفر از اعضای یکی از دو مجلس
صورت گیرد، بعد از تأیید یک پنجم
اعضای مجلسی که پیشنهاد به آن ارائه
شده است در فهرست کار آن مجلس
داخل می گردد.

ماده نود و هشتم

بودجه دولت و پروگرام انکشافی
حکومت از طریق مشرانو جرگه توأم با
نظریه مشورتی آن به ولسی جرگه تقدیم
میشود.

تصمیم ولسی جرگه بدون ارائه به
مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس
جمهور نافذ شمرده می شود.

هرگاه نظر به عوامل تصویب بودجه
قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد،
تا تصویب بودجه جدید، بودجه سال
گذشته تطبیق می گردد.

حکومت در خلال ربع چهارم سال

حکومت در وړاندیز په بنسټ د عاجل غور
غوښتنه کوي.

که چېرې د قانون د طرحې پیشنهاد له
دواړو جرگو څخه د یوې دلسو غړيو له
خوا وشي، پیشنهاد د نوموړې جرگې د یو
پر پنځمې برخې غړيو ترنایسد وروسته
د هماغې جرگې دکار په فهرست کې نیول
کېږي.

اته نوي یمه ماده

د دولت بودجه او د حکومت پرمختیایي
پروگرام د مشرانو جرگې له لیاړې ددې
جرگې له مشورتی نظریې سره یوځای
ولسی جرگې ته سپارل کېږي.

د ولسی جرگې تصمیم د جمهور رئیس
ترتوشیح وروسته، مشرانو جرگې ته تر
وړاندې کېدو پرته، نافذ گنل کېږي.

که چېرې د ځینو عواملو له مخې د مالي
کال تر پیل مخکې بودجه تصویب نشي،
د نوې بودجې تر تصویب پورې، د تېر
کال بودجه تطبیقېږي.

حکومت د مالي کال د څلورمې ربعي په

رسمي جریده

۵۷

مالي، بودجه سال آینده را با حساب
اجمالي بودجه سال جاری به شورای
ملی تقدیم می نماید.

حساب قطعی بودجه سال مالی قبل، در
خلال مدت شش ماه سال آینده مطابق
به احکام قانون به شورای ملی تقدیم می
گردد.

ولسی جرگه نمی تواند تصویب بودجه
را بیش از یکماه و اجازه اخذ و یا
اعطای قرضه را که شامل بودجه
نباشد، بیش از پانزده روز به تأخیر
اندازد.

هرگاه ولسی جرگه درین مدت راجع
به پیشنهاد اخذ و یا اعطای قرضه
تصمیم اتخاذ نکند، پیشنهاد تصویب
شده محسوب می گردد.

ماده نود و نهم

در صورتی که در اجلاس
شورای ملی، بودجه سالانه یا
پروگرام انکشافی یا موضوع مربوط
به امنیت عامه، تسمامیت ارضی و

اوردو کې د راتلونکي کال بودجه د روان
کال د بودجې له اجمالي حساب سره ملي
شوري ته وړاندې کوي.

د تېر مالي کال د بودجې قطعي حساب د
راتلونکي کال د شپږو مياشتو په موده کې
د قانون له حکمونو سره سم ملي شوري
ته وړاندې کېږي.

ولسي جرگه نشي کولای د بودجې
تصویب له یوې میاشتې څخه زیات او د
هغه پور د اخیستو او ورکولو اجازه چې
په بودجه کې شامل نه وي، تر پنځلس
ورځو زیات وځنلوي.

که چېرې ولسي جرگه په دغه موده کې د
پور د اخیستو او ورکولو د پیشنهاد په اړه
تصمیم ونه نیسي، پیشنهاد تصویب شوی
گڼل کېږي.

نهمه نوي يکه ماده

که چېرې د ملي شوري په اجلاس کې
کلنی بودجه یا پرمختیایي پروگرام یا له
عامه امنیت، د هېواد له خپلواکۍ او
زمکنۍ بشپړتیا سره مربوطه موضوع تر

رسمي جریده

استقلال کشور مطرح باشد مدت اجلاس شوری قبل از تصویب آن خاتمه یافته نمیتواند.

خبرو لاندې وي، دشوری د اجلاس موده د هغې تر تصویب مخکې پای ته نشي رسېدلای.

ماده ۴ صدم

هر گاه مصوبه یک مجلس از طرف مجلس دیگر رد شود، برای حل اختلاف هیئت مختلط به تعداد مساوی از اعضای هر دو مجلس تشکیل می گردد.

فصله ۴ هیئت بعد از توشیح رئیس جمهور، نافذ شمرده می شود. در صورتیکه هیئت مختلط نتواند اختلاف نظر را رفع کنند، مصوبه رد شده به حساب می رود. درین حالت ولسی جرگه می تواند در جلسه بعدی آنرا با دو ثلث آرای کل اعضا تصویب کند.

این تصویب بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

سلمه ماده

که چېرې د یوې جرگې مصوبه دېلې جرگې له خوا رد شي، د اختلاف د له منځه وړولپاره د دواړو جرگو د غړيو له خوا په برابر شمېر گډهینست ټاکل کېږي.

د هیئت پرېکړه د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذه گڼل کېږي. که گډه هیئت ونه کړای شي د نظر اختلاف له منځه یوسي، تصویب رد شوی گڼل کېږي. په دې حالت کې ولسی جرگه کولای شي په خپله ورپسې غونډه کې هغه د خپلو ټولو غړیوله دريو څخه د دوو برخو د رایو په اکثریت تصویب کړي.

دا تصویب یې له دې چې مشرانو جرگې ته وړاندې شي، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذه گڼل کېږي.

رسمي جریده

یو سلو یوومه ماده

د ملي شورې هېڅ غړی د هغې رایې یا نظریې له امله چې د وظیفې د اجرا په وخت کې یې څرگندوي، تر عدلي تعقيب لاندې نه نیول کېږي.

ماده یکصدو یکم

هیڅ عضو شوراى ملي به علت رأى یا نظریه یې که در هنگام اجرای وظیفه ابراز می دارد، مورد تعقيب عدلی قرار نمی گیرد.

یو سلو دویمه ماده

که د ملي شورې غړی په یوه جرم متهم شي، مسؤل مامور له موضوع څخه هغې جرگې ته چې متهم یې غړی دی، خبر ورکوي او متهم تر عدلي تعقيب لاندې راتلای شي.

ماده یکصدو دوم

هر گاه عضو شوراى ملي به جرمی متهم شود، مامور مسؤل از موضوع به مجلسی که متهم عضو آن است، اطلاع می دهد و متهم تحت تعقيب عدلی قرار گرفته می تواند.

د مشهود جرم په مورد کې، مسؤل مامور کولای شي متهم د هغې جرگې له اجازې پرته چې دی یې غړی دی تر عدلي تعقيب لاندې راوړي او وي نيسي.

در مورد جرم مشهود، مامور مسؤل می تواند متهم را بدون اجازه مجلسی که او عضو آن می باشد تحت تعقيب عدلی فرا دهد و گرفتار نماید.

په دواړو حالاتو کې که عدلي تعقيب د قانون له مخې د توقیف اجباب وکړي، مسؤل مامور مکلف دی چې له موضوع څخه یې له ځنډه نوموړې جرگې ته خبر ورکړي او تصویب یې تر لاسه کړي.

در هر دو حالت، هر گاه تعقيب عدلی قانوناً توقیف را اجباب کند، مامور مسؤل مکلف است موضوع را بلا فاصله به اطلاع مجلس مربوط برساند و تصویب آنرا حاصل نماید.

که اتهام د شورې د رخصتۍ په وخت

اگر اتهام در هنگام تعطیل شورى

رسمي جریده

صورت بگردد، اجازهٔ گرفتاری یا توقیف از هیئت اداری مجلس مربوط حاصل می‌گردد و موضوع به نخستین جلسهٔ مجلس مذکور جهت اخذ تصمیم ارائه می‌شود.

کې رامنځ ته شي، د نیولو او توقیف اجازه د مربوطې جرگې له اداري هیئت څخه ترلاسه کېږي او موضوع د نوموړې جرگې لومړنۍ غونډې ته د تصمیم نیولو لپاره وړاندې کېږي.

مادهٔ یکصد و سوم

وزرا می‌توانند در جلسات هر یک از دو مجلس شورای ملی اشتراک ورزند.

هر مجلس شورای ملی می‌تواند حضور وزرا را در جلسه خود مطالبه کند.

یوسلو دریمه ماده

وزیران کولای شي د ملي شوری له دوو جرگو څخه د هرې یوې په غونډو کې ګډون وکړي.

د ملي شوري هره جرگه کولای شي خپلې غونډې ته دوزیرانو د حاضرېدو غوښتنه وکړي.

مادهٔ یکصد و چهارم

هر دو مجلس شورای ملی در وقت واحد به صورت جداگانه جلسه می‌کنند.

جلسات هر دو مجلس در موارد ذیل می‌تواند به طور مشترک دایر شود:

۱. در موقعی که دورهٔ تقنینیه یا اجلاس سالانه از طرف رئیس جمهور افتتاح می‌گردد؛

یو سلو څلورمه ماده

د ملي شوری دواړې جرگې پسه عین وخت کې، بېل بېل مجلسونه کوي.

د دواړو جرگو ګډې غونډې په لاندې حالاتو کې جوړېدلای شي:

۱. کله چې تقنینیه دوره یا کلنی غونډه د جمهور رئیس له خوا پرانیستل کېږي؛

رسمي جریده

۶۱

۲. در صورتیکه رئیس جمهور ضروری تشخیص دهد.

رئیس ولسی جرگه، از جلسات مشترک شورای ملی ریاست می نماید.

۲. به هغه صورت کي چې جمهور رئیس یې ضروري تشخیص کړي.

دولسي جرگې رئیس د ملي شوری د گډو غونډو مشري کوي.

یو سلو پنځمه ماده

د ملي شوری غونډې علني دي، مگر دا چې د مجلس رئیس یا لږ تر لږه د ملي شوری لس تنه غړي یې د سري توب پیشنهاد وکړي او جرگه دا پیشنهاد ومني.

هېڅوک نشي کولای چې په زور د ملي شوري ودانۍ ته ننوزي.

ماده یکصدم پنجم

جلسات شورای ملی علنی می باشد مگر اینکه رئیس مجلس یا حداقل ده نفر از اعضای شورای ملی، سری بودن آنرا در خواست نمایند و مجلس این درخواست را بپذیرد.

هیچ شخصی نمی تواند عنفاً به مقر شورای ملی داخل شود.

یو سلو شپږمه ماده

د ملي شوری د هر مجلس نصاب د رایو اخیستو په وخت کې د هرې جرگې د غړيو د اکثریت په حضور بشپړېږي او تصمیمونه یې د حاضر و غړيو د رایو په اکثریت نیول کېږي، مگر په هغو مواردو کې چې دې اساسي قانون بل ډول تصریح کړې وي.

ماده یکصدم ششم

نصاب هر یک از دو مجلس شورای ملی، هنگام رأی گیری با حضور اکثریت اعضا تکمیل می گردد و تصامیم آن با اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ می شود، مگر در مواردی که این قانون اساسی طور دیگری تصریح نموده باشد.

رسمي جریده

یو سلو اوومه ماده

ملي شوری په کمال کسې دورې عادي غونډې دایروي.

د ملي شوري د دواړو جرگو د غونډو د کار موده په کال کې نهه میاشتې ده. د اړتیا په وخت کې شوري کولای شي دا موده اوږده کړي.

د رخصتو په ورځو کې د ملي شوري فوق العاده غونډې د جمهور رئیس په امر دایرېدای شي.

ماده یکصدو هفتم

شورای ملی در هر سال دو اجلاس عادی دایر می کند.

مدت کار هر دو اجلاس شوری، در هر سال نه ماه می باشد. در صورت ایجاب، شوری می تواند این مدت را تمدید کند.

جلسات فوق العاده شوری در ایام تعطیل به امر رئیس جمهور دایر شده می تواند.

یو سلو اتمه ماده

د ملي شوري د غړي د مړینې، استعفي، عزل او یا د داسې معلولېدو او معيوبېدو په صورت کې چې په دايمي توگه د وظيفې د اجراء خنډ شي، د پاتې تقنينه دورې لپاره د نسوي استازي تعين د قانون له حکمونو سره سم تر سره کېږي.

د ملي شوري د غړيو د حاضرېدو يا نه راتلو سره مربوطې چارې د داخلي وظيفو په اصولو کې تنظيمېږي.

ماده یکصدو هشتم

در حالات وفات، استعفا و عزل عضو شورای ملی و یا معلولیت یا معیوبیتی که به طور دائم مانع اجرای وظیفه گردد، تعیین نماینده جدید برای مدت باقی مانده دوره تقنینیه، مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

امور مربوط به حضور و غیاب اعضای شورای ملی در اصول و وظایف داخلی تنظیم می گردد.

رسمي جریده

یو سلو نهمه ماده

د تقنیه دورې په وروستیو یو کال کې د انتخاباتو د قانون د بدلېدو پیشنهاد د ملي شوري د کار په فهرست کې نشي نیول کېدلای.

ماده یکصدو نهم

پیشنهاد تعديل قانون انتخابات، در یک سال اخير دوره تقنيه، در فهرست کار شورای ملی داخل شده نمی تواند.

شپږم فصل

لویه جرگه

یو سلو لسمه ماده

لویه جرگه د افغانستان د خلکو د ارادې تر ټولو ستر مظهر دی.
لویه جرگه:

فصل ششم

لویه جرگه

ماده یکصدو دهم

لویه جرگه عالی ترین مظهر اراده مردم افغانستان می باشد.

لویه جرگه متشکل است از:

۱. اعضای شورای ملی؛
۲. روسای شورا های ولایات و ولسوالیها.

وزرا، رئیس و اعضای ستره محکمه و لوی څارنوال می توانند در جلسات لویه جرگه بدون حق رأی اشتراک ورزند.

۱. د ملي شوري له غړيو؛

۲. د ولایتونو او ولسوالیو د جرگو له رئیسانو جوړېږي.

وزیران، د سترې محکمې رئیس او غړي او لوی څارنوال کولای شي د لویې جرگې په غونډو کې بې له دې چې د رایې ورکولو حق ولري، گډون وکړي.

یو سلو یوولسمه ماده

لویه جرگه په لاندینو حالاتو کې دایرېږي:

ماده یکصدو یازدهم

لویه جرگه در حالات ذیل دایر می گردد:

رسمي جریده

۱. اتخاذ تصمیم در مورد مسایل مربوط به استقلال، حاکمیت ملی، تمامیت ارضی و مصاح علیای کشور؛
  ۲. تعدیل احکام این قانون اساسی؛
  ۳. محاکمه رئیس جمهور مطابق به حکم مندرج ماده شصت و نهم این قانون اساسی.
۱. د هېواد د خپلواکۍ، ملي حاکمیت، زمکنی بشپړتیا او سترو مصلحتونو پورې د مربوطو چارو په باب تصمیم نیول؛
  ۲. ددې اساسي قانون د حکمونو تعدیل؛
  ۳. ددې اساسي قانون د(ننه شپېتمې) مادې له مخې د جمهور رئیس محاکمه کول.

ماده یکصدو دوازدهم

لویه جرگه در اولین جلسه، از میان اعضا یک نفر را به حیث رئیس و یک نفر را بحیث معاون و دو نفر را بحیث منشی و نایب منشی انتخاب می کند.

ماده یکصدو سیزدهم

نصاب لویه جرگه هنگام رای دهی، با حضور اکثریت اعضا تکمیل می گردد.

تصمیم لویه جرگه، جز در مواردی که در این قانون اساسی صریحاً ذکر گردیده، با اکثریت آرای کل اعضا اتخاذ می گردد.

یوسلو دولسمه ماده

لویه جرگه په لومړۍ غونډه کې، د غړيو له منځه يو تن د رئیس، يو تن د مرستیال او دوه تنه د منشی او نایب منشی په توگه ټاکي.

يو سلو ديارلسمه ماده

د لويې جرگې نصاب د رایې اخیستو په وخت کې د غړيو په اکثریت سره بشپړېږي.

د لويې جرگې تصمیمونه، له هغو مواردو پرته چې په دې اساسي قانون کې صریحاً ذکر شوي، د ټولو غړيو د رایو په اکثریت، نیول کېږي.

رسمي جریده

یو سلو څوارلسمه ماده

د لویې جرگې بحثونه علني دي، مگر دا چې د غړيو څلورمه برخه يې د سریتوب غوښتنه وکړي او لویه جرگه دا غوښتنه ومنې.

ماده یکصدو چهاردهم

مباحثات لویه جرگه علني می باشد مگر اینکه یک ربع اعضا سری بودن آنرا در خواست نمایند و لویه جرگه این درخواست را بپذیرد.

یو سلو پنځلسمه ماده

د اړيې جرگې د جريان په وخت کې د دې اساسي قانون (يوسلو يوومي) او (يوسلو دويمې) مادې مندرج احکام د هغې د غړيو په باب تطبیقېږي.

ماده یکصدو پانزدهم

در هنگام دایر بودن لویه جرگه، احکام مندرج مواد یکصدو یکم و یکصدو دوم این قانون اساسی، در مورد اعضای آن تطبیق می گردد.

اووم فصل

قضاء

یو سلو شپاړسمه ماده

قضائیه قوه د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت خپلواک رکن دی. قضائیه قوه نه یوې سترې محکمې، د استیناف له محکمو او ابتدائیه محکمو څخه جوړه ده چې تشکیلات او واکونه يې د قانون له ليارې تنظیمېږي. ستره محکمه د ستر قضائي ارگان په توگه د افغانستان د اسلامي جمهوریت

فصل هفتم

قضاء

ماده یکصدو شانزدهم

قوه قضائیه رکن مستقل دولت جمهوري اسلامي افغانستان می باشد. قوه قضائیه مرکب است از یک ستره محکمه، محاکم استیناف و محاکم ابتدائیه که تشکیلات و صلاحیت آنها توسط قانون تنظیم می گردد. ستره محکمه به حیث عالیترین ارگان قضائی در رأس قوه قضائیه جمهوری

رسمي جریده

د قضایه قوې په سر کې ځای لري.

اسلامي افغانستان قرار دارد.

يو سلو او ه لسمه ماده

ماده يكصدو هفدهم

ستره محکمه نه ته غړي لسري چې د جمهور رئیس له خوا د ولسي جرگې په تاييد او ددې اساسي قانون د(پنځوسمې) مادې د وروستي فقرې او د(يو سلو اتلسمې) مادې د حکمونو په رعايت په پيل کې په دې ترتيب ټاکل کېږي:

ستره محکمه مرکب است از نه عضو که از طرف رئيس جمهور با تأييد ولسي جرگه و با رعايت احکام مندرج فقره آخر ماده پنجاهم و ماده يكصدو هفدهم اين قانون اساسی در آغاز به ترتيب ذيل تعيين ميگردند:

درې تنه د څلورو کلونو لپاره، درې تنه د اووکلونو لپاره او درې تنه د لسو کلونو لپاره.

سه نفر برای مدت چهار سال، سه نفر برای مدت هفت سال و سه نفر برای مدت ده سال.

وروستنی ټاکني د لسو کلونو لپاره دي.

تعيينات بعدی برای مدت ده سال می باشد.

د غړيو ټاکل د دوهم ځل لپاره جواز نه لري.

تعيين اعضا برای بار دوم جواز ندارد.

جمهور رئیس د سترې محکمې يو غړی د سترې محکمې د رئیس په توگه ټاکي.

رئيس جمهور یکی از اعضا را به حيث رئيس ستره محکمه تعيين می کند.

د سترې محکمې غړي ددې اساسي قانون په(يوسلو او ه ويشتمې) مادې کې له راغلي حالت پرته، د خدمت ددورې ترپايه

اعضای ستره محکمه به استثنای حالت مندرج ماده يكصدو بیست و هفتم اين قانون اساسی، تا ختم دوره

رسمي جریده

۶۷

خدمت ازوظایف شان عزل نمی شوند.

له خپلو وظیفو څخه نه عزلېږي.

ماده یکصد و هجدهم

عضو ستره محکمه واجد شرایط ذیل می باشد:

۱. سن رئیس و اعضا در حین تعیین از چهل سال کمتر نباشد؛
۲. تبعه افغانستان باشد؛

۳. در علوم حقوقی و یا فقهی تحصیلات عالی و در نظام قضائی افغانستان تخصص و تجربه کافی داشته باشد؛

۴. دارای حسن سیرت و شهرت نیک باشد؛

۵. از طرف محکمه به ارتکاب جرائم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد؛

۶. در حال تصدی وظیفه در هیچ حزب سیاسی عضویت نداشته باشد.

ماده یکصد و نهم

اعضای ستره محکمه قبل از اشغال

یو سلو اتلسمه ماده

د سترې محکمې غړی باید لاندیني شرایط ولري:

۱. د ټاکلو په وخت کې د رئیس او غړو عمر تر څلویښتو کلونو نه وي؛
۲. د افغانستان تبعه وي؛

۳. په حقوقي یا فقهی علومو کې لوړې زده کړې او د افغانستان په قضایي نظام کې تخصص او کافی تجربه ولري؛

۴. د ښه سیرت او ښک شهرت لرونکی وي؛

۵. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنایت په ارتکاب او یا له مدني حقوقو څخه په محرومي محکوم شوی نه وي؛

۶. د وظیفې د تصدی په وخت کې په هېڅ سیاسي گوند کې غړیتوب ونه لري.

یو سلو نولسمه ماده

د سترې محکمې غړي د وظیفې تر پیل

رسمي جریده

وظیفه، حلف آتی را در حضور رئیس
جمهور بجا می آورند:

مخکې، د جمهور رئیس په وړاندې دا
لورہ کوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

« بنام خداوند بزرگ ﷻ سوگند یسازم
می کنم که حق و عدالت را بر طبق
احکام دین مقدس اسلام، نصوص این
قانون اساسی و سایر قوانین افغانستان
تأمین نموده، وظیفه قضا را با کمال
امانت صداقت و بی طرفی اجرا نمایم.»

بسم الله الرحمن الرحيم

«د لوی خدای ﷻ په نامه لورہ کوم چې د
اسلام د سپېڅلي دين له احکامو، په دې
اساسي قانون او نورو قوانینو کې له راغلو
نصوصو سره سم حق او عدالت تأمین او
د قضا وظیفه په بشپړ امانت، صداقت او
بي طرفي اجرا کړم.»

ماده یکصد و بیستم

صلاحیت قوه قضائیه شامل رسیدگی
به تمام دعاوی است که از طرف
اشخاص حقیقی یا حکمی، به شمول
دولت به حیث مدعی یا مدعی علیه در
پیشگاه محکمه مطابق به احکام قانون
اقامه شود.

یو سلو شلمه ماده

د قضائیه قوې په صلاحیت کې په ټولو
هغو دعوو غور شامل دی، چې د دولت
په شمول د حقیقی یا حکمی اشخاصو له
خوا د مدعی یا مدعی علیه په حیث د
قانون له حکمونو سره سم د محکمې په
وړاندې اقامه شي.

ماده یکصد و بیست و یکم

بررسی مطابقت قوانین، فرامین تقنینی،
معاهدات بین الدول و میثاق های بین-
المللی با قانون اساسی و تفسیر آنها بر
اساس تقاضای حکومت و یا محاکم،

یو سلو یو ویشتمه ماده

له اساسي قانون سره د قوانینو، تقنیني
فرمانونو، بین الدول معاهدو او بین المللي
میثاقونو د مطابقت څېړل د حکومت یا
محاکمو په غوښته او دهغو تفسیر

رسمي جریده

۶۹

مطابق به احکام قانون از صلاحیت
ستره محکمه می باشد.

دقانون نه حکمونو سره سم دستری
محکمی صلاحیت دی.

ماده یکصد و بیست و دوم

هیچ قانون نمی تواند در هیچ حالت،
قضیه یا ساحه بی را از دایره صلاحیت
قوه قضائیه به نحوی که در این فصل
تحدید شده، خارج بسازد و به مقام
دیگر تفویض کند.

این حکم مانع تشکیل محاکم خاص
مندرج مصاد شصت و نهم،
هفتاد و هشتم و یکصد و بیست و هفتم
این قانون اساسی و محاکم عسکری در
قضایای مربوط به آن نمی گردد.

تشکیل و صلاحیت این نوع محاکم
توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده یکصد و بیست و سوم

با رعایت احکام این قانون
اساسی، قواعد مربوط به تشکیل،
صلاحیت و اجراءات محاکم و امور
مربوط به قضات توسط قانون تنظیم
می گردد.

یو سلو دوه ویشتمه ماده

هېڅ قانون نشي کولای په هېڅ حال کې،
کومه قضیه یا ساحه په څه ډول چې په
دې فصل کې تحدید شوې د قضائیه قوې
له صلاحیت څخه رباسي او بل مقام ته یې
وسپاري.

دا حکم د هغو خاصو محکمو چې ددې
اساسي قانون په (ننه شپېتمې، اته او یانېمې او
یو سلو او ویشتمې) مادو کې راغلي
او په مربوطو قضیو کې د نظامي محکمو د
تشکیل مانع نه گرځي.

ددې ډول محکمو تشکیل او صلاحیت د
قانون له ليارې تنظیمېږي.

یو سلو درویشتمه ماده

ددې اساسي قانون د حکمونو په رعایت د
محکمو په تشکیل، صلاحیت او اجراءاتو
پورې مربوط قواعد او په قضایانو پورې
مربوطې چارې د قانون له ليارې
تنظیمېږي.

رسمي جریده

یو سلو خلیریشتمه ماده

د قضایه قوې د مامورینو او نورو اداري کار کوونکیو په برخه کې، د دولت د مامورینو او نورو اداري کار کوونکیو د مربوط قوانینو حکمونه نافذ دي خو تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات او مکافات یې د سترې محکمې له خوا له قانون سره سم تر سره کېږي.

ماده یکصدو بیست و چهارم

در مورد مامورین و سایر کارکنان اداری قوه قضایه، احکام قوانین مربوط به مامورین و سایر کارکنان اداری دولت نافذ می باشد ولی تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات و مکافات شان توسط ستره محکمه مطابق به احکام قانون صورت می گیرد.

یو سلو پنځه ویشتمه ماده

د قضایه قوې بودجه د حکومت په مشوره د سترې محکمې له خوا تر تېږې او د دولت د بودجې د یوې برخې په توګه د حکومت له خوا ملي شوری ته وړاندې کېږي. د قضایه قوې د بودجې تطبیق د سترې محکمې صلاحیت دی.

ماده یکصدو بیست و پنجم

بودجه قوه قضایه به مشوره حکومت از طرف ستره محکمه ترتیب گردیده، به حیث جزء بودجه دولت، توسط حکومت به شورای ملی تقدیم می شود.

تطبیق بودجه قوه قضایه از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

یو سلو شپږویشتمه ماده

د سترې محکمې غړي، د خدمت د دورې تر پای ته رسېدو وروسته، د پاتې ژوند په موده کې د خدمت د دورې له

ماده یکصدو بیست و ششم

اعضای ستره محکمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره خدمت مستفید

رسمي جریده

۷۱

می شونډ مشروط بر اینکه به مشاغل دولتي و سياسي اشتغال نورزند.

مالي حقوقو څخه برخمن کېږي، په دې شرط چې په دولتي او سياسي چارو بوخت نشي.

ماده ۱۰ یکصدو بیست و هفتم

هر گاه بیش از یک ثلث اعضای ولسي جرگه، محاکمه رئیس یا عضو ستره محکمه را بر اساس اتهام به جرم ناشی از اجرای وظیفه یا ارتکاب جنایت تقاضا نماید و ولسي جرگه این تقاضا را با اکثریت دو ثلث کل اعضا تصویب کند، متهم از وظیفه عزل و موضوع به محکمه خاص محول می گردد.

تشکیل محکمه و طرز العمل محاکمه، توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده ۱۱ یکصدو بیست و هشتم

در محاکم افغانستان، محاکمه بصورت علنی دایر می گردد و هر شخص حق دارد با رعایت احکام قانون در آن حضور یابد.

یو سلو اووه ویستمه ماده

که چېرې د ولسي جرگې سر درېيمې برخې زیات غړي، د سترې محکمې د رئیس یا غړيو محاکمه د وظیفوي جرم یا د جنایت د ارتکاب د اتهام پر اساس وغواړي او ولسي جرگه دا غوښتنه د ټولو غړيو له دريو برخو څخه د دوو برخو په اکثریت تصویب کړي، متهم له وظیفې څخه عزل او موضوع خاصې محکمې ته سپارل کېږي.

د محکمې تشکیل او د محاکمې طرز العمل د قانون په وسیله تنظیمېږي.

یو سلو اته ویستمه ماده

د افغانستان په محکمو کې محاکمه په علني ډول دایرېږي او هر څوک حق لري د قانون له حکمونو سره سم په هغې کې گډون وکړي.

رسمي جریده

محکمه می تواند در حالاتی که در قانون تصریح گردیده، یا سری بودن محاکمه ضروری تشخیص گردد، جلسات سری دایر کند ولی اعلام حکم باید به هر حال علنی باشد.

محکمه کولای شی، په داسې حالاتو کې چې په قانون کې څرگند شوي یا د محاکمې سرې توب ضروري وگڼل شي، سرې غولاهې دایرې کړي خو د حکم اعلان باید علني وي.

ماده ۱ یکصدو بیست و نهم

محکمه مکلف است اسباب حکمی را که صادر می نماید، در فیصله ذکر کند. تمام فیصله های قطعی محاکم واجب-التعمیل است مگر در حالت حکم به مرگ شخص که مشروط به منظوری رئیس جمهور می باشد.

يو سلوننه ويستمه ماده

محکمه مکلفه ده د خپل صادر کسري حکم اسباب په فیصله کې ذکر کړي. د محکمو د ټولو قطعي فیصلو عملي کول واجب دي خو د شخص د مرگ د حکم په حالت کې د جمهور رئیس منظوري شرط ده.

ماده ۱ یکصدو سی ام

محاکم در قضایای مورد رسیدگی، احکام این قانون اساسی و سایر قوانین را تطبیق می کنند.

هر گاه برای قضیه بی از قضایای مورد رسیدگی، در قانون اساسی و سایر قوانین، حکمی موجود نباشد، محاکم به پیروی از احکام فقه حنفی و در داخل حدودی که این قانون اساسی وضع

يو سلو دېرشمه ماده

محکمي تر غور لاندې قضایاوو کې ددې اساسي قانون او نورو قوانینو حکمونه تطبیقوي.

که دغور لاندې قضایاوو له جملې څخه د کومې قضیې لپاره په اساسي قانون او نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمه د حنفي فقهي د احکامو له مخې او په هغو حدودو کې دننه چې دې اساسي قانون

رسمي جریده

۷۳

نموده، قضیه را به نحوی حل و فصل می نمایند که عدالت را به بهترین وجه تأمین نماید.

تاکلی، قضیه په داسې ډول حل او فصل کوي چې عدالت په ډېره ښه توګه تأمین کړي.

ماده یکصد و سی و یکم

محاکم برای اهل تشیع، در قضایای مربوط به احوال شخصیه، احکام مذهب تشیع را مطابق به احکام قانون تطبیق می نمایند.

در سایر دعاوی نیز اگر در این قانون اساسی و قوانین دیگر حکمی موجود نباشد، محاکم قضیه را مطابق به احکام این مذهب حل و فصل می نمایند.

یو سلو یو دېرشمه ماده

محکمې د اهل تشیع لپاره په شخصیه احوالو پورې مربوطو قضایاوو کې د تشیع د مذهب حکمونه د قانون له احکامو سره سم تطبیقوي.

په نورو دعوو کې هم که په دې اساسي قانون یا نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمې قضیه ددې مذهب له حکمونو سره سم حل او فصل کوي.

ماده یکصد و سی و دوم

قضات به پیشنهاد ستره محکمه و منظوری رئیس جمهور تعیین می گردند.

تقرر، تبدل، ترفیع، مواخذة و پیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

ستره محکمه بمنظور تنظیم بهتر امور اجرایی و قضایی و تأمین اصلاحات

یو سلو دو دېرشمه ماده

قاضیان د سترې محکمې په پیشنهاد او د جمهور رئیس په منظوری ټاکل کېږي.

د قاضیانو مقرري، تبدیلی، ترفیع، مواخذة او د تقاعد پیشنهاد د قانون له حکمونو سره سم د سترې محکمې صلاحیت دی.

ستره محکمه د اجرایی او قضایی چارو د ښه تنظیم او د لازمو اصلاحاتو د

رسمي جریده

لازم، آمریت عمومی اداری قوه قضائیه را تأسیس می نماید.

تأمین لپاره، د قضائیه قوی، عمومی اداری آمریت تأسیسوی.

ماده یکصد و سی و سوم

هر گاه قاضی به ارتکاب جنایت متهم شود، ستره محکمه مطابق به احکام قانون به حالت قاضی رسیدگی نموده، پس از استماع دفاع او، در صورتیکه ستره محکمه اتهام را وارد بداند پیشنهاد عزلش را به رئیس جمهور تقدیم و با منظوری آن از طرف رئیس جمهور، قاضی متهم از وظیفه معزول و مطابق به احکام قانون مجازات می شود.

یو سلو دری دبرشمه ماده

که قاضی د جنایت په ارتکاب متهم شي ستره محکمه د قانون له حکمونو سره سم د قاضی پر حالت غور کوي. که ستره محکمه د ده د دفاع تر اورېدلو وروسته اتهام وارد وېوې جمهور رئیس ته یې د عزل پیشنهاد کوي د جمهور رئیس له منظوری وروسته متهم قاضی له وظیفې څخه عزل او د قانون له حکمونو سره سم جزا ورکول کېږي.

ماده یکصد و سی و چهارم

کشف جرائم، توسط پولیس و تحقیق جرائم و اقامه دعوا علیه متهم در محکمه، از طرف څارنوالی مطابق به احکام قانون صورت می گیرد. څارنوالی جزء قوه اجرائیه و در اجراءات خود مستقل می باشد. تشکیل، صلاحیت و طرز فعالیت څارنوالی توسط قانون تنظیم می گردد.

یو سلو څلور دبرشمه ماده

د جرمونو کشف د پولیس په وسیله او د جرمونو تحقیق او په محکمه کې پر متهم باندې د دعوا اقامه د څارنوالی له خوا، د قانون له احکامو سره سم کېږي. څارنوالی د اجرائیه قوی برخه ده او په خپلو اجراءاتو کې استقلال لري. د څارنوالی تشکیل، صلاحیت او د اجراءاتو څرنگوالی د قانون له لپارې تنظیمېږي.

رسمي جریده

کشف و تحقیق جرائم وظیفوی
منسوبین قوای مسلح، پولیس و
موظفین امنیت ملی، توسط قانون خاص
تنظیم می گردد.

د وسله والو خواکونرو، پولیسو او د
ملی امنیت کار کوونکیو د وظیفوی
جرمونو کشف او تحقیق د خاص قانون له
لیارې تنظیمېږي.

ماده یکصد و سی و پنجم

اگر طرف دعوا زبانی را که محاکمه
توسط آن صورت می گیرد، نداند، حق
اطلاع به مواد و اسناد قضیه و صحبت
در محکمه به زبان مادری توسط
ترجمان برایش تأمین می گردد.

یو سلو پنځه دېرشمه ماده

که د دعوي لوري په هغه ژبه چې محاکمه
پرې کېږي ونه پوهېږي، د قضیې پر موادو
او اسنادو د اطلاع او په محکمه کې په
خپله مورنۍ ژبه د خبرو کولو حق د
ترجمان په وسیله ورته تأمینېږي.

فصل هشتم

اداره

ماده یکصد و سی و ششم

اداره جمهوری اسلامی افغانستان بر
اساس واحد های اداره مرکزی و
ادارات محلی، طبق قانون، تنظیم می
گردد.

اداره مرکزی به یک عده واحد های
اداری منقسم می گردد که در رأس هر
کدام یک نفر وزیر قرار دارد.
واحد اداره محلی، ولایت است.

اتم فصل

اداره

یو سلو شپږ دېرشمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوریت اداره د
مرکزي ادارې او محلي ادارو د
واحدونو پر اساس له قانون سره سم
تنظیمېږي.

مرکزي اداره پر ځینو اداري واحدونو
وېشل کېږي چې د هرې یوې په سر کې
یو وزیر وي.
د محلي ادارې واحد ولایت دی.

رسمي جریده

تعداد، ساحه، اجزا و تشکیلات ولایات و ادارات مربوط، بر اساس تعداد نفوس، وضع اجتماعی و اقتصادی و موقعیت جغرافیایی توسط قانون تنظیم می گردد.

دولایتونو او مربوطه ادارو شمېر، ساحه، برخې او تشکیلات د نفوسو د شمېر، ټولنیزې او اقتصادي وضعې او جغرافیایي موقعیت پر اساس د قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده یکصد و سی و هفتم

حکومت با حفظ اصل مرکزیت به منظور تسریع و بهبود امور اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و سهم گیری هرچه بیشتر مردم در انکشاف حیات ملی، صلاحیت های لازم را مطابق به احکام قانون، به اداره محلی تفویض می نماید.

یو سلو اوه دېرشمه ماده

حکومت د مرکزیت د اصل په ساتلو سره د اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي چارو د گړندي کولو او ښه والي او د ملي ژوند په پر مخکې کې د خلکو د لازياتي ونډې اخيستو په منظور، لازم صلاحيتونه د قانون له حکمونو سره سم محلي ادارې ته سپاري.

ماده یکصد و سی و هشتم

در هر ولایت یک شورای ولایتی تشکیل میشود.

اعضای شورای ولایتی، طبق قانون، به تناسب نفوس، از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم از طرف ساکنین ولایت برای

یو سلو اته دېرشمه ماده

په هر ولایت کې یوه ولایتي جرگه جوړېږي.

د ولایتي جرگې غړي له قانون سره سم د نفوسو په تناسب، د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو ټاکنو له مخې د ولایت د اوسېدونکو له خوا د

رسمي جریده

مدت چهار سال انتخاب می گردند.
شورای ولایتی یک نفر از اعضای خود
را به حیث رئیس انتخاب می نماید.

ماده یکصد و سی و نهم

شورای ولایتی در تأمین
اهداف انکشافی دولت و بهبود
امور ولایت به نحوی که در
قوانین تصریح می گردد، سهم گرفته
و در مسایل مربوط به ولایت مشوره
می دهد.
شورای ولایتی وظایف خود را با
همکاری اداره محلی اجرا می نماید.

ماده یکصد و چهلم

برای تنظیم امور و تأمین اشتراک
فعال مردم در اداره محلی، در
ولسوالی ها و قریه ها، مطابق به
احکام قانون، شوراها تشکیل می
گردند.
اعضای این شوراها از طریق انتخابات
آزاد، عمومی، سری و مستقیم از طرف
ساکنین محل برای مدت سه سال

خلورو کلونو لپاره ټاکل کېږي.
ولایتی جرگه له خپلو غړيو څخه يو تن د
رئيس په توگه ټاکي.

يو سلوننه دېرشمه ماده

ولایتی جرگه د دولت د پسر مختیایي
هدفونو په تأمین او د ولایت د چارو په ښه
کولو کې لکه څنگه چې په قوانینو کې
څرگنده شوي، برخه اخلي او په ولایت
پورې د مربوطو چارو په باب مشوره
ورکوي.
ولایتی جرگه خپلې وظیفې د محلي ادارې
په مرسته سرته رسوي.

يو سلو څلوېښتمه ماده

د محلی ادارې د چارو د سمون او په
هغې کې د خلکو د فعالې ونډې اخیستو د
تأمین په مقصد، په ولسوالیو او کلیو کې د
قانون له حکمونو سره سم جرگې
جوړېږي.
ددې جرگو غړي د آزادو،
عمومي، پټو او مستقیمو ټاکنو له
منځې د سیمې د اوسېدونکو له خوا د

رسمي جریده

۷۹

مجرای که در قانون اساسی تعیین شده،
نا ممکن گردد، حالت اضطرار از
طرف رئیس جمهور با تأیید شورای
ملی در تمام یا بعضی از ساحات کشور
اعلان می شود.

هر گاه حالت اضطرار بیش از
دو ماه دوام نماید، برای تمدید آن،
موافقت شورای ملی شرط است.

ماده یکصد و چهل و چهارم

در حالت اضطرار رئیس جمهور می
تواند به مشوره رؤسای شورای
ملی و ستره محکمه، بعضی از
صلاحیت های شورای ملی را به
حکومت انتقال دهد.

ماده یکصد و چهل و پنجم

در حالت اضطرار، رئیس جمهور می
تواند بعد از تأیید رؤسای شورای ملی
و ستره محکمه، تنفیذ احکام ذیل را
معطل بسازد و یا بر آن ها قیودی وضع
نماید:

۱. فقره دوم ماده بیست و هفتم؛

ساته به هغه طریقہ چې په اساسي قانون
کې ټاکل شوې، ناشونې وگرځي د
جمهور رئیس له خوا د ملي شوری په
تأیید د هېواد په ټولو او یا ځینې برخو کې
اضطراري حالت اعلانېږي.

که اضطراري حالت تر دوو مياشتو زيات
دوام ومومي، د اوږدولو لپاره يې د ملي
شوری موافقه شرط ده.

يو سلو څلور څلوېښتمه ماده

په اضطراري حالت کې جمهور رئیس
کولای شي د ملي شوری او د سترې
محکمې له رئیسانو سره په مشوره، د ملي
شورې ځینې صلاحیتونه حکومت ته انتقال
کړي.

يو سلو پنځه څلوېښتمه ماده

په اضطراري حالت کې جمهور رئیس
کولای شي چې د ملي شوری او د سترې
محکمې د رئیسانو تر تأیید وروسته د
اساسي قانون لاندیني حکمونه وځنډوي او
یا قیود پرې ولگوي:

۱. د اوه وېشتمې مادې دویمه فقره؛

رسمي جریده

۲. مادهٔ سی و ششم؛	۲. شپږ دېرشمه ماده؛
۳. فقرهٔ دوم مادهٔ سی و هفتم؛	۳. د اوه دېرشمې مادې دویمه فقره؛
۴. فقرهٔ دوم مادهٔ سی و هشتم.	۴. د اته دېرشمې مادې دویمه فقره.

مادهٔ یکصد و چهل و ششم
در حالت اضطرار، قانون اساسی تعدیل نمی شود.

یو سلو شپږ څلوېښتمه ماده
د اضطرار په حالت کې اساسي قانون نه تعدیلېږي.

مادهٔ یکصد و چهل و هفتم
هر گاه دورهٔ ریاست جمهوری و یا دورهٔ تقنینیهٔ شورای ملی در حالت اضطرار ختم شود، اجرای انتخابات جدید ملتوی گذاشته شده، مدت خدمت رئیس جمهور و اعضای شورای ملی تا چهار ماه تمدید می شود.

یو سلو اوه څلوېښتمه ماده
که چېرې د جمهوري ریاست دوره او یا د ملي شورې تقنیني دوره د اضطرار په حالت کې پای ته ورسېږي، د نویو انتخاباتو تر سره کېدل خنډېږي او د جمهور رئیس او ملي شورې د غړيو د خدمت موده تر څلورو میاشتو پورې، تمدیدېږي.

هر گاه حالت اضطرار بیش از چهار ماه دوام نماید لویه جرگه از طرف رئیس جمهور دعوت می شود.

که اضطراري حالت تر څلورو میاشتو زیات اوږد شي، لویه جرگه د جمهور رئیس له خوا راغوښتنه کېږي.

بعد از ختم حالت اضطرار، در خلال مدت دو ماه، انتخابات بر گزار می گردد.

د اضطراري حالت تر پای ته رسېدو وروسته، د دوو میاشتو دننه انتخابات کېږي.

رسمي جریده

یو سلو اته څلوربښتمه ماده

د اضطراري حالت په پای ته رسېدو سره هغه اقدامات چې ددې اساسي قانون د(یوسلو څلورڅلوربښتمې او یو سلو پنځه څلوربښتمې) مادې له مخې شوي، یې له څنډه له اعتباره لورېږي.

ماده ۱۰ یکصدو چهل و هشتم

در ختم حالت اضطرار، اقداماتی که بر اساس مواد یکصدو چهل و چهارم و یکصدو چهل و پنجم این قانون اساسی به عمل آمده، بلا فاصله از اعتبار ساقط میگردند.

لسم فصل

تعديل

یو سلو نهه څلوربښتمه ماده

د اسلام د سپېڅلي دين له حکمونو څخه د پیروي- اصل او اسلامي جمهوري نظام نه تعديليږي.

د اتباعو د اساسي حقوقو تعديل يوازې د هغوی د حقوقو د ښکې په منظور جواز لري.

د دې اساسي قانون د نورو موادو تعديل د زمان د غوښتنو او تجربو له مخې، ددې اساسي قانون د اوه شپېتمې او یو سلو شپږ څلوربښتمې مادې دا حکامو په رعایت سره، د جمهور رئیس یا د ملي

فصل دهم

تعديل

ماده ۱۱ یکصدو چهل و نهم

اصل پیروی از احکام دین مقدس اسلام و نظام جمهوری اسلامی تعديل نمی شوند.

تعديل حقوق اساسی اتباع صرف بمنظور بهبود حقوق آنان مجاز می باشد.

تعديل دیگر محتویات این قانون اساسی، نظر به تجارب و مقتضیات عصر، با رعایت احکام مندرج مواد شصت و هفتم و یکصدو چهل و ششم این قانون اساسی، با پیشنهاد رئیس جمهور یا اکثریت اعضای

شوري د اکثريت په پيشنهاد کېږي.

شورای ملی صورت می گیرد.

یو سلو پنځوسمه ماده

د تعدیل د پيشنهاد لپاره د جمهور رئیس په فرمان د حکومت، ملي شوري او سترې محکمې د غړيو له منځه، یو هیئت جوړېږي او د تعدیل طرح تیاروي.

د تعدیل د تصویب لپاره، د جمهور رئیس په فرمان او د لویې جرگې د فصل له حکمونو سره سم لویه جرگه دایرېږي. که لویه جرگه د ټولو غړيو له دريو برخو څخه د دوو برخو په اکثريت د تعدیل طرح تصویب کېږي، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذېږي.

ماده یکصدمو پنجاهم

به منظور اجرای پيشنهاد تعدیل، هیئتی از بین اعضای حکومت، شورای ملی و ستره محکمه به فرمان رئیس جمهور تشکیل گردیده، طرح تعدیل را تهیه می کند.

برای تصویب تعدیل، لویه جرگه بر اساس فرمان رئیس جمهور و مطابق به احکام فصل لویه جرگه دایر می گردد. هر گاه لویه جرگه با اکثريت دو ثلث کل اعضا طرح تعدیل را تصویب کند، بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ می گردد.

یو ولسم فصل

متفرقه حکمونه

یوسلو یوپنځوسمه ماده

جمهور رئیس، د جمهور رئیس مرستیالان، وزیران او د سترې محکمې رئیس او غړي، لوی څارنوال، د مرکزي بانک او ملي امنیت رئیسان، والیان او

فصل یازدهم

احکام متفرقه

ماده یکصدمو پنجاه و یکم

رئیس جمهور، معاونین رئیس جمهور، وزرا، رئیس و اعضای ستره محکمه، لوی څارنوال، رؤسای بانک مرکزی و امنیت ملی، والیان و

رسمي جریده

۸۳

شاروالا در مدت تصدی وظیفه نمی تواند هیچ معامله انتفاعی را با دولت انجام دهد.

شاروالان د خپلې وظیفې په وخت کې نشي کولای له دولت سره هېڅ ډول انتفاعي معامله تر سره کړي.

ماده یکصد و پنجاه و دوم

رئیس جمهور، معاونین رئیس جمهور، وزراء، رؤسا و اعضای شورای ملی و ستره محکمه، لوی څارنوال و قضات نمی توانند در مدت تصدی وظیفه به مشاغل دیگری اشتغال ورزند.

يو سلو دو پنځوسمه ماده

جمهور رئیس، د جمهور رئیس مرستیالان، وزیران، د ملي شوری او سترې محکمې رئیسان او غړي، لوی څارنوال او قاضیان نشي کولای د وظیفې د تصدی په موده کې نور مشاغل ولري.

ماده یکصد و پنجاه و سوم

قضات، څارنوالان، صاحب منصبان قوای مسلح و پولیس و متسویین امنیت ملی، در مدت تصدی وظیفه نمی توانند در احزاب سیاسی عضویت داشته باشند.

يو سلو دري پنځوسمه ماده

قاضیان، څارنوالان، د وسله والو ځواکونو او پولیسو منصبداران او د ملي امنیت کار کوونکي نشي کولی د وظیفې د تصدی په موده کې په سیاسي ګوندونو کې غړیتوب ولري.

ماده یکصد و پنجاه و چهارم

دارایی رئیس جمهور، معاونین رئیس جمهور، وزراء، اعضای ستره محکمه و لوی څارنوال قبل و بعد از دوره خدمت، توسط ارگانی که در قانون تعیین می گردد،

يو سلو څلور پنځوسمه ماده

د جمهور رئیس، د جمهور رئیس د مرستیالانو، وزیرانو او سترې محکمې د غړو او لوی څارنوال شتمني، د خدمت تر دورې وړاندې او وروسته، د هغه اورگان په وسیله چې قانون یې ټاکي

رسمي جریده

ثبت، خبرل کبري او خبرپري.

ثبت، رسيدگي و نشر مي شود.

يو سلو پنځه پنځوسمه ماده

د جمهور رئيس مرستيالانو، وزيرانو، د ملي شوري رئيسانو او غړيو، دستري محكمې غړيو او لوي څارنوال ته د قانون له حكمونو سره سم، مناسب معاش ټاكل كبري.

ماده، يكصدو پنجاه و پنجم

برای معاونین رئیس جمهور، وزرا، رؤسا و اعضای شورای ملی و ستره محکمه، قضات و لوی څارنوال مطابق به احکام قانون معاش مناسب تعیین می گردد.

يو سلو شپږ پنځوسمه ماده

د هر ډول انتخاباتو د څارنې او ادارې او په هېواد کې د خلکو عمومي رايو ته د مراجعې لپاره د انتخاباتو مستقل کمېيون د قانون له حكمونو سره سم جوړپري.

ماده، يكصدو پنجاه و ششم

کمیسیون مستقل انتخابات برای اداره و نظارت بر هر نوع انتخابات و مراجعه به آرای عمومی مردم در کشور مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد.

يو سلو اووه پنځوسمه ماده

د اساسي قانون پر تطبيق د څارنې ځپلواک کمېيون د قانون له حکم سره سم تشکیلپري.

ماده، يكصدو پنجاه و هفتم

کمیسیون مستقل نظارت بر تطبيق قانون اساسی مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد.

ددې کمېيون غړي د جمهور رئيس له خوا دولسي جرگي په تاييد تعينپري.

اعضای این کمیسیون از طرف رئیس جمهور به تاييد ولسي جرگه تعين می گردند.

رسمي جریده

۸۵

دولسم فصل

انتقالي حکمونه

يوسلو اته پنځوسمه ماده

د ملت دبابا لقب او هغه امتيازونه چې د ۱۳۸۱ هجري شمسي کال د اضطراري لويې جرگې له خوا د افغانستان پخواني پاچا اعليحضرت محمد ظاهر شاه ته ورکړل شوي دي، ددې اساسي قانون د حکمونو له رعايت سره سم د ژوند تر پايه د دوی لپاره محفوظ دي.

يو سلو نه پنځوسمه ماده

ددغه اساسي قانون له نافذېدو څخه د ملي شوری د افتتاح تر نېټې پورې موده د انتقال دوره گڼل کېږي.

د افغانستان انتقالي اسلامي دولت د انتقال په دوره کې لاندینۍ وظيفې سرته رسوي:

۱. د شپږ مياشتو دننه د جمهوري رياست، ملي شوري او محلي جرگو د انتخاباتو په اړه د تقينې فرمانونو صادرول؛

فصل دوازدهم

احکام انتقالي

ماده ۱ يکصدو پنجاه و هشتم

لقب بابای ملت و امتیازاتی که توسط لویه جرگه اضطراری سال یکهزاروسه صدو هشتادو یک هجری شمسی به اعليحضرت محمد ظاهر شاه، پادشاه سابق افغانستان، اعطاء شده است با رعايت احکام این قانون اساسی مادام-الحیات برای ایشان محفوظ می باشد.

ماده ۱ يکصدو پنجاه و نهم

مدت بعد از نفاذ این قانون اساسی تا تاريخ افتتاح شورای ملی، دوره انتقال شمرده می شود.

دولت انتقالي اسلامي افغانستان، در دوره انتقال، وظيفې ذيل را انجام ميدهد:

۱. اصدار فرامين تقينې مربوط به انتخابات رياست جمهوري، شورای ملی و شورا های محلی، در مدت شش ماه؛

رسمي جریده

۲. له یوه کال څخه په کمه موده کې د محکمو د صلاحیتونو او تشکیلاتو او د اساسي تشکیلاتو پر قانون باندې د کار د پیل په اړه د فرمانونو صادرول؛
۳. د انتخاباتو د خپلواک کمېسیون جوړول؛
۴. د اجرائي او قضايي چارو د غوره تنظیم په منظور د لازمو اصلاحاتو سرته رسول؛
۵. ددې اساسي قانون د حکمونو د تطبیق په برخه کې د زمينې د برابرولو لپاره لازم تدبیره نول.
۲. اصدار فرامین در مورد تشکیلات و صلاحیت محاکم و آغاز کار روی قانون تشکیلات اساسی در خلال مدت کمتر از یکسال؛
۳. تشکیل کمیسیون مستقل انتخابات؛
۴. انجام اصلاحات لازم به منظور تنظیم بهتر امور اجرایی و قضایی؛
۵. اتخاذ تدابیر لازم جهت آماده ساختن زمینه برای تطبیق احکام این قانون اساسی.

یو سلو شپېتمه ماده

لومړنی منتخب جمهور رئیس د انتخاباتو د نتایجو تر اعلان دېرش ورځې وروسته ددغه اساسي قانون له حکمونو سره سم په کار پیل کوي.

هر اړخیزې هڅې کېږي چې د جمهور رئیس او ملي شورا انتخابات په یوه وخت کې تر سره شي.

د ملي شوری واکونه د هغې د تاسیس

ماده یکصدو شصتم

اولین رئیس جمهور منتخب، سسی روز بعد از اعلام نتایج انتخابات، مطابق به احکام این قانون اساسی به کار آغاز می کند.

کوشش همه جانبه صورت می گیرد تا اولین انتخابات رئیس جمهور و شورای ملی با هم در یک وقت صورت بگیرد.

صلاحیت های شورای ملی مندرج در

رسمي جریده

این قانون اساسی تا زمان تأسیس این شوری به حکومت تفویض میشود و ستره محکمه مؤقت به فرمان رئیس جمهور تشکیل می گردد.

تر مودې پورې په دې اساسي قانون کې حکومت ته سپارل کېږي او موقت ستره محکمه د جمهور رئیس په فرمان جوړېږي.

ماده یکصد و شصت و یکم

شورای ملی، وظایف و صلاحیت های خود را به مجرد تأسیس، مطابق به احکام این قانون اساسی، اعمال می کند.

بعد از دایر شدن اولین جلسه شورای ملی، در خلال مدت سی روز، حکومت و ستره محکمه مطابق به احکام این قانون اساسی تشکیل می گردند.

رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان تا زمانیکه رئیس جمهور منتخب به کار آغاز کند اجرای وظیفه می نماید.

ارگانهای اجرایی و قضایی دولت با رعایت حکم فقره چهارم ماده یکصد و پنجاه و نهم این قانون اساسی، الی

یو سلو یو شپېتمه ماده

ملی شوری له تاسیس سره سم خپل واکونه او وظایف ددې اساسي قانون د حکمونو مطابق عملي کوي.

د ملي شورې له لومړنۍ غونډې وروسته د دېرشو ورځو په موده کې حکومت او ستره محکمه ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم تشکیلېږي.

د افغانستان د انتقالی اسلامي دولت رئیس تر هغه وخته پورې وظیفه سرته رسوي چې منتخب جمهور رئیس په کار پیل نه وي کړې.

ددې اساسي قانون د یو سلونه پنځوسمې مادې د څلورمې فقرې د حکم په رعایت، د دولت اجرایی او قضایی ارګانونه د

رسمي جریده

۸۸

تشکیل حکومت و ستره محکمه به وظایف خود ادامه می دهند. فرامین تقنینی که از آغاز دوره موقت به بعد نافذ گردیده است به اولین جلسه شورای ملی ارجاع می گردند. این فرامین تا زمانیکه از طرف شورای ملی لغو نگردیده باشند نافذ می باشند.

ماده یکصد و شصت و دوم

این قانون اساسی از تاریخ تصویب لویه جرگه نافذ و از طرف رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان توشیح و اعلام می گردد.

با نفاذ این قانون اساسی، قوانین و فرامین تقنینی مغایر احکام آن ملغی میاشد.

حکومت او سترې محکمې تر تشکیل پورې خپلو وظایفو ته ادامه ورکوي. هغه تقنیني فرمانونه چې د موقتې دورې له پیل څخه وروسته نافذ شوي دي د ملي شوري لومړنۍ غونډې ته راجع کېږي. دا فرامین تر هغه وخته پورې چې د ملي شوري له خوا لغوه شوي نه وي نافذ گڼل کېږي.

یو سلو دوشپتمه ماده

دا اساسي قانون د لويې جرگې له تصویب څخه وروسته نافذ او د افغانستان د انتقالی اسلامي دولت د رئیس لخوا توشیح او اعلامېږي.

په نافذېدو سره یې ددې اساسي قانون له حکمونو مغایر قوانین او تقنیني فرمانونه لغوه کېږي.

فهرست الفبائی

قانون اساسی افغانستان

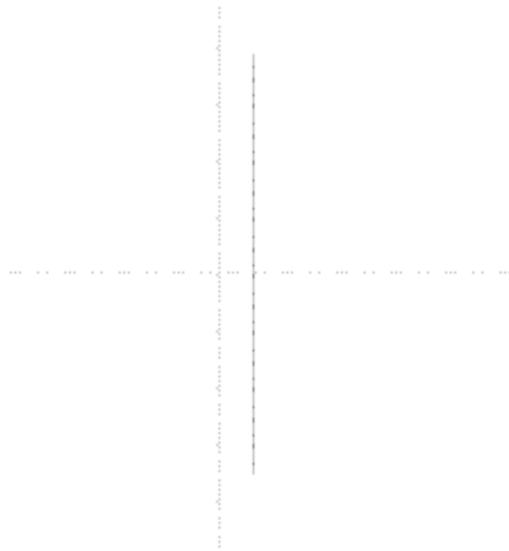
رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
				الف	
۱۱	اتخاذ	۱۴-۱۵-۱۷-۵۰- ۵۲-۵۳-۵۴-۶۴- ۱۳۷-۱۴۲-۱۵۹	۱	آثار باستانی	۹
۱۲	اتهام	۲۷-۲۸-۳۱-۶۹- ۱۰۲-۱۲۷-۱۳۳	۲	آرای	۶۱-۶۵-۶۹-۹۴- ۱۰۰-۱۰۶-۱۱۳- ۱۵۶
۱۳	اثبات	۳۱	۳	آزاد	۲-۶۴-۱۳۸
۱۴	اجازه	۳۸-۴۶-۹۸-۱۰۲	۴	آزادی	۲۴-۲۲-۳۴-۳۷- ۵۷
۱۵	اجباری	۴۳	۵	آسایش	۴۹
۱۶	اجتماعی	۱-۶۵-۹۰-۱۳۷	۶	آغاز	۸۳-۸۷-۹۸-۱۱۷- ۱۵۰-۱۶۰-۱۶۱
۱۷	اجلاس	۶۴-۹۹-۱۰۴-۱۰۷	۷	آفات	۴۹-۱۴۳
۱۸	اجمالی	۹۸	۸	آمرین	۷۷
۱۹	احاطه	۱۹	۹	آموزی	۴۶
۲۰	احترام	۸	۱۰	اتباع	۱۴-۲۲-۲۸-۳۳- ۳۵-۳۶-۳۹-۴۳- ۴۶-۵۰-۵۲-۵۵- ۵۷-۷۴-۱۴۹
۲۱	احزاب	۳۵-۱۵۳			
۲۲	احکام	۲-۳-۵-۱۰-۱۲- ۱۴-۲۷-۳۴-۳۵- ۳۷-۳۸-۳۹-۴۰- ۴۲-۴۴-۴۶-۴۷- ۴۸-۴۸-۵۰-۵۲-۵۳- ۵۶-۶۰-۶۱-۶۴- ۶۵-۶۷-۶۹-۷۰- ۷۵-۸۴-۸۶-۹۱			

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
		۱۱۱	۵۲	اطلاق	۴
۳۷	استماع	۱۳۳	۵۳	اطهار	۸۱-۳۴-۳۰
۳۸	استملاک	۴۰	۵۴	اعتبار	۱۴۸-۷۹-۶۴-۳۰
۳۹	استوار	۱۸	۵۵	اعتراف	۳۰
۴۰	استيضاح	۹۲-۹۱	۵۶	اعطای	۹۸-۹۷-۹۰-۶۴
۴۱	الحاق	۹۰	۵۷	اعلان	-۸۳-۶۴-۶۱-۴۰
۴۲	اسکان	۱۴			۱۶۰-۱۴۳-۱۲۸
۴۳	اسلام	-۶۳-۵۴-۳۵-۳-۲ ۱۴۹-۱۱۹-۷۴	۵۸	اعلامیه جهانی	۷
۴۴	اسلامی	-۱۱۶-۸۱-۶۰-۱ -۱۵۹-۱۴۹-۱۳۶ ۱۶۲-۱۶۱	۵۹	اعلام	۱۲۸-۶۷-۶۱
۴۵	اشتغال	۱۵۲-۱۲۶-۱۱۹	۶۰	اعمال	۸۹-۷۴-۴
۴۶	اصدار	۱۵۹	۶۱	اغتشاش	۱۴۳
۴۷	اصلي	۲۵	۶۲	افتخاری	۶۴
۴۸	اصول	-۸۹-۸۸-۸۷-۴۵ ۱۰۸	۶۳	افراد	۴
۴۹	اضطراری	-۱۴۴-۱۴۳-۶۴ ۱۴۷-۱۴۶	۶۴	افرادى	۴
۵۰	اطفال	-۵۴-۴۹	۶۵	افغان	۴۹-۴۲-۳۹-۳۴-۴
۵۱	اطلاع	۱۳۵-۱۰۲-۳۱	۶۶	افغانستان	-۱۲-۷-۴-۳-۲-۱ -۲۱-۲۰-۱۹-۱۶ -۳۵-۳۳-۲۸-۲۲ -۴۳-۴۱-۳۹-۳۶ -۵۵-۵۰-۴۶-۴۵

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۹۴	اهل	۱۳۱	۱۱۰	برابری	۶
۹۵	اهلیت	۵۰	۱۱۱	برائت	۲۵
۹۶	اوصاف	۸۵	۱۱۲	براهوی	۴
۹۷	اولویت	۹۷	۱۱۳	برگزار	۱۴۷-۸۳-۶۷-۶۱
۹۸	ایتام	۵۳	۱۱۴	بسم الله الرحمن الرحیم	۱۱۹-۷۴-۶۳
۹۹	ایجابات	۱۱	۱۱۵	بضاعت	۵۳
۱۰۰	ایجاد	۵۰-۴۴-۶	۱۱۶	بفروشد	۶۶
۱۰۱	ایمانق	۴	۱۱۷	بلافاصله	۱۴۸-۱۰۲
۱۰۲	آینده	۹۸	ب		
۱۰۳	بارگاه	۶۳	۱۱۸	بالمثل	۲۸
۱۰۴	بازار	۱۰	۱۱۹	بلوچ	۴
۱۰۵	بالترتیب	۶۸	۱۲۰	بلوچی	۱۶
۱۰۶	بانک	۱۵۱-۶۴-۱۲	۱۲۱	بنام خداوند بزرگ	۱۱۹-۷۴-۶۳
۱۰۷	بپذیرد	۱۱۴-۱۰۵	۱۲۲	بنیه	۱۴
۱۰۸	بحیث	-۷۲-۶۷-۶۲-۱۶ -۸۴-۸۱-۷۷-۷۳ -۱۱۷-۱۱۶-۱۱۲ ۱۳۸-۱۲۵-۱۲۰	۱۲۳	بیهود	۱۴
۱۰۹	بدنی	۵۲	۱۲۴	بهترین	۱۳۰
			۱۲۵	بودجه	-۹۵-۹۱-۹۰-۷۵ ۱۲۵-۹۹-۹۸-۹۷

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۱۲۶	بیان	۳۴	۱۴۳	پول	۱۲
۱۲۷	برق	۱۹	۱۴۴	پولیس	۱۵۳-۱۳۴-۶۴
۱۲۸	یسوادی	۴۴	۱۴۵	پولی	۱۲
۱۲۹	بیشترین	۶۱	۱۴۶	پروان	۲
۱۳۰	بیطرفی	۵۰	۱۴۷	پروزی	۱۴۹-۱۳۰-۲
۱۳۱	بین الدول	۱۲۱-۶۴-۲۸	۱۴۸	پشتیبانی	۶۳
۱۳۲	بی بضاعت	۵۳-۳۱	۱۴۹	پیشرفت	۴۷
پ					
۱۳۳	پامیری	۱۶۰	۱۵۰	پیشگاه	۱۲۰
۱۳۴	پایان	۸۳-۶۱	۱۵۱	پیشه و روان	۱۳
۱۳۵	پایتخت	۲۱	۱۵۲	پیغمبر (اکرم (ص))	۱۸
۱۳۶	پلذیرفته	۵۰	۱۵۳	پیمان	۲۸
۱۳۷	پروردگار	۶۳	۱۵۴	پیوسته	۲۸
۱۳۸	پروگرام	۴۳-۱۶-۱۴-۱۲ -۹۰-۷۵-۴۷-۴۴ ۹۹-۹۸-۹۷-۹۱	ت		
۱۳۹	پشتو	۲۰-۱۶	۱۵۵	تائید	-۷۲-۶۹-۶۸-۶۴ -۱۱۷-۹۷-۹۱ ۱۵۷-۱۴۵-۱۴۳
۱۴۰	پشتون	۴	۱۵۶	تابعیت	-۷۲-۶۲-۲۸-۴ ۸۵
۱۴۱	پشه نی	۱۶-۴	۱۵۷	تاجک	۴
۱۴۲	پناهندگی	۴			

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۱۵۸	تأدیه	۴۲	۱۷۱	لدابری	۸۳
۱۵۹	تأسیس	۵۸-۵۲-۴۶-۳۵ -۱۶۰-۱۳۲-۶۴ ۱۶۱	۱۷۲	تدریس	۴۳
۱۶۰	تأمین	۵۲-۴۳-۶-۵ -۱۱۹-۸۳-۵۴ -۱۳۵-۱۳۰ ۱۴۲-۱۴۰-۱۳۹	۱۷۳	تدقیق	۸۶
۱۶۱	تبعیضی	۵۰-۲۲	۱۷۴	ندوین	۴۵
۱۶۲	تجارت	۱۱	۱۷۵	ترجمان	۱۳۵
۱۶۳	تجدید	۱۱۸-۷۴-۷۲	۱۷۶	ترقیع	۱۳۲-۱۲۴
۱۶۴	تجربه	۱۱۸-۷۴-۷۲	۱۷۷	ترقی	۶۳
۱۶۵	تجزیه	۱	۱۷۸	ترکمن	۴
۱۶۶	تحتانی	۱۹	۱۷۹	ترکمنی	۱۶
۱۶۷	تحمیل	۴۹	۱۸۰	تساری	۸
۱۶۸	تحویل	۴۲	۱۸۱	تسریع	۱۳۷
۱۶۹	تخصص	۱۱۸	۱۸۲	تسهیلات	۵۲
۱۷۰	تدابیر	۵۰-۱۷-۱۵-۱۴ -۶۴-۵۴-۵۳-۵۲ ۱۵۹-۱۴۲-۱۳۷	۱۸۳	تشکلات	۱۰
			۱۸۴	تشکیل	-۵۸-۵۴-۳۵-۱۲ -۱۰۰-۸۸-۸۷ -۱۲۳-۱۲۵ -۱۳۴-۱۲۷ -۱۴۰-۱۳۸ -۱۴۲-۱۴۱ -۱۵۷-۱۵۶

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
		۱۶۱-۱۶۰-۱۵۹	۱۹۷	تعلق	۴
۱۸۵	تشویق	۵۲-۴۷-۱۰	۱۹۸	تعلیمات	۴۳-۱۷
		-۷۴-۶۷-۶۶-۶۳	۱۹۹	تعلیم	۴۴-۴۳
۱۸۶	تصدی	-۱۵۱-۱۱۸-۸۰	۲۰۰	تعمیل	۱۴۲-۱۲۹-۷۵
		۱۵۳-۱۵۲	۲۰۱	تعویضی	۴۰
		-۹۴-۵۱-۳۸			-۴۸-۴۲-۳۸-۳۱
۱۸۷	تصریح	۱۳۹-۱۲۸-۱۱۶			-۶۸-۶۷-۶۴-۶۱
		۴۷-۴۳	۲۰۲	تعین	-۸۳-۷۳-۷۲-۶۹
۱۸۸	تصمیم				-۸۷-۸۵-۸۴
۱۸۹	تصویر	۳۴			-۱۱۷-۱۰۸-۸۹
۱۹۰	تضمین	۵۷-۵۳-۴۷-۱۰			-۱۳۲-۱۱۸
۱۹۱	تظاهرات	۳۶			-۱۵۴-۱۴۳
		-۹۰-۶۷-۶۵			۱۵۷-۱۵۵
		-۱۱۱-۱۰۲-۹۲	۲۰۳	تعیینات	۱۱۷
۱۹۲	تعدیل	-۱۴۹-۱۴۶	۲۰۴	تفتیش	۴۰-۳۸-۳۷
		۱۵۰	۲۰۵	تفسیر	۱۲۱
۱۹۳	تعذیب	۲۹	۲۰۶	تفویض	۱۶۰-۱۳۷-۱۲۲
		-۳۷-۳۱-۲۴	۲۰۷	تقاضا	۱۲۷-۶۹
۱۹۴	تعرض	۴۰-۳۸	۲۰۸	تقاعد	۱۳۲-۱۲۴-۶۴
		-۱۰۲-۷۹-۱۸	۲۰۹	تقدیم	-۹۸-۹۷-۹۴-۷۹
۱۹۵	تعطیل	۱۰۷			۱۳۳-۱۲۵
		-۲۹-۲۷-۲۶	۲۱۰	تقرر	۱۳۲-۱۲۴
۱۹۶	تعقیب	۱۰۲-۱۰۱			

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۲۱۱	تقویت	۵۲-۱۶	۲۲۳	تفید	۱۴۵
۲۱۲	تقویم	۱۸	۲۲۴	تهیه	۱۴
۲۱۳	تکلم	۴۳-۱۶	۲۲۵	توازن	۴۴
۲۱۴	تکمیل	۱۱۶-۱۱۳-۸۵	۲۲۶	توام	۹۸
۲۱۵	تکنالوژی	۹۰-۷۵	۲۲۷	توضیح	۱۶۲-۱۰۰-۶۴
۲۱۶	تلفون	۳۷	۲۲۸	توضیح	۱۴
۲۱۷	تلگراف	۳۷	۲۲۹	توزیع	۹۲
۲۱۸	تلویزیون	۳۴	۲۳۰	توقیف	-۲۹-۲۷-۲۶ ۱۰۲
۲۱۹	تمامیت	-۶۳-۵۹-۵۰-۸-۵ -۹۹-۷۵-۷۴-۶۴ -۱۱۱	۲۳۱	تولید	۱۳-۷
۲۲۰	تمدید	۱۴۷-۱۴۳-۱۰۷	ث		
۲۲۱	تناسب	۱۳۸-۸۳	۲۳۲	ثلث	-۹۴-۸۹-۸۴-۶۹ ۱۵۰-۱۲۷-۱۰۰
۲۲۲	تنظیم	-۱۲-۱۱-۸-۴ -۲۴-۱۹-۱۸-۱۶ -۳۳-۳۲-۳۱ -۴۸-۴۶-۳۴ -۶۳-۵۸-۵۳ -۷۶-۷۱-۷۰ -۱۲۲-۱۰۸-۸۹ -۱۲۷-۱۲۳ -۱۳۶-۱۳۴ ۱۴۱-۱۴۰	ج		
			۲۳۳	جامعه	۵۴-۶
			۲۳۴	جبران	۹۶-۵۱
			۲۳۵	جداگانه	۱۰۴
			۲۳۶	حاکمیت	۱۱۱-۶۳-۵-۴
			۲۳۷	جرگه	-۶۹-۶۸-۶۴-۱۲

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
					۸۲-۷۹-۷۷-۷۲
					۸۷-۸۵-۸۴-۸۳
					۹۴-۹۲-۹۱-۸۹
					۱۱۰-۹۸-۹۷
					۱۱۳-۱۱۲-۱۱۱
					۱۲۷-۱۱۷-۱۱۴
					۱۵۷-۱۵۰-۱۴۷
					۱۶۲
۲۳۸	جرم	۳۸-۳۰-۲۷-۲۶	۲۴۷	جمهوری	۸۱-۷۰-۶۷-۶۲
		۱۲۷-۱۰۲			۱۵۹-۱۴۷-۱۱۶
۲۳۹	جزا	۱۳۶-۲۹-۲۶	۲۴۸	جنائی	۳۱
۲۴۰	جسمی	۵۴	۲۴۹	جنگلات	۱۵
۲۴۱	جلسه	۱۰۴-۱۰۳-۷۹	چ		
۲۴۲	جلوگیری	۷	۲۵۰	چاپ	۱۲
۲۴۳	جمعه	۱۸	ح		
۲۴۴	جمعیتها	۳۵	۲۵۱	حاضر	۱۰۶-۷۴-۳۱
۲۴۵	جمعی	۳۴	۲۵۲	حالاتی	۱۲۸-۵۱-۴۹
			۲۵۳	حالت	۱۴۳-۷۹-۳۰
			۲۵۴	حاوی	۹۶
					۶۳-۶۲-۶۱-۶۰
					۶۷-۶۶-۶۵-۶۴
					۷۱-۷۰-۶۹-۶۸
					۸۴-۷۹-۷۷-۷۴

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۲۵۵	حاکمیت	۱۱-۶۳-۵-۴			۱۴۹-۱۲۶
۲۵۶	حایز	۷۹	۲۶۹	حقوق بشر	۷
۲۵۷	حداقل	۸۳	۲۷۰	حقیقی	۱۲۰
۲۵۸	حدود	-۴۰-۲۴-۱۴-۲ -۵۷-۵۰-۴۸ ۱۳۰	۲۷۱	حکم	-۴۰-۳۵-۲۷-۲۵ -۶۶-۶۲-۵۱-۴۲ -۷۹-۷۳-۶۸-۶۷ -۱۲۲-۱۱۱-۹۱ -۱۳۰-۱۲۹-۱۲۸ ۱۶۱-۱۵۷-۱۳۱
۲۵۹	حرب	۶۴	۲۷۲	حکمی	-۱۲۹-۱۲۰ ۱۳۱-۱۳۰
۲۶۰	حرفه	۴۸	۲۷۳	حلف	۱۱۹-۷۴-۶۳
۲۶۱	حرمان	-۸۵-۷۲-۶۲ ۱۱۸	۲۷۴	حمایت	-۲۴-۱۳-۱۰-۶ -۵۴-۵۲-۴۷-۳۹ ۷۴-۶۳-۵۸
۲۶۲	حزبی	۸۰-۶۶-۳۵	۲۷۵	حمل	۳۶
۲۶۳	حسن	۱۱۸-۸	۲۷۶	حقیقی	۱۳۰
۲۶۴	حصول	۵۱-۴۲	۲۷۷	حوزه	۸۳
۲۶۵	حفاظت	۷۴-۶۳-۹			
۲۶۶	حفظ	-۱۶-۱۵-۸-۶ ۱۴۳-۱۳۷-۷۵			
۲۶۷	حقایق	۲۹			
۲۶۸	حقوق	-۵۳-۵۱-۵۰-۲۲ -۷۰-۶۳-۶۲-۵۷ -۸۵-۷۴-۷۲			
			۲۷۸	خاتمه	۹۹-۶۴

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب التبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
			۳۰۹	رایج	۱۶
			۳۱۰	رایگان	۵۲-۴۳
			۳۱۱	رای دهندگان	۶۱
			۳۱۲	ربع	۱۱۴-۹۸
			۳۱۳	رخصتی	۴۸-۱۸
			۳۱۴	رسانه	۱۶
			۳۱۵	رسمی	۱۶
			۳۱۶	رسوم	۵۴
			۳۱۷	رسیدگی	-۱۳۰-۱۲۰-۹۷ ۱۵۴-۱۳۳
			۳۱۸	رشد	۱۳
			۳۱۹	رضایت	۳۰
			۳۲۰	رکن	۱۱۶-۵۴
			۳۲۱	روح	۷۶
			۳۲۲	روحی	۵۴
			۳۲۳	زبان	-۴۳-۳۵-۲۰-۱۶ ۱۳۵
			۳۲۴	زراعت	۱۴
			۳۲۵	زمینه	۴۳
					-۳۹-۳۷-۳۱-۲۸ -۴۶-۴۴-۴۳-۴۲ -۵۳-۵۲-۵۱-۴۷ -۶۰-۵۸-۵۷-۵۴ -۸۵-۸۱-۷۵-۶۵ -۱۱۶-۹۸-۹۶ -۱۲۵-۱۲۴ -۱۴۲-۱۳۹ -۱۵۹-۱۵۱ ۱۶۲-۱۶۱
۳۰۴	دولتی	-۶۶-۵۰-۴۶-۴۲ ۹۱-۹۰			
۳۰۵	دین	-۶۳-۵۴-۲-۱ ۱۴۹-۱۱۹-۷۴			
۳۰۶	دینی	۴۵-۱۷-۲			
					ذ
۳۰۷	ذمه	۲۵			
					ر
۳۰۸	رؤسای	۱۱۰			

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۳۲۶	زنان	۴۴	۳۴۰	ساعات	۴۸
۳۲۷	زندگی	۲۳-۱۴-۱۳	۳۴۱	ساقط	۱۴۸-۷۹
۳۲۸	زیرزمینی	۹	۳۴۲	ساکن	۳۸
۳۲۹	زیست	۱۵	۳۴۳	ساکنین	۱۴۰-۱۳۸
س					
			۳۴۴	سالانه	۱۰۴-۹۸
			۳۴۵	سالم	۵۳-۵۰
			۳۴۶	سایر	-۱۶-۹-۵-۴-۲ -۴۶-۳۴-۱۸ -۶۴-۶۳-۴۹-۴۸ -۷۸-۷۷-۷۵-۷۴ -۱۲۴-۹۰-۸۳ ۱۳۱-۱۳۰
			۳۴۷	سطح	۱۳
			۳۴۸	سطوح	۱۶
			۳۴۹	سعادت	۶۳
			۳۵۰	سفر	۳۹
			۳۵۱	سفید	۱۹
			۳۵۲	سلامت	۵۴
			۳۵۳	سلب	۳۲-۲۸
			۳۵۴	سمتی	۸۰-۶۶
			۳۵۵	سوء استفاده	۵۹
			۳۴۰	سرایت	۲۶
			۳۴۱	سرپرست	۵۳
			۳۴۲	سرخ	۱۹
			۳۴۳	سرمایه	۴۱-۱۰
			۳۴۴	سره میاشت	۶۴
			۳۴۵	سرود	۲۰
			۳۴۶	سری	-۱۰۵-۸۳-۶۱ -۱۲۸-۱۱۴ ۱۴۱-۱۴۰-۱۳۸

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۳۵۶	سواد	۴۶	۳۷۰	شمرده	۱۰۰-۹۸-۲۷- ۱۵۹
۳۵۷	سوال	۹۳	۳۷۱	شمول	۹۷-۸۴-۴۶- ۱۲۰
۳۵۸	سوگند	۶۳	۳۷۲	شناخته	۶۱-۲۵
۳۵۹	سیا	۱۹	۳۷۳	شهادتی	۳۰
۳۶۰	سیاست	۷۶-۶۴-۸	۳۷۴	شهر	۲۱
۳۶۱	سوت	۱۱۸	ص		
۳۶۲	سیستم	۵۰	۳۷۵	صاحب	۶۴
ش					
۳۶۳	شه	۳۵	۳۷۶	منصبان	۶۴
۳۶۴	شخصی	۸۴-۷۲-۶۴-۲۶- ۱۰۵-۹۳-۸۵	۳۷۷	صادر	۱۲۹-۵۲
۳۶۵	شرایط	۵۵-۴۶-۳۳-۱۴- ۷۵-۷۲-۶۲	۳۷۸	صادقانه	۷۴
۳۶۶	شرط	۱۲۶-۹۶-۳۵- ۱۴۳-۱۲۹	۳۷۹	صحت	۱۳۵
۳۶۷	شغل	۹۷-۸۴-۴۸- ۱۲۰	۳۸۰	صحت	۳۰
۳۶۸	شغاهی	۹۳	۳۸۱	صحی	۵۲
۳۶۹	شکایت	۵۸	۳۸۲	صدمه	۵۰
			۳۸۳	صریح	۱۱۳-۹۲
			۳۸۴	صریحاً	۱۱۳
			۳۸۵	صعب - الاعلاج	۶۸-۶۷

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۴۰۵	عسکری	۱۲۵-۱۲۲-۵۵	۴۲۰	عنفاً	۱۰۵
		-۸۲-۸۱-۷۳-۴۱	۴۲۱	عهده	۶۸-۶۷
۴۰۶	عفو	-۱۱۷-۱۰۲-۸۴	۴۲۲	عواملی	۹۸
		۱۲۷-۱۱۸	۴۲۳	عواید	۴۲
۴۰۷	عقاری	۴۱	۴۲۴	عودت	۳۹
۴۰۸	عقد	۶۴	غ		
۴۰۹	عقل	۳۰			
۴۱۰	علاج	۵۲	۴۲۵	غیاب	-۶۷-۶۱-۶۰ ۱۰۸
۴۱۱	علاوه	۸۵-۱۶	ف		
۴۱۲	علت	۱۴۳-۱۰۱-۲۸	۴۲۶	فراهم	۴۳
۴۱۳	علمی	۴۷-۱۶	۴۲۷	فرهنگ	۴۵
۴۱۴	علمی	-۱۱۴-۱۰۵-۳۵ ۱۲۸	۴۲۸	فروشی	۴۱
۴۱۵	علیای	۱۱۱-۸۱-۶۶	۴۲۹	فساد	۷۵
۴۱۶	علیه	-۱۲۰-۶۹-۲۵ ۱۳۴	۴۳۰	اداری	
۴۱۷	عمل	-۶۰-۵۹-۵۳-۲۶ ۱۴۸-۹۳-۹۲	۴۳۱	فسخ	۹۰
۴۱۸	عملی	۵۰-۲۷	۴۳۲	فعالیت	-۵۸-۳۵-۱۲ ۱۳۴
۴۱۹	عمودی	۱۹	۴۳۳	فعل	۲۷
				فقره	۱۶۱-۱۴۵-۱۱۷

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۴۳۴	فقه	۱۳۰			۶۸-۶۷-۶۴-۶۱
۴۳۵	فقهی	۳۵			۷۳-۷۱-۷۰-۶۹
۴۳۶	فکر	۲۴			۷۹-۷۷-۷۶-۷۵
۴۳۷	فهرست	۱۰۹-۹۷-۹۶			۹۰-۸۶-۸۴-۸۳
۴۳۸	فروق العاده	۱۰۷			۹۶-۹۵-۹۴-۹۱
۴۳۹	فصد	۹۲-۸۴			۱۰۲-۹۸-۹۷
۴۴۰	فیصله	۱۲۹-۷۵			۱۰۹-۱۰۸
ق					
۴۴۱	قابل	۱			۱۱۵-۱۱۱
۴۴۲	قابلیت	۵			۱۱۹-۱۱۷
۴۴۳	قابطه	۸۱			۱۲۲-۱۲۱
۴۴۴	قانون	-۹-۵-۴-۳-۲ -۱۶-۱۴-۱۲-۱۰ -۳۳-۲۷-۲۴-۲۲ -۳۷-۳۶-۳۵-۳۴ -۴۶-۴۰-۳۹-۳۸ -۵۱-۵۰-۴۸-۴۷ -۵۶-۵۵-۵۳-۵۲ -۶۰-۵۹-۵۸-۵۷			۱۲۴-۱۲۳ ۱۲۸-۱۲۷ ۱۳۱-۱۳۰ ۱۳۴-۱۳۳ ۱۳۷-۱۳۶ ۱۴۱-۱۴۰ ۱۴۳-۱۴۲ ۱۴۸-۱۴۶ ۱۵۴-۱۴۹ ۱۵۶-۱۵۵ ۱۵۸-۱۵۷

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۴۶۰	قومی	۸۰-۶۶			۱۵۹-۱۶۰-
۴۶۱	قیادت	۹۴			۱۶۱-۱۶۲
۴۶۲	فیود	۱۴۵			۶
ک				۴۴۵	قبایل
۴۶۳	کابل	۲۱		۴۴۶	قلمی
۴۶۴	کار	۴۸		۴۴۷	قبول
۴۶۵	کارگر	۴۸		۴۴۸	قرصه
۴۶۶	کاشف	۴۷		۴۴۹	قرغیز
۴۶۷	کافی	۱۱۸		۴۵۰	قرلباش
۴۶۸	کامل	۵۰-۳۰		۴۵۱	قسمت
۴۶۹	کرامت	۲۹-۲۴-۶		۴۵۲	قضات
۴۷۰	کسب	۹۸-۸۵-۶۱-۴۰		۴۵۳	قضایوت
		-۱۲-۱۱-۶-۵		۴۵۴	قضایای
		-۴۴-۳۹-۱۸-۱۶		۱۳۱	
		-۷۶-۷۲-۶۴-۵۰	۴۷۱	۶۴	قطعات
		-۱۱۱-۹۹-۸۳			
		۱۴۳		۴۵۶	قطعی
		۱۹-۴		۱۳۰-۱۲۵-۱۲۲	
		۱۱۹		۹۲	قناعت
		-۱۱۸-۷۲-۶۲			
۴۷۲	کنمه			۴۵۸	قوای مسلح
۴۷۳	کمال			۱۳۱-۳۵	قومیت
۴۷۴	کمر				

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
		۱۵۹		لا اله الا	
۴۷۵	کمیسیون	۱۵۹-۱۵۷-۱۵۶	۴۸۶	الله محمد	۱۹
				رسول الله	
۴۷۶	کنار	۱۹	۴۸۷	لازم	۱۴-۱۵-۱۷-۵۰- ۵۲-۵۳-۵۴-۶۴- ۱۳۷-۱۴۲-۱۵۹
۴۷۷	کهن - سالان	۵۳	۴۸۸	لسانس	۴۳
۴۷۸	کوچیان	۱۴۰-۴۴-۱۴	۴۸۹	لسانی	۸۰-۶۶
گ					
۴۷۹	گرفتار	۱۰۲-۲۷	۴۹۰	نغو	۹۰-۱۶۱-۱۶۲
۴۸۰	گرفتاری	۳۱-۲۹-۲۶ ۱۰۲	۴۹۱	نقب	۱۵۸
م					
۴۸۱	گروهی	۱۶	۴۹۲	مؤثر	۱۳-۱۴-۱۶-۴۳- ۴۴-۴۷
۴۸۲	گفتار	۳۴	۴۹۳	موقت	۶۷
۴۸۳	گناه	۲۵	۴۹۴	مؤلف	۴۷
۴۸۴	گندم	۱۹	۴۹۵	مادری	۷-۴۳
۴۸۵	گوچر	۴	۴۹۶	مادی	۳۵
ل					
			۴۹۷	مالداران	۱۴
			۴۹۸	مالداری	۱۴
			۴۹۹	مالی	۲-۱۴-۳۵-۷۰

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
		۹۸-۹۷-۹۵-۷۵-	۵۱۵	متولد	۶۲
		۱۲۶	۵۱۶	مجاز	۱۴۹-۴۱-۴۰
۵۰۰	مامور	۱۰۲-۳۸	۵۱۷	مجازات	-۱۲۴-۶۴-۲۷
۵۰۱	مامورین	۱۲۴-۶۴	۵۱۸	مجرد	۱۲۳
۵۰۲	مباحثات	۱۱۴	۵۱۹	مجوز	۱۶۱-۳۱
۵۰۳	مبارک	۱۹	۵۲۰	محتویات	۲۳
۵۰۴	مبنای	۴۵-۳۵-۸	۵۲۱	محراب	۱۴۹
۵۰۵	متارکه	۶۴	۵۲۲	محریت	۱۹
۵۰۶	مترقی	۶	۵۲۳	محروم	۳۷-۳۱
۵۰۷	متشکل	-۸۲-۷۱-۶۹-۴			۲۳-۴
		۱۱۰	۵۲۴	محکمه	-۳۵-۳۰-۲۷-۲۵
۵۰۸	متعال	۶۳			-۷۸-۶۹-۵۱-۴۰
۵۰۹	معتقدات	۳	۵۲۵	محکوم	۱۶۰-۱۲۷
۵۱۰	متقابل	۸			-۶۲-۲۸-۲۹-۲۵
۵۱۱	متقاضی	۶۷-۶۵-۳۵	۵۲۶	محول	۱۱۸-۸۵-۷۲
۵۱۲	متقاعدین	۵۳	۵۲۷	محول	۱۲۷-۷۸-۶۹
		-۳۰-۲۸-۲۶-۲۵	۵۲۸	مخابرات	۷۴
۵۱۳	متهم	-۱۰۲-۷۸-۳۱	۵۲۹	مخالف	۳۷-۳۱
		۱۳۴-۱۳۳-۱۲۷	۵۳۰	مخترع	۳
۵۱۴	متوازن	۴۳-۶			۴۷

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۵۳۱	مخدر	۷	۱۵۶-۱۴۰		
۵۳۲	مداخله	۸	۶	مرفه	۵۴۹
۵۳۳	مدارس	۱۷	۱۱۷-۱۱۶-۱۹	مرکب	۵۵۰
۵۳۴	مدافع	۳۱	۱۳۶-۶۴-۱۲	مرکزی	۵۵۱
۵۳۵	مدانها	۶۴	۱۵۱		
۵۳۶	مدرک	۹۶	۴۸	مزد	۵۵۲
۵۳۷	مدیون	۳۲	۱۷	مساجد	۵۵۳
۵۳۸	مذکور	۱۰۲-۳۸	۶۳	مساعی	۵۵۴
۵۳۹	مذهب	۳۵	۱۰۰-۲۲-۱۹	مساوی	۵۵۵
۵۴۰	مذهبی	۸۰-۶۶	۵۱-۱۲	مستحق	۵۵۶
۵۴۱	مراجعه	۱۵۶-۶۷-۶۵	۹۴	مسترد	۵۵۷
۵۴۲	مراسلات	۳۷-۳۱	۱۲۶-۷۰	مستفید	۵۵۸
۵۴۳	مراسم	۲	۱۱۶-۸۶-۱۲-۱		
۵۴۴	مراقبت	۶۴	۱۵۹-۱۵۷	مستقل	۵۵۹
۵۴۵	مراکز	۵۲-۱۷	۱۴۰-۹۲-۸۳-۴	مستقیم	۵۶۰
۵۴۶	مراعاتنامه	۳۵	۱۴۱		
۵۴۷	مردان	۴۴	۶۵	مستلزم	۵۶۱
۵۴۸	مردم	۵۶-۱۶-۱۳-۱۱	۷	مسکرات	۵۶۲
		۷۱-۶۶-۶۵-۶۳	۳۹-۳۸-۱۴	مسکن	۵۶۳
		۱۳۷-۷۴-۷۳	۶۲	مسلمان	۵۶۴

رسمي جريده

وهنماي قانون اساسي به ترتيب النبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۵۶۵	مشخصه	۷۷	۵۸۱	معادن	۹
۵۶۶	مشرانو	۶۸-۶۹-۸۲-۸۴-۸۵-۸۷-۹۷-۹۸-۱۰۰	۵۸۲	معارف	۱۶
۵۶۷	مشروط	۳۵-۱۲۶-۱۲۹	۵۸۳	معاش	۷۰-۱۵۵
۵۶۸	مشهود	۳۸-۱۰۲	۵۸۴	معامله	۲۸
۵۶۹	مشوره	۱۲-۱۲۵-۱۳۹	۵۸۵	معاهدات	۶۴-۹۰-۹۷
۵۷۰	مضون	۲۴-۳۱-۳۴-۴۰	۵۸۶	معاون	۶۰-۶۸-۱۱۲
۵۷۱	مصادره	۴۰	۵۸۷	معزول	۱۳۳
۵۷۲	مصارف	۷۰	۵۸۸	معطل	۱۴۵
۵۷۳	مصالح	۱۱-۲۴-۲۶-۷۱	۵۸۹	معلوليت	۱۰۸
۵۷۴	مصطلحات	۱۱۲	۵۹۰	معلولين	۵۳-۸۴
۵۷۵	مصوبه	۹۴-۱۰۰	۵۹۱	معنوي	۳۵
۵۷۶	مضونيت	۱۰	۵۹۲	معيشتي	۱۴
۵۷۷	مضامين	۴۵	۵۹۳	معويت	۱۰۸
۵۷۸	مطابع	۳۴	۵۹۴	معويتين	۵۳-۸۴
۵۷۹	مطبوعات	۱۶-۳۴	۵۹۵	مغاير	۵۴-۱۶۱
۵۸۰	مطرح	۹۹	۵۹۶	مفقودين	۵۳
			۵۹۷	مقاصد	۳۵-۳۶
			۵۹۸	مقامات	۳۴
			۵۹۹	مقتضيات	۱۴۹

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۶۰۰	مجلس	۲-۳-۵۴-۶۳- ۷۴-۱۱۹-۱۴۹	۶۱۲	ملی	۴-۵-۶-۸-۱۶- ۱۹-۲۰-۴۵-۵۲- ۶۳-۶۴-۶۵-۶۷- ۶۹-۷۳-۷۴-۷۵- ۷۹-۸۱-۸۵-۸۶- ۸۷-۸۸-۹۰-۹۳- ۹۴-۹۵-۹۷-۹۸-۹۹- ۱۰۲-۱۰۳-۱۰۵- ۱۰۶-۱۰۷-۱۰۹- ۱۱۰-۱۱۱-۱۳۴- ۱۴۳-۱۴۴-۱۴۵- ۱۴۷-۱۴۹- ۱۵۰-۱۵۱-۱۵۳- ۱۵۵-۱۵۹-۱۶۰- ۱۶۱
۶۰۱	مقررات	۷۶			
۶۰۲	مقرریها	۹۱			
۶۰۳	مکافات	۱۲۴			
۶۰۴	مکانات	۳۱			
۶۰۵	مکتوب	۳۷			
۶۰۶	مکلف	۶-۱۵-۲۴-۳۸- ۴۲-۴۳-۴۴-۵۰- ۵۷-۱۲۹			
۶۰۷	ملت	۴-۶۳-۶۹-۸۱- ۱۵۸			
۶۰۸	منتوی	۱۴۷			
۶۰۹	ملحق	۷			
۶۱۰	ملحوظات	۶۶-۸۰			
۶۱۱	ملکیت	۹-۴۰-۴۱			
۶۱۳	ممثل	۱۴۳			
۶۱۴	ممنوع	۲۲-۳۰-۴۹			
۶۱۵	منابع	۹			
۶۱۶	مناطق	۶			
۶۱۷	منافع	۸-۴۰-۶۳			
۶۱۸	مناقضی	۳۵-۶۵-۷۶			
۶۱۹	منبر	۱۹			

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون	
۶۲۰	منحل	۳۵	۶۳۰	موافقه	۱۴۳-۹۴	
۶۲۱	مندرج	-۲۰-۵۹-۳۵-۳۴	۶۳۱	موجب	-۵۱-۵۰-۴۰-۳۲ ۷۵	
		-۶۸-۶۶-۶۴-۶۲	۶۳۲	موجبات	۳۵	
		-۱۱۱-۹۰-۶۹	۶۳۳	موضوع	-۹۲-۷۸-۶۹ ۱۲۷-۱۰۲-۹۳	
		-۱۱۷-۱۱۵	۶۳۴	میتاقها	۹۰	
		-۱۴۲-۱۲۲	۶۳۵	میعادی	۳۱	
۶۲۲	منشی	۱۱۲-۸۷	ن			
۶۲۳	منسوب	۶۹-۳۱	۶۳۶	نایب	۱۱۲-۸۷	
۶۲۴	منظور	-۵۲-۳۵-۱۴	۶۳۷	ناشی	۱۲۷	
		-۵۸-۵۴-۵۳	۶۳۸	نافذ	-۹۸-۹۴-۲۷	
		-۷۰-۶۴-۶۱			-۱۲۴-۱۰۰	
		-۹۷-۹۵-۷۵			۱۶۲-۱۶۱-۱۵۰	
		-۱۳۲-۱۲۹			-۸۳-۶۱-۲۷	
-۱۳۷-۱۳۳	۱۶۰					
۱۵۰-۱۴۹	۶۳۹	نتایج	۶۴۰	نخستین	۱۰۲-۷۹	
۱۵۹	۶۲۵	منفصل	۶۴	نشانیها	۱۹	
۶۹					۶۴۱	نشان
۱۳۶					۶۴۲	نشانها
۱۳۲	۶۲۶	منقسم	۶۴۳	نشر	-۲۴-۱۶-۱۲	
۲۷					۶۲۷	مواخذة
۶۳	۶۲۸	مواد	۶۲۹	مواظبت	۶۳	

رسمی جریده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
		۱۵۴	۶۶۰	همزمان	۶۰-۸-۶
۶۴۴	نصاب	۴۵-۳۵	۶۶۱	همکاری	۱۳۹
۶۴۵	نص	۷۶	۶۶۲	هنر	۴۶
۶۴۶	نظارت	۱۵۷-۱۵۶-۵۸	۶۶۳	هنگام	-۱۰۲-۱۰۱ ۱۱۵-۱۱۳-۱۰۶
۶۴۷	نظام	-۱۱۸-۸۳-۱۰ ۱۴۹	و		
۶۴۸	نظریه	۱۰۱-۹۸	۶۶۴	وابسته	۳۵
۶۴۹	نفوس	۸۳	۶۶۵	واجب- التعمیل	۱۲۹
۶۵۰	نقض	۵۸	۶۶۶	واحد	-۸۵-۷۲-۶۲ ۱۱۸
۶۵۱	نمایندگان	۸۴-۶۴-۴	۶۶۷	واحد	۹۰-۷۷-۴۲-۱
۶۵۲	نمایندگی	۸۳-۸۱-۶۴-۴۱	۶۶۸	والدین	۶۲
۶۵۳	نورستانی	۱۶-۴	۶۶۹	وثایق	۸۶
۶۵۴	نوشته	۳۴	ه		
۶۵۵	نصوص	۱۱۹-۳۵	۶۷۰	وحایب	۴۹-۲۲ و در فصل دوم
۶۵۶	هجرت	۱۸	۶۷۱	وحدت	۵۹-۶
۶۵۷	هجری شمسی	۱۹-۱۸	۶۷۲	وخیم	۱۴۳
۶۵۸	هزاره	۴	۶۷۳	ورزشهای	۵۴
۶۵۹	همجواری	۸	۶۷۴	وزراء	-۷۷-۷۴-۷۳-۷۱

رسمي جريده

رهنمای قانون اساسی به ترتیب الفبا

شماره	موضوع	مواد قانون	شماره	موضوع	مواد قانون
۶۷۵	وزیر	۷۸-۷۰-۶۸-۵۲ ۱۰۶-۹۳-۹۱-۸۳			
۶۷۶	وسيله	۳۷-۳۴-۳۰			
۶۷۷	وضع	۷۶-۷۵-۴۲-۱۷ ۱۴۵-۱۳۶-۱۳۰			
۶۷۸	وظايف	۷۵-۷۴-۶۸-۵ ۸۸-۸۷-۷۷-۷۶ ۱۳۹-۱۱۷-۱۰۸			
۶۷۹	وظیفه	۱۱۹-۴۶			
۶۸۰	وفات	۶۸-۶۷-۶۱-۶۰			
۶۸۱	وقايه	۵۲			
۶۸۲	وکیل	۸۳-۳۱			
۶۸۳	ولایت	۱۳۶-۸۴-۸۳ ۱۳۹-۱۳۸			
۶۸۴	ولسوالی	۱۴۰-۱۱۰-۸۴			
۶۸۵	ولسی	۶۹-۶۸-۶۴-۱۲ ۸۲-۷۹-۷۷-۷۲ ۸۹-۸۶-۸۵-۸۳ ۹۷-۹۴-۹۲-۹۱			

اشتراک سالانه

در مرکز و ولایات : (۵۰۰) افغانی

برای متعلمین و محصلین با ارائه تصدیق، نصف قیمت

خارج از کشور (۱۵۰) دالر امریکائی

قیمت این شماره : (۱۵۰) افغانی

نمبر تیلیفون : (۲۵۰۹۳)

تعداد طبع : (۲۱۰۲۰) جلد

**TRANSITIONAL ISLAMIC
STATE OF
AFGHANISTAN
MINISTRY OF JUSTICE**

**OFFICIAL
GAZETTE**

Extraordinary Issue

Constitution Of Afghanistan

Issue: No. 818

Date : January / 28 / 2004

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**